

LETO XII

Številka 47

Jesenice, 27. novembra 1970

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni
urednik Joža Vail — Rokopisov in fotografij ne
vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, zdru-
ženo podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljub-
ljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo
183, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

**Ob srebrnem jubileju republike čestitajo in želijo
mnogo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva**

uprava podjetja
samoupravni organi podjetja
družbeno - politične organizacije podjetja
uredništvo Železarja

ČETRT STOLETJA REPUB- LIKE

Letošnji 29. november bodo naši delovni ljudje praznovali kot dvojno rojstvo, kot ROJSTVO NOVE JUGOSLAVIJE in ROJSTVO REPUBLIKE. Pred 27 leti, so ta dan v Jajcu na II. zasedanju Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije, začrtali Jugoslaviji demokratično — federativno smer državne ureditve, pred 25 leti pa je bila na isti dan v Beogradu izvoljena ustavodajna skupščina, ki je proglasila Jugoslavijo za demokratično in federativno republiko.

REPUBLIKA rojena v ognju, krvi, trpljenju in znoju, REPUBLIKA rojena v boju, REPUBLIKA rojena na ruševinah zaostale balkanske dežele, praznuje svoj srebrni jubilej. Jubilej, ki ni običajen jubilej, ampak praznik našega velikega vzpona iz polkolonialne in porušene dežele v gospodarsko razvito, svobodno, neodvisno in v svetu spoštovano deželo. Deželo, ki je v 25 letih prešla mnogo ovir, težav in preizkušenj, deželo, ki tudi ne brez napak prva na zemeljski obli utira pot samoupravnega socializma, pot svobodnega človeka samoupravljalca. Deželo enakopravnih bratskih narodov in narodnosti, strnjениh v skupni borbi, da složno premagajo vse težave in ovire, ki so jim na poti za popolno uresničitev samoupravnega socializma, humanih odnosov med ljudmi, osvoboditve dela, v čemer vidijo edino jamstvo za splošno blagostanje ljudi.

Odveč bi bilo ob tem, da smo priče tega izrednega vzpona, navajati številke in podatke s katerimi bi dokumentirali petindvajsetletni razvoj, uspehe in dosežke. V pošten in objektivni presoji bo vsakdo to priznal in se vsaj natihoma poklonil številnim borcem v narodnoosvobodilni borbi in revoluciji, junakom dela in udarnikom ter vsem delovnim ljudem, ki so iz ruševin ustvarili bogato, razvito deželo svobodnih samoupravljalcev. Ljudem, ki nesebično in požrtvovalno tudi danes žrtvujejo vse za družbeni napredek, za nadaljnji humani razvoj samoupravnih odnosov, za osvoboditev dela oziroma razvoj vsestranske kulturne osebnosti.

Kako zelo smo včasih krivični, ko ob lastni sebičnosti, ali neučakanosti ne priznavamo tega razvoja ali s pretiranim poudarkom kažemo na napake in slabosti, za katere prav gotovo nismo imuni, saj utiramo lastno pot v samoupravni socializem brez zemljepisne karte in recepta. Pri tem pa običajno sami naredimo le-to kar moramo, ali še to površno ter pri polnih ustih kritike in graje sistema, ukrepov in podobno, čakamo, da bo namesto nas naredil nekdo drug. V prenešenem smislu besede bi take odnose lahko prenesli v hišne primere, kakor delovne organizacije in širše družbene skupnosti. Kadarkoli presojamo dosežke ali stanje, bi predvsem morali sami sebe vprašati, ali smo naredili vse kot delavci in občani oziroma državljani. Taka vprašanja bi si morali zastavljati tako posamezniki kakor delovni kolektivi, še posebno ob jubileju rojstva nove Jugoslavije.

Srebrni jubilej REPUBLIKE resnično lahko praznujemo ponosni na petindvajsetletni razvoj in vzpon, ki smo ga dosegli v novi Jugoslaviji. Ponosni in z velikim optimizmom za še hitrejši nadaljnji razvoj, ker si nikdar nismo zastirali oči tako pred subjektivnimi, kot objektivnimi slabostmi, ker smo se vedno znali kritično soočiti z njimi in se zavestno tudi z njimi spoprijeti. Ponosni smo in veseli zato, ker na krmilu države stoji največji sin naših narodov tovariš TITO, ker nas vodi in usmerja v petdesetletnem boju prekaljena PARTIJA, zato ker imamo tako čudovit delavski razred, zato ker imamo ljudstvo, ki zna ceniti svobodo in socialistične pridobitve.

Kam iz zagate?

Živimo v času velikega pomanjkanja delavcev, kar še posebno velja za našo železarno, zato ni čudno, če je to priljubljena tema najrazličnejših formalnih ali neformalnih razgovorov.

Modrovanja zelo heterogenih diskutantov so različna: Nekateri trdijo, da nam primanjkuje delavcev zato, ker jih premalo plačamo. Drugi menijo, da z njimi preslabo ravnamo. Ni malo pristašev, ki poudarjajo, da novosprejetih in premeščenih delavcev ne naučimo dobro in varno delati pa nam zato uhajajo. Prav tako niso v manjšini tisti, ki mislijo, da nam ljudi manjka zato, ker že sprejemamo take, da količjak zahtevnih vsakodnevnih nalog ne morejo obvladovati, čeprav bi bili dobro poučeni za delo. Vse te in podobne ugotovitve lahko spravimo na skupni imenovalec in rečemo, da nam delavcev manjka zato, ker jih veliko preveč zapusti našo delovno organizacijo. Na žalost pa je še mogoče slišati tudi glasove, da nimamo dovolj ljudi zato, ker jih kadrovski sektor ne da. Kot da jih noče dati!

Ob vsem tem se mi vsiljuje Darwinova misel, da nihče ne more biti dober opazovalec kdor ni dober teoretik. Kdo je v Železarni dober teoretik, ne vemo. Že sam pojem je pri nas skrajno neopredeljen. Veliko delavcev namreč smatramo za strokovnjake z ustreznim teoretičnim znanjem, izobrazbena struktura pa tega ne potrjuje. (Poglejte koliko delavcev zaseda delovna mesta ranga U-5, koliko pa jih ima visokošolsko izobrazbo; ali drug primer: pomembno več delavcev dela na kvalificiranih delovnih mestih, kot jih imamo s poklicno, oz. obrtno šolo.) Vem, ugovarjali mi boste s tem, da formalna izobrazba ni vse, da se je pri nas uveljavilo samoizobraževanje. Res je, da včasih naletimo na tehnika, ki je lahko za Železarno bolj koristen kot inženir, vendar so to samo izjeme. Zaenkrat je še zmeraj visokošolska diploma najboljši dokaz za to, da delavec zna dolgoročno programirati. O samoizobraževanju pa samo tole: Večletne izkušnje kažejo, da je naše delavce zelo težko pridobiti za kakršnekoli izobraževalne akcije, tudi če predavatelji pomagajo razčistevati pojme. Verjetno ne bom daleč od resnice, če rečem, da so omenjeni ugovori več ali manj le obrambni mehanizmi — izgovori pred samim seboj za neustrezno izobrazbenost.

Še glasnejši smo, ko govorimo o sposobnostih teh še do nedavnega nismo merili — pri tem seveda zelo radi precenjujemo delovno prakso, ker jo imamo. Znano pa je, da se s trajanjem delovne prakse praviloma povečuje razpon med učinkovitostjo sposobnih in nesposobnih delavcev. Praksa torej ne kom-

penzira pomankljivih sposobnosti.

Med sposobnosti prišteva-mo tudi inteligentnost. Ta v precejšnji meri determinira uspeh oz. neuspeh posameznika pri delu, zato vse novosprejete delavce testiramo. Da bi vsaj malo kontrolirali svoje delo, smo z bežno analizo skušali ugotoviti, kakšne delavce smo sprejeli v prvih devetih mesecih letos.

Ugotovitve v marsičem dopolnjujejo analizo fluktuacije. Z njimi želimo opozoriti vodilne in vodstvene delavce podjetja, naj pri programiranju dela za leto 1971 ne računajo z dodatno delovno silo, seveda ob nespremenjenih drugih pogojih. Pripominjamo, da so se vodstva obratov predolgo branila ženske delovne sile, ker to je že začelo primanjkovati.

Če smo hoteli oceniti inteligentni potencial skupine delavcev, ki je bila sprejeta v prvih devetih mesecih letos, smo jo morali primerjati z drugimi skupinami. Te so:

1. skupina delavcev, ki je v prvih 9 mesecih tega leta fluktuirala,
2. delavci valjarn Javornik I. II.
3. delavci plavža

Omenjenih treh primerjalnih skupin nismo izbrali slučajno, ampak zato, ker smo za večino delavcev že imeli testne rezultate. Vseeno menimo, da so dobro izbrane, saj so delavci, ki so fluktuirali, že dokazali svoje nezadovoljstvo s podjetjem, javniška skupina ima med vseni štirimi najdaljši poprečni delavni staž v Železarni in delavci plavža opravljajo dela v težkih delovnih pogojih. Primerjamo torej štiri skupine delavcev, ki se različno obnašajo v vsakdanjem življenju, mi pa želimo dokazati, da so si različne tudi po inteligentnosti.

Inteligentno stopnjo skupin smo primerjali tako, da smo pri tem upoštevali šolsko izobrazbo, zato smo vsako razdelili v 3 razrede:

- a) delavce, ki imajo do 5 razredov osnovne šole
- b) delavce, ki imajo od 6 do 8 razredov osnovne šole
- c) delavce, ki imajo 9 in več razredov šole (v tej skupini so pretežno delavci s poklicno oz. obrtno šolo).

Rezultati kažejo, da je v kategoriji delavcev, ki imajo manj kot 6 razredov osnovne šole, najslabša je sprejeta skupina, najboljša pa skupina delavcev Javornika I. in II. To pomeni, da je javor-niško skupino selekcioniralo že delo samo, saj so odpadli skoraj vsi, ki niso dosegali primerne inteligentne stopnje. Skupini, ki imata od

vseh štirih najdaljši poprečni staž v Železarni (Javornik in plavž) sta najbolj homogeni, kar kaže, da v teh obratih delavci ekstremnih inteligentnih stopenj niso zdržali. V tej izobrazbeni kategoriji se skupini delavcev sprejema in fluktuacije ne razlikujeta, čeprav je že tu nakazan trend, da fluktuirajo boljši delavci, kot jih sprejemamo. Ta pa se jasno kaže v naslednji izobrazbeni kategoriji (6-8 raz. osnovne šole), medtem ko je pri delavcih s poklicno šolo smer obrnjena: bolj fluktuirajo delavci z nižjimi sposobnostmi.

Ugotovili smo torej, da je naša železarna zanimivejša za kader z levega konca Gaussove krivulje, iz analize fluktuacije pa je razvidno, da tudi za tiste, ki jo imajo za »mednarodno« postajo. Za podkrepitev druge trditve navajamo nekaj števil. 130 fluktuantov je delalo pri nas manj kot 6 mesecev. Od 707 delavcev, kar smo jih sprejeli v prvih 9 mesecih letos, jih je 164 v tem času že odšlo.

Rezultati omenjene analize niso razveseljivi, vendar menim, da se moramo z njimi seznaniti vsi, kajti le s skupnimi močmi bomo lahko našli primerno rešitev. Z že ustaljeno logiko, ki nas ne pušča iz miselnega okvira, da lahko s komaj pisanimi in neinteligentnimi delavci vse naredimo, moramo prekiniti. Premalo imamo energije, da bi jo lahko trošili na tako neracionalen način. Obstoje dokazi za to, da v tej smeri ni izhoda.

Taylorizem je veliko prispeval k razvoju racionalizacije in organizacije dela, vendar se lastniki tovarn niso smeli posluževati vseh njegovih dognanj, ker je bila brezposelnost v tistem času že tako velika. Zdaj pred njo ne trepetamo, vseeno pa se večjih racionalizacij in boljše organizacije dela premalo poslužujemo. Razen tega bi se morali bolj zavedati besed Norberta Wienerja, očeta kibernetike, ki pravi: »Človek, ki nam v vseh važejših aktivnostih ne more nuditi drugega kot telesno moč, nima ničesar, kar bi se splačalo od njega kupiti.«

Zato morajo družboslovci in tehniki najti skupni dialog.
Tušar Janez

Železarski globus

ŠVEDSKA — Rudarska družba LKAB bo investirala svoje proizvodne naprave, da bi povečala izvoz železove rude na 35 milij. ton letno. Modernizirali bodo znani rudnik Kiruna in povečali razkladalne in nakladalne zmogljivosti v norveškem pristanišču Narvik, prek katerega največ te rude izvažajo.

Dipl. inž. Ivo Arzenšek, direktor sektorja za ekonomiko

Neposredne naloge gospodarskega načrta v letu 1971

Pri načrtovanju za prihodnje leto moramo upoštevati izkušnje in rezultate letošnjega leta ter vgraditi cilje za leto 1971. Elementi, ki vplivajo na planske osnove so predvsem naslednji: spremembe v kapacitetah in tehnologiji, optimalnost proizvodnih planov na osnovi tržnih omejitev in faktorja pokritja, stanje delovnih naprav, usposobljenost delovne sile ter končno finančna sposobnost za enostavno in razširjeno reprodukcijo.

Posebna priznanja za pripadnost kolektiva

Včeraj, 26. novembra, je predsednik Srečka MLINARIČ sklical 27. sejo predsedstva tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne. Poleg tekočih zadev, je v razpravo predlagal tudi predlog o posebnih priznanjih članom kolektiva za večletno neprekinjeno delo v Železarni.

Predlog, ki je bil posredovan članom predsedstva, predvsem poudarja, da sedanja pozornost in oblike stimulacije članov delovnega kolektiva, ki več let neprekinjeno delajo v podjetju, ni dovolj spodbudna, da bi z njo pospeševali večjo in trdnjšo pripadnost delovnemu kolektivu. To je tudi razlog, da tako sindikat, kakor tudi ostali dejavniki v podjetju morajo razmišljati o oblikah in načinih, kako izraziti priznanje tako imenovanim jubilarom dela. Predlog, ki je bil posredovan na predsedstvu vključuje delavce, ki so 10, 15, 20, 25, 30, 35 ali 40 let neprekinjeno delali v Železarni. Po tem predlogu naj bi jubilarji dela za 10, 20, 30 ali 40 letno neprekinjeno delo v podjetju prejeli vrednostna praktična darila, jubilarji dela s 15, 25 in 35 letno zaposlitvijo pa vrednostne spominske značke ali posebne plakete. V predlogu so zajeti tudi člani kolektiva, ki se upokojujejo z nad dvajset let dela v Železarni, še posebej pa tisti, ki se upokojujejo po 40-letnem delu v podjetju. Tudi za te bi morali poiskati primerno obliko nagrade ozi-

roma priznanja. Posredovano gradivo članom predsedstva vsebuje tudi že nekaj konkretnih oblik in načinov, vendar, ko to poročamo nam še niso znana stališča, ki jih je predsedstvo sprejelo na svoji redni seji.

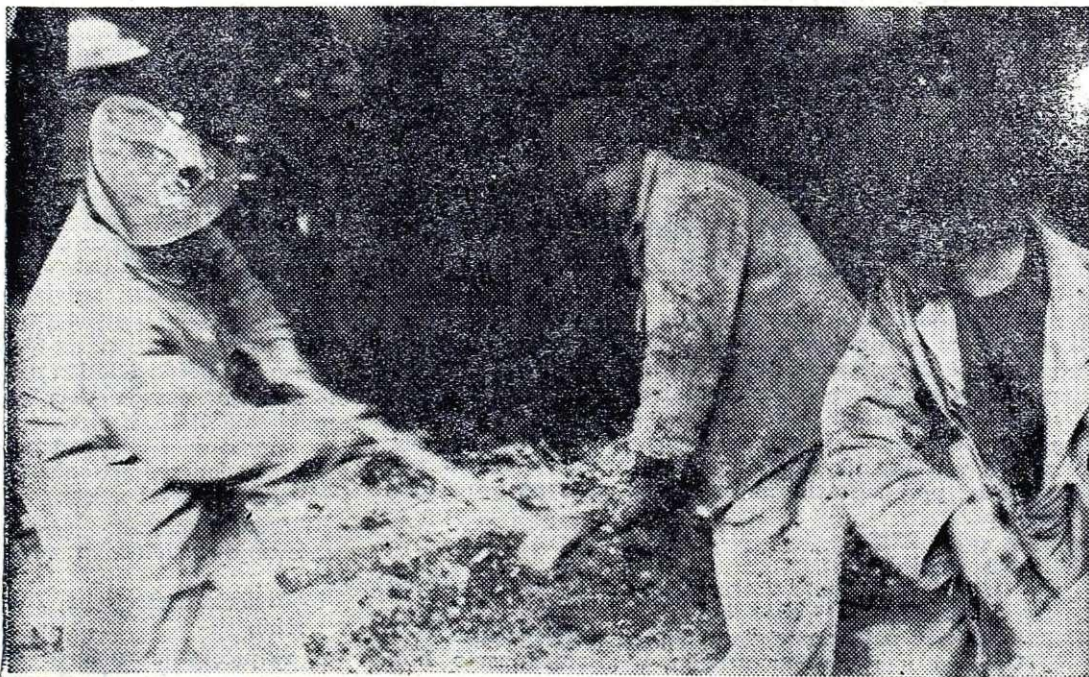
Vprašanje, ki ga je načelo predsedstvo tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne, prav gotovo zasluži vso pozornost, če upoštevamo, da vsako priznanje izraženo v taki ali drugačni obliki, ne le da krepi voljo do dela, ampak v ljudeh dviga ponos, da pripadajo temu kolektivu. Tega ponosa in pripadnosti pa večkrat pogrešamo v naši vsakodnevni praksi. Razumljivo pa je, da je to samo ena od možnih oblik izražanja pripadnosti kolektivu in da bo v tej smeri potrebnega še mnogo razmišljanja od krepitev toplih medčloveških odnosov in pospeševanja demokratičnih, samoupravnih odnosov, do krepitev notranje organizacije in skrbi za delovnega človeka. Ves ta kompleks vprašanj zahteva sistematične obdelave in ustreznih sklepov in ukrepov.

Naloga je torej doseči tak poslovni rezultat, da bomo lahko dosegli primerne osebne dohodke in poravnali vse obveznosti, kar pa spričo nujnih gospodarskih mer ne bo ravno lahka naloga. Nasprotni oceni izvršitve plana v letu 1970, je predviden porast blagovne proizvodnje za 6 % ali v količini za približno 20 do 25.000 ton. Veliko več nam to pove če upoštevamo, da je bila v letu 1970 izločena nerentabilna proizvodnja na dotrajanih agregatih v količini okrog 45.000 ton, kar pomeni preusmeritev teh količin v glavnem v hladno predelavo, to se pravi v višjo stopenjsko finalizacijo.

Delež blagovne proizvodnje železarne Jesenice v okviru združenega podjetja znaša 63 %, v surovem jeklu smo pa udeleženi celo z 71 %. V odnosu na letošnjo izvršitev je po planu predviden za nekatere finalne proizvode naslednji porast: hladno oblikovani profili 15 %, vlečeno-lučeno-brušeno jeklo 33 %, vlečena žica 15 %, elektrode 10 %, varilni prašek 70 %.

V primarni proizvodnji je težišče na proizvodnji surovega jekla, saj bomo morali proizvesti okoli 60.000 ton več surovega jekla, kakor letos, od tega pa kar tri četrtine elektro jekla. Kar je osnovno: za tako proizvodnjo jekla so kapacitete dane, gre bolj za to ali bodo delovne priprave v takem stanju, da bo kolektorski fond čim bolj izkoriščen, kar je nujno, posebno pri sistemu delovnega časa 4 + 1. Pri tem ni seveda nič manj važna proizvodnja surovega železa, ki je ob novi kapaciteti aglomeracije in ob pravkar izvršenem remontu plavža I povečana za 30 %. Gre torej za ustalitev tehnologije aglomerata ter za re-

(Nadaljevanje za 10. str.)

Proizvodni načrt za leto 1971 predvideva 30 % večjo proizvodnjo na plavžih

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Razpis

Odbor za izume in racionalizacijo pri delavskem svetu železarne Jesenice razpisuje v okviru novatorske in racionalizatorske dejavnosti v Železarni obdelavo tehnološkega problema

mehanizacija postopka vlečenja žlindre iz ponvice po odžveplanju grodlja na plavžu

Sistem vlečenja žlindre je potrebno projektirati tako, da bo mogoče v kratkem času odstraniti oziroma posneti vso žlindro v ustrezno kad, brez nevarnosti ter večje fizične in toplotne obremenitve delavca na delovnem mestu.

Interesenti dobe podrobna pojasnila glede samega problema pri dipl. inž. Aleksandru Pavličku — raziskovalni oddelk.

Za najboljše idejne rešitve problema razpisuje odbor naslednje nagrade:

1. nagrada 800 N din
2. nagrada 400 N din
3. nagrada 320 N din

Idejne predloge bo ocenila posebna strokovna komisija. Najboljšo tehnološko rešitev, katera bo tudi realizirana v praksi, bo odbor obravnaval in nagradil po pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih.

Odbor bo v soglasju s komisijo tudi določil mentorja, kateri bo racionalizatorju pomagal v strokovnem pogledu pri reševanju problema in realizaciji predloga v praksi.

Razpis velja do 31. decembra 1970.

Predloge naj avtorji pošljejo referatu za racionalizacijo in novatorstvo pri SEP.

Odbor za izume in racionalizacijo

Dežurna služba

	telefon	
	doma	v pisarni
SOBOTA, 28. novembra:		
Ciril ODLASEK, valjarne Javornik	620	766
NEDELJA, 29. novembra:		
inž. Franc VICAR, predel. obrati	743	83/141
PONEDELJEK, 30. novembra:		
inž. Leon MESARIČ, hladna valjarna	524	590
TOREK, 1. decembra:		
inž. Janko PERNE, valjarna Bela	848	723
SREDA, 2. decembra:		
inž. Janez KOMELJ, žičarna	525	83/144
ČETRTEK, 3. decembra:		
inž. Ivo ARZENŠEK, SEP	501	500
PETEK, 4. decembra:		
inž. Karel RAVNIK, elektro jeklarna	433	890/27

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 7. uri do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Preklici legitimacij

Preklicujemo veljavnost izkaznic za vstop v železarno Jesenice, ki so jih izgubili naslednji sodelavci: Lazo Jovanov, roj. 1952, plavž, Peter Popovič, 1940, martinarna, Andrej More, 1911, transport, Franc Ambrožič, 1917, UOS, Muharem Mulalič, 1937, martinarna, Mirko Kunšič, 1947, RTA, Vlado Kerštajn, 1933, HVZ, Fadil Kaltak, 1948, elektro peč, Pavel Platiša, 1930, martinarna, Jože Pogačnik, 1944, transport, Milivoj Radič, 1948, martinarna, Janez Avguštin, 1928, transport, Mirko Prača, 1930, martinarna, Stanko Malej, 1946, VEN, Predrag Konstatinov, 1936, martinarna, Halid Malkoč, 1948, martinarna, Nikola Gučanec, 1929, livarna, Semso Kulič, 1945, elektro peč, Vehbija Bešić, 1941, strojno vzdrževanje, Janko Ferk, 1936, HVZ, Miha Jelen, 1951, plavž, inž. Anka Lagoja, 1941, OTK, Vasilij Kostić, 1927, valjarna Bela, Šefko Stilič, 1952, valjarna Bela, Janez Cerkovnik, 1935, jeklovlek, Mujo Blekič, 1939, martinarna, Dušan Lavtar, 1947, strojne del., Stjepan Hribljan, 1943, valjarna 2400, Vladimir Lazar, 1939, gradbeno vzdrževanje, Fehim Čizmić, 1946, livarna, Franc Koprivec, 1925, strojne del., Jernej Skok, 1922, HVZ, Franc Cvelbar, 1914, Javornik I in Muhamed Ahmedspahić, 1951, valjarna 2400.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

»Akcija 75«

Zveza mladine Slovenije je s temeljitimi predpripravami in predhodnimi analizami v gospodarskih organizacijah pričela z družbeno ekonomskim izobraževanjem mladine v delovnih organizacijah. To je osrednji program dela tako imenovane »AKCIJE 75«, ki se je začela v četrtek na republiškem seminarju predsednikov ZM iz 82 podjetij.

Ovira, da samoupravljanje ni dobilo večji razmah med mladimi ljudmi, je ta, da so premalo razgledani in premalo strokovno, ekonomsko ter politično usposobljeni in po mojem mnenju še bolj bistveno, da so premalo informirani o problemih podjetja, kakor tudi o širših družbenih problemih. Želja je, da naj bi s programom družbeno ekonomskega izobraževanja mladim dali čim več znanja o pomenu in vlogi delovne organizacije v našem ekonomskem sistemu, o samoupravljanju v delovnih organizacijah in družbi nasploh, o medčloveških odnosih v delovnih organizacijah, o pomenu političnega dela, o koristni izrabi prostega časa in podobno. Tako zgrajen samoupravljaec, predvsem pa mlad človek, se bo lažje vključeval v probleme delovne sredine, v kateri dela in živi.

To je osnovno vodilo izobraževanja, ki ga bomo zastavili takoj po končanih pripravah, že prve dni januarja. Ob stalnem spremljanju izobraževanja mladine bo akcija trajala vseskozi, dokler ne bo nujnost o informiranosti oziroma sodelovanju mladega človeka prešla v navado, kot otroku, ki smo ga navadili čistiti zobe.

Osnovno znanje za oblikovanje mladega samoupravljalca bomo podali dovolj dinamično v ustreznem času na visoki pedagoški ravni na dveh seminarjih, vse pa bo popestrjeno z najnovejšimi statistikami domačega in svetovnega gospodarskega prostora.

Pred nami je tako imenovani novoletni paket ZIS o omejitvi inflacijskega gibanja celotnega jugoslovanskega gospodarstva. Naša naloga bo proučiti vsa gibanja na gospodarskem in političnem področju tako doma kakor v svetu.

Pri nas je samoupravljanje dejstvo, ki se povezuje z ekonomskim položajem podjetij, pravičnim vrednotenjem dela, delovnimi pogoji proizvajalca, ureditvijo medčloveških odnosov in podobno. Samoupravljanje je psihološki test našega časa, zato ga »vsak nepismeni« ne bo sposoben rešiti, nasprotno, potrebujemo ljudi z visoko zavestjo, odločne in dosledne.

Pri uresničevanju predvidenega izobraževalnega programa v podjetju predvsem želimo izdatno pomoč vseh naprednih članov, ZK, sindikata in vodstva Železarne. Upamo in pričakujemo, da bomo armado »nepismenih« samoupravljalcev s pomočjo omenjenega izobraževanja in rednega informiranja skrčili na minimum in zato obenem želim vsem veliko uspeha!

Miro Ipavec

Predsedstvo kritično o svojem delu

V ponedeljek je bila kot ponavadi redna seja predsedstva TK ZMS Železarne z zelo slabo udeležbo. Vzrok je predvsem v nesporazumu glede časovnega termina sestanka, saj so nekateri člani, ker so mislili, da sestanka ne bo, predčasno odšli. Kljub temu pa je predsednik TK ZMS Miro Ipavec seje vodil in uvodoma na kratko seznanil prisotne s potekom tridnevnega seminarja za vodstva aktivov iz delovnih organizacij, ki je bil pretekli teden v Bohinju. Znano je namreč, da je TK ZMS Železarne vključen v »akcijo 75«, katero vodi vodstvo RK ZM Slovenije. Vodstvo ZMS je namreč sklenilo, da se tudi v naslednjem delovnem obdobju prizadevanja maksimalno usmerijo k zaposleni mladini, ki je številčno zelo močno zastopana. »Akcija 75« naj bi bila v neki obliki tudi nadaljevanje pristopa k problemu zaposlene mladine, o kateri je bilo že veliko govora na 3. seji republiške konference ZMS v preteklem letu in napisano v knjižici ABC — aktiv ZM v delovni organizaciji. Poudarek je torej predvsem na seznanjanju mladih o samoupravljanju in njihovo vključevanje v samoupravne organe, sodelovanje mladih z družbeno političnimi organizacijami v podjetju, seznanjanju mladih o proizvodnih rezultatih, oziroma o vsem, kar se v delovni organizaciji dogaja. Mladi naj bi se bolj načrtno vključevali v družbena dogajanja, kjer naj bi v večji meri postali oblikovalci samoupravnega dogovarjanja in da bi s tem tudi sprejeli odgovornost za predloge, iniciative in da ne bi bili le površni opazovalci, temveč predvsem oblikovalci politike v delovni organizaciji. Predsedstvo TK ZMS Železarne to akcijo pozdravlja. Sklenili so, da bodo organizirali dvodnevni seminar za mlade iz Železarne, na katerem naj bi bili seznanjeni s splošno politiko podjetja. To pa naj bi bila le prva konkretna akcija, saj se dobro zavedajo, da bo potrebno trenutno

stanje dejavnosti mladih krepko spremeniti. Pri tem pa bodo odigrale pomembno vlogo tudi posamezne komisije s svojimi programi oziroma delom.

V nadaljevanju seje so mladi kar se da kritično ocenjevali svoje delo. Že nekaj časa je namreč delo predsedstva TK ZMS vse bolj površno, neodgovorno in pod zmogljivostjo, zato je bila kritika v veliki meri upravičena. Predvsem je tu vprašanje odgovornosti posameznikov in komisij ob raznih zadolžitvah in konkretnih nalogah ter sploh vprašanje samostojnega in odgovornega dela komisij. Nekateri so bili tudi mnenja, da člani predsedstva premalo spodbujajo in obveščajo mlade v aktivih. Kljub temu, da se ti razgovori niso odvijali ravno v prijetni atmosferi in da marsikaj izrečenega ni bilo ravno pravilno, pa vseeno kaže na to, da marsikomu ni vseeno, kaj in kako se dela. Če že drugega ne, pa mora ocena dela predsedstva s strani posameznikov prinesiti bolj konkretne in stroge zadolžitve ob polni meri odgovornosti. Vse kaže tudi na to, da dosednji način dela predsedstva ni več primeren in da so nekatere spremembe potrebne tudi v delu obratnih aktivov, katerim bo potrebno posvečati stalno pozornost, jih k delu spodbujati, da bodo le-ti lahko postali bolj aktivni in ustvarjalni. Ob »akciji 75« pa je to nujno potrebno, če bodo hoteli ob zaključku akcije meseca marca prihodnjega leta reči, da delo in prizadevanja tako članov predsedstva, članov komisij in predvsem predsednikov obratnih aktivov ZM niso bila zaman. Vsi skupaj pa se morajo zavedati tega, da bi kakršenkoli drugačen rezultat predstavljal neuspeh za vse mlade, predvsem pa za vsakega posameznika iz vodstva TK ZMS Železarne.

E. Z.

Uspel mladinski seminar v Martuljku

V nedeljo, 2. novembra je občinska konferenca ZMS Jesenice skupaj z občinskim svetom Zveze kulturno prosvetnih organizacij izvedla zelo uspel celodnevni seminar za mlade, ki že delajo, ali se bodo kasneje vključili v kulturno delo kot organizatorji, snovalci ipd. Osnovni namen seminarja je bil, da mladim omogoči, oziroma jim da neka osnovna izhodišča za kar najbolj aktivno vključevanje v kulturno dogajanje v občini. Seminarja se je udeležilo čez 50 mladih predstavnikov mladinskih aktivov, žal so na seminarju pogrešali večje zastopstvo mladine iz Železarne, saj so se od 20 povabljenih seminarja udeležili le štirje.

Na seminarju je o vlogi kulture v socialistični družbi govoril predsednik republiškega sveta Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije Ivo Tavčar, o nalogah in ciljih kulturno prosvetnih društev in organizacij predsednik občinskega sveta ZKPO Joža Varl in o programskih osnovah klubskega življenja predsednik komisije za kulturo pri OK ZMS Igor Heferle. Zelo razveseljiva ugotovitev je, da so mladi z zanimanjem sledili razmišljanjem predavateljev in po slehernem predavanju zelo aktivno sodelovali tudi v razgovoru.

Ob tem zelo uspelem seminarju je še prav posebno potrebno poudariti to, da tudi v občinskem mladinskem vodstvu vedno bolj prevladuje spoznanje, da brez spodbujanja, navduševanja in usposabljanja mladih ne bomo bistveno napredovali pri animiranju mladih. Program in pot, ki so si jo zastavili v občinski konferenci ZMS na Jesenicah, lahko edino vodi k željenemu cilju, namreč da se čimveč mladih vključuje v družbena dogajanja in oblikovanje družbeno-politične podobe občine. Nič manj pa ni pomembna tudi njihova zavzetost, da se z vsemi družbeno-političnimi dejavniki povežejo v skupno akcijo pri uresničevanju svojih nalog.

Pogled na neposredno minuloost in sedanjost v ZMS

V zadnjem enoletnem obdobju je organizacija ZM v naši občini ne samo povečala obseg raznovrstne dejavnosti, marveč je dosegla tudi nekatere vidne uspehe. Tu mislim predvsem na to, da je organizacija ZMS v tem obdobju prebolela pasivnosti in se razvila v dejaven političen subjekt v občini. Čemu je treba pripisati relativno hiter napredek v oživljanju dela organizacije ZMS? Pri delu smo bolj kot prej zastavili in oblikovali osnovna vprašanja, kot npr.

- kaj je ZMS,
- kaj naj delamo,
- zakaj naj delamo v organizaciji ZMS in v družbeno političnem življenju sploh
- in kako naj delamo, da bi dosegli zaželjene cilje.

V zvezi s prvim in drugim vprašanjem smo bolj precizno izdelali smotre in cilje dela v organizaciji ZMS. Izdelane so bile smernice in napotki za delo

aktivov v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih, šolah, za idejno politično izobraževanje, mednarodno izobraževanje, dvig kulturne izobrazbe mladine ipd. Poleg tega pa smo na seminarjih, različnih shodih in v individualnih pogovorih bolj jasno predstavili smoter dela v organizaciji Zveze mladine in v družbenopolitičnem življenju sploh. To vprašanje na prvi pogled ni tako pomembno, vendar pa je neposredna izkušnja dokazala, da je treba mladim ljudem jasno, konkretno in natančno razložiti smotre in cilje družbene dejavnosti. Ta naš namen se močno povezuje z usmerjenostjo v izobraževanje mladih kadrov.

Povsem drugo vprašanje pa je, kako naj delamo, da bi dosegli zaželjene cilje? Bolj kot doslej smo dali poudarek in pozornost nekaterim znanim, a vendar premalo izkoriščenim momentom v delu naše organizacije kot npr.:

- a) načinu dela vodstev,
- b) upoštevanju lastnosti osebnosti mladih ljudi,
- c) demokratičnosti v delu organizacije ZMS.

a) Začeli smo uresničevati tako imenovano odprtost dela vodstev ZM. To pomeni, ne samo javnost dela, ampak tudi, da je oblikovanje programov, zaključkov neposredno povezano z dejanskim stanjem, npr. razvitost nekega področja (kulture, telesne kulture itd.), specifičnost dela mladine na posameznih področjih ter interes, želje in potrebe mladine. S tem se premaguje kabinetski način dela. To pa je seveda proces, ki nujno vodi k večjemu učinkovanju, pritisku mladih na predstavniška telesa oziroma organe ZM.

b) Pri tem je treba poudariti, da smo dosegli že nekatere uspehe, saj smo bolj kot doslej upoštevali socialno psihološke karakteristike mladih. V posameznih primerih smo uporabili metodo vodenja dialoga in druge pristope, kot npr. motivacijo, usmerjanje interesa, mišljenja, pogleda na določeno stvarnost. To se pravi, da so mladinski aktivisti pri svojem delu bolj razvili boj mnenj, ki je nujno vodil do krepitve naših vrst in izoblikovanja ustreznih stališč, odnosov ipd.

c) Ni treba posebej govoriti, da gre tu za način dela vodstev, za spoštovanje mnenja vsakega posameznika in za oblikovanje takšnega družbenopolitičnega dela, ki bo s svojim zgledom in delom ustvaril ustrezno vzdušje med mladimi.

To so nekatere izhodišča pri oblikovanju našega dela v organizaciji ZMS. V skladu s tem spoznanjem pa potekajo naša prizadevanja in konkretne usmeritve v tej smeri:

- a) družbenopolitično izobraževanje mladine in vodstev,
- b) organizacijska rast ZM v občini,
- c) vključevanje mladine v samoupravno in družbeno življenje v občini.

a) V pogojih nezadostno razvite organizacije ZMS je bilo nujno, da smo največjo pozornost posvetili pritegovanju mladih k osrednjemu vodstvu in vodstvom ZMS na vseh delovnih področjih. Kadrovske krepitve organizacije sledi akcija raznovrstnih političnih dogovorov in izobraževanja z osnovnim namenom, da se utrdijo vprašanja, kaj in zakaj delati v ZMS. Ti seminarji pa so bili že neposredni povod za raznovrstne akcije v aktivih ZMS in v družbenopolitičnem življenju sploh.

Tu mislim predvsem na oživljanje dela aktivov ZMS v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih ter vključevanje mladih v razpravljanje o samoupravljanju, položaju učencev v gospodarstvu, možnosti za interesne dejavnosti mladih, o medosebnih odnosih v delovnih kolektivih, o položaju mladega človeka v naši družbi ter neposrednih akcijah, ki so bile v zvezi z različnimi prazniki, kulturnimi prireditvami in sodelovanjem z JLA.

b) V naši občini je okoli 5.000 mladih ljudi organiziranih v 25 aktivih ZMS. V zadnjem obdobju smo obnovili devet aktivov in sicer: tri v krajevnih skupnostih in štiri v delovnih organizacijah ter dva na srednjih šolah. Pri tem je potrebno omeniti, da imajo vodstva s.abo razvite stike z vodstvi drugih družbenopolitičnih organizacij, vodstvi delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Nekateri od teh organov so v posameznih krajih ali v delovnih organizacijah povsem nedelavni in neživljenjski. Zato mladi tudi ne morejo pričakovati kakršnekoli pomoči ali medsebojnega sodelovanja. Trenutno se morajo vodstva ZMS marsikje samostojno in individualno lotiti nekaterih vprašanj in problemov, pri katerih bi bilo nujno sodelovanje in skupna akcija z ostalimi poklicnimi organizacijami. Predvsem pa je zanimivo, da prav po zaslugi sistematičnega obveščanja prek mladinske radijske postaje, lista Železar in drugih glasil raste interes med mladimi za delo v ZMS. Tako smo imeli opravka s konkretnimi iniciativami posameznikov in skupin mladih ljudi.

V vseh krajih naše občine se kaže zanimanje za klubsko življenje. Mladina je v nekaterih krajevnih skupnostih (Mojstrana, Plavž, Rateče) sama prevzela iniciativo za ureditev prostorov. V mestu pa se prizadevamo za obnovo mladinskega kluba v Delavskem domu in za disco klub. Lahko rečemo, da mladina, zlasti v krajevnih skupnostih ustvarja pozitivno politično vzdušje in kaže pripravljenost za delo v družbenih organizacijah. To enako velja tudi za delovne organizacije. Torej lahko zaključimo, da ne moremo govoriti o neki nezainteresiranosti in apolitičnosti mladine; morda gre le za nekatere posameznike. Če pa bi bilo takšno stanje, potem bi pa lahko rekli,

da so mladinski družbeni delavci okorni, idejno nezreli in nesposobni za delo v ZMS in zato, da bi usmerili zanimanje mladine ali pa da bi dinamično vodili boj mnenj z različnimi pogledi z neizdelanimi stališči in pojmovanji ipd.

c) S formalnega vidika gledano imamo svoje predstavnike v organih samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij, društev in v občinski skupščini. To pa ne pomeni, da se mladina širše vključuje v samoupravno in družbeno življenje. Še premalo je nje-nega sodelovanja v neposrednih oblikah samoupravljanja, na zborih volivcev, zborih delovnih ljudi, delovnih organizacij in drugje. Premalo jo je čutili z različnimi predlogi, iniciativami in objektivno kritiko. To pa pomeni, da še ni razvito širše vključevanje mladih v javno družbeno življenje. Lahko pa rečemo, da se v zadnjem času očitno izražajo novi premiki v pozitivni smeri, se pravi v smeri večje neposredne udeležbe mladih v političnem življenju. To je mogoče pripisovati temu, da so vodstva ZMS bolj usmerila mlade k proučevanju in sodelovanju v reševanju osnovnih vprašanj npr.: delitve dohodka, samoupravljanja, proizvodne politike, razvoja turizma, razvoja posameznih krajev ipd. Prav ta vprašanja kažejo, da mladi niso nezainteresirani in da so pripravljeni neposredno sodelovati pri urejanju življenjskih vprašanj in problemov.

Problemi:

a) ZMS v delovni organizaciji se mora v prihodnje bolj usmeriti v reševanje temeljnih vprašanj dela delovne organizacije, npr. krepitve samoupravljanja, pravičnejšega nagrajevanja po delu, izboljšanja delovnih odnosov, izboljšanje položaja vajencev, dvigu splošnega političnega in strokovnega izobrazbenega nivoja mladine itd.

b) V krajevnih skupnostih bi morali doseči večjo zastopanost mladine v vseh organih družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti in večjo razvejanost interesne dejavnosti mladine.

c) V šolah pa bi bilo treba dijake bolj seznaniti s samoupravljaljskimi pravicami in povečati njihovo udeležbo v samoupravljanju šole oz. razredno skupnost usmeriti na teoretično in programsko zasnovano vsebinsko delo.

Naša prizadevanja so v zadnjem času močno usmerjena na poživitev kulturnega življenja v občini. Zato obstajajo konkretne pobude za ustanovitev Odra mladih, instrumentalnega ansambla, poživitev sekcij kulturno prosvetnih društev, literarne dejavnosti mladih, glasbene dejavnosti in izobraževanja na tem področju. Posebej pa moramo omeniti še programsko zasnovano praznovanje meseca mladosti v letu 1971. Ta pa bo lahko bolj kot doslej resničen izraz letošnjih prizadevanj organizacije ZMS in drugih dejavnikov v občini.

prof. Srečko Krč

Samoupravni organi v preteklem tednu

59. seja odbora za plan in finance

V sredo, 25. novembra 1970 je bila 59. seja odbora za plan in finance. Na seji so obravnavali sklepe, ki niso bili izvršeni na prejšnjih sejah in s tem v zvezi sprejeli poročilo tehničnega sektorja o vzrokih izpada električne energije.

S poročilom so se sicer strinjali vendar bi želeli vedeti, če je takšne izpade mogoče vnaprej predvideti in o tem obvestiti železarno, da ne bi prišlo do večje škode. V tem smislu so naročili tehničnemu sektorju, da s pristojnimi elektropodjetji zadevo uredi za bodoče. Sprejeli so tudi poročilo o rezervnih ležajih za valjarno žice, ki ga je podal uvozni oddelek in so se strinjali z ugotovitvijo, da je finančna situacija težka in onemogoča redno dobavo, vendar so menili, da bi se morali kritični materiali, kot so ležaji, že prej naročiti oziroma urgirati, ne pa čakati toliko časa, da bi lahko prišlo do kritičnega položaja v proizvodnji. Tudi glede okvare Herborn strojev so sprejeli razlago, ki so jo vzeli na znanje, saj je iz poročila razvidno, da ni mogoče zahtevati nobenih povračil od dobavitelja, če pride do takšnih okvar. Tehničnemu sektorju so se zahvalili za pravočasno dostavljena izčrpana in zahtevana poročila.

V drugi točki dnevnega reda so obravnavali uspehe proizvodnje v II. dekadli novembra in ugotovili, da je ta dekada nekoliko slabša od prejšnje, kar so pa že glede na težave predvidevali ob koncu prejšnje deкаде. Rezultati so bili pričakovani, lahko rečemo celo slabši kot pa so doseženi. Tudi pro-

gnoza do konca meseca je zadovoljiva. Proizvodnemu direktorju so naročili, da na naslednji seji odbora poroča o vzrokih slabšega dela plavžev, glede na remont enega plavža in začete obratovanje nove aglomeracije.

V nadaljevanju seje so obravnavali še analizo finančnega rezultata za oktober in ugotovili, da je v oktobru dosežena izredno visoka proiz-

vodnja in da je tudi iztržek za to proizvodnjo v vrednosti 86.946.614 din izredno ugoden in pogojen z rekordno poprečno prodajno ceno, ki je v oktobru znašala 2868 din na tono. Kljub temu, da je rekordna tudi negativna razlika med planirano in dejansko ceno nabavljenega materiala, je doseženi dobiček v oktobru, ki je znašal 1.491.855 din, še enkrat večji od doseženega poprečnega mesečnega dobička v desetih mesecih. Pričakujejo, da bomo takšno rast dobička obdržali do konca leta in tako pokrili izgubo iz poslovnih let 1967 in 1968.

6. seja odbora za varstvo pri delu

Predsednik odbora za varstvo pri delu Branko Stare je sklical 6. sejo odbora v petek, 20. novembra 1970. Na seji so obravnavali poročilo o poškodbah pri delu za prvih 9 mesecev letošnjega leta ter poročilo socialno zdravstvene službe za minulo leto in za 9 mesecev letošnjega leta. Obravnavali so tudi poročilo kadrovskega sektorja o realizaciji plana izobraževanja s področja varstva pri delu.

Na podlagi ugotovitev oz. poročil, ki sta jih podala vodja službe za varstvo pri delu in vodja socialno zdravstvene službe ter razprave na seji so sklenili:

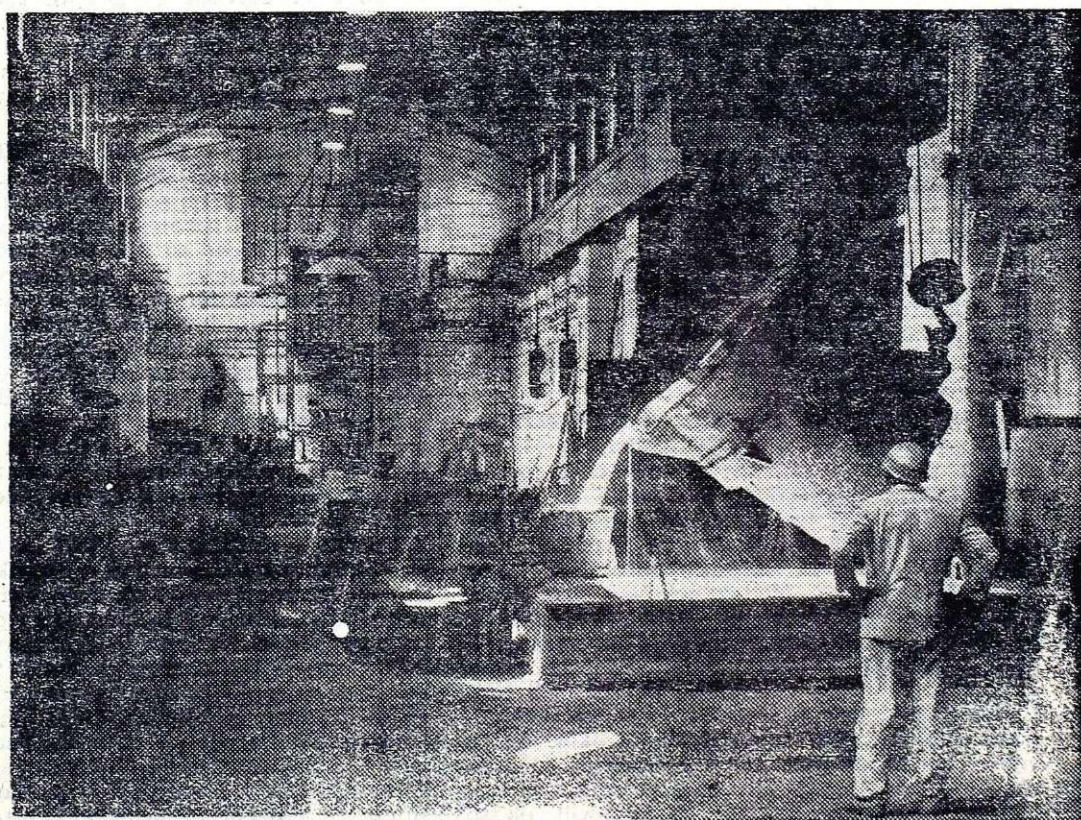
— da morajo odgovorne službe dosledno izvajati sklep delavskega sveta Železarne, da se pri določanju bolovanja upošteva tudi kategorija »nezdravo delovno okolje«,

— da uprava podjetja uredi vse potrebno v zvezi z nakupom novega rentgen aparata za našo obratno ambulanto.

Ugotovili so tudi, da se planirani periodični preven-

tivni pregledi ne izvajajo in odobrena sredstva niso izkoriščena. Zato so naročili upravi, da v tej smeri sprejme potrebne ukrepe in zagotovi periodične preglede za tista delovna mesta, ki so bolj podvržena zdravju škodljivim vplivom.

Tudi plan izobraževanja s področja varstva pri delu ni realiziran in ga tudi ne bo mogoče realizirati do konca letošnjega leta. Zato so naročili kadrovskemu sektorju, da v bodoče vloži v program izobraževalnih akcij s področja varstva pri delu več prizadevanj in skrbi.

V livarni delajo po novem proizvodnem programu

Sestanki delovnih skupin

STRUGARNA VALJEV — SVETINA — BELA
— Na sestanku 11. novembra so pregledali osnutek pravilnika o odgovornosti delavcev pri delu v ZPSZ. Dan je bil poudarek prekrškom, ki se smatrajo kot kršitev delovne discipline v ZPSZ. Seznani so bili tudi z vsemi navodili v zvezi z zastaranjem ukrepov. Pripomb niso imeli glede morebitnih sprememb glede posameznih členov tega pravilnika. Bili so tudi seznanjeni s poročilom o 9-mesečnem poslovanju ZPSZ naše tovarne. Kljub pomanjkanju delovne sile bo treba vložiti še več truda, da bi poslovno leto zaključili z uspehom. Vodja oddelka tov. Gmajnar je govoril o novem normativu, ki je bil sprejet na zadnji seji sveta DE vzdrževanja. Zaradi ustitve nekaterih obratov na Javorniku in osvajanjem nekaterih novih vrst del v strugarni na Javorniku (navarjanje valjev pod praškom) in razširitvijo del v strugarni Bela je treba temeljito spremeniti normativ in ga prilagoditi novim nalogam, ki jih mora oddelek izpolniti. Tovariš Kelbl vprašuje, kako je z zdravniškimi pregledi. Vodja oddelka bo v najkrajšem času dal odgovor na vprašanje oziroma ustrezno informacijo.

T K R — SOK — MEHANIČNA DELAVNICA — OTK — Sestanek so imeli 6. novembra. Zaradi iztrošenosti nekaterih strojev tipa »Škoda« bo en stroj v generalnem popravilu, drugi pa bo odpisan. Zato bodo do nadaljnjega trgalne probe opravili na Javorniku v mehanični delavnici. Obratovali bodo na dve izmeni, po potrebi pa tudi na tri. Poskrbeti bo treba za nemoten prevoz prob na Javornik in nazaj in za nabavo novega stroja. V nasprotnem primeru bo treba premestiti stroj z Javornika na Jesenice v mehanično delavnico OTK. Zaradi prenašanja prob ter natovarjanja in razkladanja bo treba opraviti dodatno delo zaradi občutnega pomanjkanja delavcev v delavnici. Delavci odhajajo iz delavnice zaradi nizkih osebnih dohodkov in zato, ker nimajo možnosti napredovanja. Ob prihodu v delavnico dobi delavec šesto grupo in jo obdrži do upokojitve. Delavci tudi menijo, da je pri ocenjevanju delovnega mesta dan premajhen poudarek strokovnemu in fizičnemu delu. Zaradi občutnega pomanjkanja delavcev bo treba proizvodno problematiko reševati z nadurami.

PLAVŽ — MEDJA — NOVA AGLOMERACIJA
— Na sestanku, dne 14. novembra so obširneje razpravljali o izpolnjevanju proizvodnih nalog na novi aglomeraciji. Vzporedno s tem so omenjali strojno in elektro vzdrževanje naprav ter opozorili na uporabo zaščitnih sredstev. Analizirali so doslej opravljeno delo in se dalj časa zadržali v razgovoru o rentabilnosti proizvodnje z ozirom na visoke cene metalurškega koksa. Zelo prizadevno so sledili razpravi, ki se je nanašala tudi na dvozmensko obratovanje. Rečeno je bilo, da so delavci, ki prihajajo na priučitev na aglomeracijo premalo zainteresirani in samoiniciativni. Kljub začetnim težavam je elektro in strojno vzdrževanje v redu, zadovoljni pa so tudi z aktivnostjo vzdrževalcev ter njihovim sodelovanjem z vodstvom proizvodnje. Upajo, da bo tudi v prihodnje tako in da ne bomo zanemarili dragih naprav, kakršne imamo v prvi fazi aglomeracije. Na slabo kvaliteto rokavic so opozorili varnostnega tehnika talilnic tovariša Pančurja. Poudarili pa so, da bo čimprej treba dograditi garderobe, higienske prostore in ogrevanje.

MARTINARNA — SIMIKIC — OBRATOVOĐSTVO — Na dnevnem redu sestanka, dne 3. novembra, je bilo poročilo o devetmesečnem poslovanju tovarne in martinarne. Govorili so tudi o planu za leto 1971 ter o varnosti pri delu. Med razpravo o poročilu za poslovanje v devetih mesecih letošnjega leta so omenjali objektivne in subjektivne vzroke. Med objektivne vzroke so prištevali dovoz vložka po enem tiru, remont plavža št. 1, da pa plan ni bil dosežen, so omenili tudi slabo delo Vatrostalne ter vzdrževalcev, v septembru in delno v oktobru, pa so imeli tudi hladni vložek. Dodati je treba še stalno pomanjkanje delavcev. Pri subjektivnih vzrokih, ki so vplivali na to, da plan ni bil dosežen pa so omenjali to, da se je kolektiv med poletnimi meseci premalo prizadeval. Nadalje so ugotovili, da so predvidene obveznosti za prihodnje leto zelo zahtevne in jih bodo lahko izpolnili le ob vsestrani

ski prizadevnosti kolektiva. Važno je tudi to, da bodo vzdrževalci in Vatrostalna svoje delo zadovoljivo opravili in da bodo imeli dovolj vložka.

T K R — KÜNER — RO — Sestanek so imeli 10. novembra in razpravljali o proizvodnem načrtu za prihodnje leto, kakor tudi o tečaju statistične matematike za tehnike in o kadrovskih vprašanjih. Rečeno je bilo, da se bo proizvodni načrt ter obseg dela RO za prihodnje leto delno razlikoval od sedanjega. Na to vpliva tudi prehod na ploščate materiale — trakove pločevine ter opustitev težke proge in proge valjarne 1300. Na to se bo treba pripraviti. Do konca leta bo treba pripraviti normative za vsa delovna mesta (metalografski laboratorij, delavnica, kovanje prob itd.). V okviru TKR je RO pripravil tečaj statistične matematike. Tečaj bo vodil inž. Brudar — RO in bo trajal 30 ur. Tečaj je obvezen za vse strokovne sodelavce, vodje laboratorijev in tehnike, ob koncu pa bo še testiranje znanja. Zaradi uvedbe novega delovnega mesta — varilni tehnik, bo prišlo do kadrovskih sprememb, s predlogom obratovodstva pa so se vsi navzoči tudi strinjali.

MARTINARNA — URAN — PEČI — Sestanek so imeli 11. novembra. Podano je bilo poročilo o devetmesečnem poslovanju. Iz poročila je razvidno, da so precej pod plauskimi nalogami. Zato je bilo nekaj objektivnih vzrokov, kjer predvsem omenjajo surovine ter okvare na strojnih napravah. Rečeno je bilo tudi, da so nekateri delavci izgubili na tempu dela. Plan za leto 1971 je realno postavljen in bo izveden, če bodo na razpolago vsi pogoji, ki lahko vplivajo na doseg plana. Prisotni so kritizirali pomanjkanje surovin, kar je tudi vzrok, da ni bila dosežena predvidena ali celo večja proizvodnja in s tem tudi osebni dohodki. Delovno disciplino bo treba zaostri, pri nekaterih članih kolektiva pa tudi uporabo zaščitnih sredstev.

OTK — GLAVNI LABORATORIJ — ŽNIDAR
Na sestanku 14. novembra so obravnavali osnutek pravilnika o odgovornosti delavcev, o amonitski problematiki ter o delu strokovnih sodelavcev in asistenta kemičnega laboratorija. K osnutku pravilnika o odgovornosti delavcev na delu niso imeli pripomb. Delovna skupina je bila seznanjena z razlikami o vsebnostih ogljika, ki jih dokazujejo pri kvalitetah patentirane žice med šaržno analizo bluma in žice. Vzroke različnih rezultatov je iskati v nehomogenosti materiala, bilo pa je tudi nekaj primerov, da je bil vzrok odstopanja prek meje analitske tolerance pri ogljiku in manganu v osebni napaki pri analitskem delu. Spektrometer bo treba servisno pregledati, ker v zadnjem času ne drži konstantne ničle, kar pa se lahko odraža v končni fazi pri nedopustnih analitskih tolerancah. Dogovorjeno je bilo, da se po potrebi v analitsko delo vključita tudi strokovni sodelavec oziroma asistent.

TRANSPORT — GASAR — VZDRŽEVANJE PROGE — Sestanek so imeli 27. oktobra. Šef obrata transport je na sestanku obrazložil oziroma govoril o ukinitvi nekaterih obratov v valjarni na Javorniku. Ukinitve so bile tudi posade pri prometni in vlečni službi, kar pa omogoča, da lahko s prvim novembrom preidejo na 42-urni tednik v vseh treh obratih. Člane kolektiva so opozorili tudi na krvočajsko akcijo. Nadalje je bilo predlagano, da bi na Javorniku ukinili skupino vzdrževalcev prog in jo premestili na Belo, kjer pa je treba oskrbeti prostor za sedem delavcev in deseterja. Čiščenje snega na tirih in cestnih prehodih bo organizirala skupina na cesti, ki bo orala cesto s snežnim plugom in prehode posipala s soljo.

PLAVŽ — KOKALJ — PEČI — Na sestanku 17. novembra so razpravljali o osnutku pravilnika za odgovornost delavcev na delu. Vprašanj in pripomb niso imeli. Bolj izčrpno so govorili o stanju po opravljenem remontu in rekonstrukciji plavža št. 1. Ostro so kritizirali regresiranje toplega obroka. Če že za topli obrok prispevamo denar, je tudi važna kvaliteta in količina. Če je obrok boljši, je količina manjša ali pa obratno. Zadovoljni tudi niso s čistočo v kantini, saj so opazili podgane. Zahtevajo ostrejši nadzor s strani tovarne. Vprašujejo, če je dana možnost bolj enostavnega regresiranja obroka. Prepričani so, da topli obrok, takšen kot je sedaj, preveč drago plačujemo.

ELEKTRODNI ODDELEK — TERSEGLAV — Obratovodja elektrodne oddelka je na sestanku 12. novembra podal poročilo za oktober. Plan oplaščenih elektrod je bil dosežen, plan VP žice pa le s 74,9 %, zaradi pomanjkanja žice, ter plan EP praška z 78,6 % zaradi okvare na transformatorju talilne peči. Ugodno so sprejeli informacijo korektur delovnih mest in niso imeli pripomb. V zvezi z delitvijo toplega obroka je bila delovna skupina obveščena o regresiranju, mnenja pa so bili, da bi bilo bolje, če bi ponovno uvedli denarne bone, ker toplo malico koristi le del zaposlenih. Prisotnim delavcem so predlagali naj do prihodnjega sestanka pripravijo morebitne predloge k osnutku pravilnika o odgovornosti delavcev pri delu. Predsednik sindikalnega odbora je ob koncu sestanka podal poročilo s seje tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne.

RTA — REKAR — EMP — Sestanek so imeli 16. novembra. Ugotovili so, da so kljub večjemu obsegu dela oddelek zapustili trije tehniki. Obseg dela se je povečal s pričetkom obratovanja nove aglomeracije. Tempo dela je hitrejši, reševanje tekoče problematike brez poslabšanja kvalitete izvajanih del pa bo možno samo ob nenehnem strokovnem izpopolnjevanju ter prizadevanju slehernega posameznika in odgovornosti strokovnih služb v tovarni. Merilni instrumenti, s katerimi razpolaga oddelek, so v poprečju stari deset let in so zaradi pogoste rabe dotrajani, nekateri izmed njih pa niso več v razredu točnosti. Za nekatere meritve oddelek ni opremljen z ustreznimi instrumenti. Seznani so bili še z razdelitvijo delovnih nalog v okviru oddelka. S takšno specializacijo bo omogočeno predvsem hitrejše reševanje, danih nalog.

VALJARNA 2400 — RESMAN — ADJUSTAŽA — Sestanek je bil 13. novembra. Razpravljali so o poročilu za devetmesečno poslovanje tovarne, o planu za november ter o predlaganem planu za prihodnje leto. Delovni skupini je bilo podano poslovno poročilo za devet mesecev za tovarno in obrat. Po planu naj bi v novembru v adjustaži realizirali 7.800 ton, za leto 1971 pa predvidevajo količinski plan v višini 105.000 ton, medtem ko je letošnji plan predvideval 95.000 ton proizvodnje. Pripomb k predlogu za leto 1971 niso imeli. Če bo zagotovljen vložek, potem ni bojzani, da planirane količine ne bi dosegli, ker sta za drugo polovico leta 1971 predvidena še dva sektorja. Predvideno je povečanje poprečne teže vložka in tudi poprečne debeline plošč.

Vsi delavci so bili ponovno opozorjeni na obvezno uporabo osebnih zaščitnih sredstev. Ugotavljajo, da je bilo poškodb v primerjavi z lanskimi devetimi meseci več. Črtalci in rezalci v OTOP-u, kakor tudi črtalci na SACK škarjah so bili opozorjeni na pravilno rezanje prob. Širina prob naj bo od 45—50 mm.

JAVORNIK I — PRAPROTNIK — SREDNJA PROGA — Sestanek so imeli 14. novembra, ter razpravljali o izpolnitvi plana v oktobru. Informirani so bili tudi o proizvodnem načrtu za leto 1971, razen tega pa so kooptirali dva člana v komisijo za medsebojne odnose. Dano je bilo tudi pojasnilo o toplem obroku. Plan za oktober je znašal 3.359 ton in je bil dosežen. Obratovali so tudi vse tri proste sobote. Načrt skupne in blagovne proizvodnje za leto 1971 znaša 365.000 ton. To je za okrog 8 % večja blagovna proizvodnja. Ker je nabava tujega vložka problematična smo odvisni od lastnega vložka. Zmogljivosti imamo, naloga vseh pa je, da delo organizirajo tako, da bodo le te tudi izkoriščene. Izkoristiti bo treba delovni čas in zaposlenost. Politiko nagrajevanja bo treba vzpostaviti tako, da z doseženimi rezultati dela dosežemo tak osebni dohodek, da ne bi bili pod poprečjem ostalih gospodarskih panog. Predlog sindikalnega odbora za izvolitev kandidatov v komisijo za medsebojne odnose je bil sprejet brez pripomb. To ostane v veljavi do 1. aprila, ko bodo volitve v samoupravne organe. Nova člana komisije bosta Aleksander Kogoj in Mirko Zupan, za člana sindikalnega odbora pa so predlagali tovariša Rada Rajakoviča.

Vodja delovne skupine je zbrane delavce informiral še o namenu tople malice, ki jo uvajamo v tovarni predvsem iz zdravstvenih razlogov in za to, da bi se delavci bolje počutili. Objasnil je tudi vzroke zakaj smo uvedli bone in povedal, da Železarna prispeva v ta namen 300 milijonov starih dinarjev. K toplemu obroku so imeli več pripomb. Sodelavci Lakota, Rajakovič in drugi menijo, da so cene toplega obroka previsoke, zlasti to velja za juhe, toplega obroka pa tudi večkrat zmanjka. Pripominjajo, da je topla hrana v Supermarketu na Jesenicah cenejša, seveda če polno ceno GPŽ primerjamo s ceno v Supermarketu.

Razgovor uredništva Železarja s šefi delovnih enot

O proizvodnih nalogah v prihodnjem letu

V teh dneh je v razpravi proizvodni načrt Železarne za prihodnje leto, ki predvideva 500.000 ton surovega jekla ali 60.000 ton več kakršna bo proizvodnja v letošnjem letu, od tega pa 365.000 ton blagovne proizvodnje. Ker je od doslednega izpolnjevanja planskih nalog odvisna uresničitev predvidenega načrta, smo prosili za odgovor vse šefe delovnih enot na enotno vprašanje: Kako bo vaša delovna enota kos predvidenim planskim nalogam oziroma kako se bo vključila v izvrševanje proizvodnega načrta v prihodnjem letu, oziroma kakšni problemi oziroma ovire stojijo pred DE za učinkovito vključitev v proizvodne naloge?

Šef delovne enote talilnic dipl. inž. Stanko Čop

Plan za leto 1971 predvideva povsod povečanje proizvodnje, največ grodlja in surovega jekla.

Letošnji plan zaradi znanih vzrokov ne bo dosežen. Predvidevamo, da bo pri grodlju za 8 %, pri SM jeklu za 4 % in elektro jeklu za 15 % manjša proizvodnja od predvidene. Načrtovane količine pa so za prihodnje leto bistveno večje pri grodlju in elektro jeklu, nekaj manj pri SM jeklu. Ko smo sprejemali letošnji plan, smo z vso resnostjo postavili pogoje, za katere smo vedeli, da brez teh ne bo mogoče doseči zaželenih proizvodnih. Žal smo morali ugotoviti, da večji del teh pogojev ni bil uresničen, izključni krivci za manjšo proizvodnjo pa so zopet ostali obrati in njihova vodstva.

Letos od septembra dalje poizkusno obratujemo z novo aglomeracijo. Zato je prvenstvena naloga, da izdelamo kvalitetni sinter in pripravimo dovolj presejane rude in stružcev za plavž. Plavž 1 je s predelavo dobil vse pogoje za povečanje proizvodnje. Če bomo to dokazali, bo mogoče ob naslednjem remontu plavža 2 izvesti podobno predelavo. Jasno pa je, da nam v bodoče ne sme zmanjkati koksa.

Martinarna in elektro jeklarna imata podobne pro-

bleme. Resno se moramo zavzeti, da bo na zalogi vedno dovolj starega železa in grodlja. Urediti moramo pripravo starega železa ter se dokončno odločiti za mehaniziran način rezanja.

Martinarni moramo zagotoviti remonte peči tako, da bodo obratovali le peči z večjo kapaciteto. Pričakujemo od Vatrostalne, da bo to urejeno boljše kot letos. Vlagalne stroje in žerjave v starem železu bomo morali redno vzdrževati.

Elektro jeklarna povečuje plan nasproti letošnji količini za 30 %. V tem obratu moramo še najbolj poiskati vse možnosti, nekatere so sicer težje izvedljive, vendar moramo vztrajati na realizaciji teh.

Peči morajo obratovati brez zastojev, kar posebno velja za Lectromelt peč. Tako številnih okvar kot jih beležimo na tej peči, nima nobena jeklarna v državi. Nabaviti moramo kvalitetne elektrode, ker je tudi zaradi teh več zastojev.

Čimprej moramo vpeljati hitrejši način izdelave šarž, to je zmanjšati število košar za šaržo, pospešiti taljenje in še posebej oksidacijo in rafinacijo.

Livarna bo s proizvodnjo elektrod za varjenje sive litine lahko pokrila potrebe v državi. Mora pa še najti racionalnejši način izdelave. Bistveno povečujemo odlitke iz jekla, tako po količini kot po zahtevnosti. Uvajati moramo novejša postopke oblikovanja (formanja) in s kvalitetnejšimi peski doseči boljše površino odlitkov.

Samotarna ima glavno nalogo, da izboljša kvaliteto svojih proizvodov. Z intenzivnim delom v tej smeri lahko dobimo kvalitetnejše izdelke, vsekakor pa bo treba preurediti način priprave mas, ki ni več na tehnično primeren nivoju. Del modernizacije je že v novo nabavljeni vakuumski stiskalnici za plastičen postopek izdelave polfabrikatov.

Zelo resno moramo obravnavati sedanje odhode delav-

cev iz podjetja. Iz talilnic je odšlo od 20 do 33 % delavcev. Nikakor ne moremo v tako kratkem času uspešno priučiti novih delavcev. Če pečem, kot zelo dragim napravam, strežijo pretežno novi delavci, ni storilnost na primerni višini. Želimo tudi več sodelovanja s strani vzdrževalcev in boljše usluge transporta.

Plan naj bo skupna zadovolžitev od nabave surovin, do predelave in vseh, ki obrate poslužujejo.

Šef delovne enote javorniških valjarn Ciril Odlasek

Ko odgovarjam na vaše vprašanje, vas moram opozoriti, da je valjarniška enota Javornik v letošnjem letu doživela precejšnje spremembe, tako v količinski proizvodnji, kakor tudi v dimenzijskem in kvalitetnem asortimentu in pri ljudeh. Z ukinitvijo težke proge in z zmanjšanjem proizvodnje na profilnih progah, je bil obrat Javornik I postavljen pred nove naloge, ki se odražajo in podaljšujejo v predvidene planske načrte za leto 1971. Količinska proizvodnja valjanih profilov je odvisna v prvi vrsti od proizvodnje nove valjarne profilov v Storah, ki naj bi v bodoče bila skupaj z železarno Ravne glavni dobavitelj vložka za naš jeklovlek. Javornik I bo moral predati štafetno palico proizvodnje šele takrat, ko bo ta zadeva urejena. Zaradi sigurnosti obratovanja jeklovleka pa mora Javornik I oskrbeti vložek vsaj za pol leta, če ne še več. Prodaja profilov se v glavnem ukinja, nekaj jo je le še v I. kvartalu. Izvršitev te naloge za obrat ne bo problem, če bo pravočasno dobil ustrezen vložek. Težava nastopa zaradi težavnosti dela pri predvaljanju gredic iz 120 kvadrat na nižje in to na srednji progi. To je težko delo, ker ni proga za to urejena. Skušali bomo, da od železarne Ravne dobimo lažji vložek kvadratnih gredic. Vendar le premišljujemo, da bi na cenen način, skupaj z vzdrževalci improvizirali lahke dvizne mize pa čeprav le za kratek čas. Pridržavanje postavljenih normativov dobiti (izplena) in materiala, je mogoče brez posebnih novih ukrepov. Ker je v Železarni še vedno ozko mesto čiščenje, se bo obrat vključil s svojimi kapacitetami brušenja za valjarno Bela. Pri zadostni količini vložka in pri izkoriščanju koledarskega fonda ob zvišanju proizvodnosti z oziroma na pomanjkanje ljudi, bo obrat dosegel svoje naloge. V kadrovski politiki je skrbeti, da se nam že zelo okrnjen stalež ne bi še zmanjšal.

Javornik II je z letošnjo ukinitvijo proizvodnje na valjavski progi 1300 ravno tako kot Javornik I postavljen pred drugačne naloge. Po planu za leto 1971 naj bi bila adjustaža Javornika II s svo-

jimi termičnimi kapacitetami podaljšana roka proizvodnje belske Stekel valjarne. S tem hočemo doseči premik v kvaliteti proizvodnje pločevine, ki se valja na Beli. V ta namen bo obratovala normalizirna peč po sistemu 4+1, ker pa je to edina peč na Javorniku, ki še rabi generatorski plin, bo med letom izvršena rekonstrukcija te peči in to od generatorskega plina na kurjavo s propan-butanom, ki je precej cenejša. S tem se ukine drago obratovanje generatorjev in istočasno poboljša površinska kvaliteta pločevine ter možnost zvišanja kapacitete normalizacije. Za valjarno Bela se bodo koristile tudi žarilne kapacitete elektro žarilnih peči in obdržalo luženje pločevine na eno dnino. Za finalizacijo teh postopkov bodo v adjustaži še delali ravnalni stroji, škarje in ostali postopki prebiranja, pakiranja in odprave. Pocinkovalnica bo obratovala na eno dnino in to izključno kot uslužni obrat, ki naj pocinka črno hladno valjano pločevino po dobavitelju grosistov. Ta proizvodnja pocinkovalnice je izven naše planske proizvodnje, nam pa prinaša zadovoljiv finančni uspeh. Za dosego načrta je obrat obdržal ob ukinitvi valjarne 1300 še 90 ljudi. Z oziroma na tako organizacijo, se predvideva v bodoče direktna priključitev v Stekel valjarno. Da bo organizacija bolj učinkovita, bomo pristopili k uvedbi no-

vega cenika, norm in ostalih postopkov, ki naj vplivajo na zadovoljivo doseganje proizvodnosti na moža in uro.

Nasprotno stanju v starih valjarnah Javornika I in Javornik II pa se v valjarni debele pločevine 2400 zvišuje letni plan. Ukrepi, katere predvidevamo, za dosego 105.000 ton letne proizvodnje pa so: Na progi bomo morali boljše izkoristiti koledarski fond. V letošnjem letu smo tedensko delali na progi samo 5 dni in so bile sobote proste. Za proizvodnjo 105.000 ton letno pa bomo vpeljali okrog 30 delovnih sobot. To je pa precej odvisno od asortimenta, ki nam bo na razpolago po naročilih. Če bo debelina pločevine večja, bo teh delovnih sobot manj. Z pravilno organizacijo ogrevanja vložka in izkoriščanja

časa valjanja, moramo dvigniti proizvodnost na moža in uro na progi.

Skupno z vzdrževalci moramo skrbeti za čim manj zastojev in jih znižati na 12 do 14 %. Vsi proizvodni agregati v adjustaži bodo morali biti izkoriščeni časovno 100 odstotno, to se pa pravi, da bomo na vseh ozkih mestih uvedli 4-izmensko obratovanje. Zato si bomo morali zagotoviti stalež, ki je predviden za tako obratovanje, tj. 196 ljudi. Tekom leta bomo dobili nove sekatorje, ki so že naročeni. Dosedanji so že zastareli in izrabljeni. S tem bomo imeli možnost lažje preorientacije na debelejšo pločevino, ki po optimalnem planu daje maksimalno rentabilnost. Ker smo se v sklopu Železarne odločili za tako proizvodnjo debele pločevine, moramo valjarni brezpogojno preskrbeti vložek v zadostni količini. Priprava dela bo morala planirati tako, da bi imel obrat vsaj 2000 ton vložka stalno na zalogi, ker le tako bo obratovanje res postalo rentabilno. Posebno skrb bomo morali posvetiti žerjavom tako vzdrževalci, kakor tudi mi v obratu, ki bomo morali skupaj s kadrovsko službo skrbeti za ustrezen kader. Zadostna količina vložka nam bo umirila tekočo proizvodnjo, zato morajo službe, od katerih je odvisna valjarna 2400 tesno sodelovati. Pri tem je poleg vzdrževanja in energije mišljen še

trud dela in uspeh.

prava dela s prodajno službo. Naloga kadrovske službe bo, da bo manjkajoče ljudi takoj nadomeščala. Z eno besedo: od celokupne blagovne proizvodnje Železarne je 30 % udeležena valjarna 2400, kar ni malo. Pri tem pa je obdržati dobit (izplen) vsaj na sedanji višini, istočasno pa izboljšati stanje izdobeve fiksnih naročil. To nam v letošnjem letu dela precejšnje preglavice. Zato ni odvisno tako stanje samo od valjarne 2400 ampak tudi od dela naše jeklarne in programiranja.

Ravno tako je tudi jeklovlek eden izmed obratov, kateremu se plan povišuje. Vendar to povišanje ne bo kritično, če bomo lahko jeklovleku oskrbeli ustrezen vložek. Obrat sam ima zadostne

(Nadalj. na 8. str.)

0 proizvodnih nalogah v prihodnjem letu

(Nadalj. s 7. str.)

kapacitete, saj bo v letu 1971 prišla do pravega izraza novo nabavljena Schumag vlečna klop, nov Schumag brusilni stroj in Försterjeva linija. Iz te stran se ni bati nedoseganja plana, ker je bila taka proizvodnja že preje predvidena. Plan za leto 1971 predvideva 20.400 ton s tem, da komerciala oskrbi 2300 ton uvoza. Seveda mora komerciala dobiti naročila po dimenzijah tako, da bi bili vsi ti stroji enakomerno zasedeni, po kvaliteti in po količini. Če bo vložek enakomerno zajamčen prek vsega leta in zagotovljena pravočasna dobava iz Stor in Raven, bo plan izpolnjen. Seveda pa bodo tehnične službe morale skrbeti za pravočasno dobavo rezervnih delov za nove in obstoječe stroje. Vzdrževanje delovne sile bomo premostili s tem, da bomo uvedli čim več žensk v proizvodnjo tako, da postavljamo tako imenovane »reglerje« — vodilne delavce za posamezne sku-

pine strojev. Hočemo doseči boljšo izrabo kapacitet in pravilno manipulacijo s stroji. Pri vlečenju žice na Schumag stroju bomo uvedli varjenje kolobarjev in zmanjšali delo koničenja. Na novih strojih bomo uvedli norme in s tem zvišali proizvodnost. Kot sem že omenil v valjarni 2400, moramo tudi v jeklovleku umiriti proizvodnjo, tj. pri zadostni količini vložka ceneje in več proizvajati.

Zaključil bi takole: ni ovire za učinkovito vključitev naše DE v proizvodne naloge, če bo Železarna kot celota lahko premostila težave, ki nas čakajo v prihodnjem letu. Občasne težave, ki bodo sigurno nastopile, bomo pač sproti dnevno reševali, kot smo to delali že dosedaj in imeli zadovoljive uspehe. Še bolj bomo prek delovnih skupin sproti pojasnjevali situacijo, ker smo mišljenja, da od posameznika in grup lahko zahtevamo dobro delo le, če je o vsem pravilno in temeljito poučen.

Šef delovne enote predelovalnih obratov dipl. inž. Franc Vičar

V DE predelovalnih obratov proizvodni načrt v letu 1971 predvideva skupno proizvodnjo 117.500 ton, od tega 96.770 ton blagovne proizvodnje.

Nasproti proizvodnji letošnjega leta pomeni ta zadolžitev 10,6 odstotno povečanje. Za posamezne obrate pa prikazuje naslednji pregled povečanje odnosno spremembe.

	dosežena proizvod. v letu 1970	planirana za l. 1971	index
hladna valjarna	28.300 t	30.500 t	108
žičarna	57.000 t	65.000 t	114
elektrodni odd.	10.700 t	12.000 t	112,2
žebeljarna	11.150 t	11.000 t	98,6
Skupaj	107.150 t	118.500 t	110,5

Iz pregleda je razvidno, da je največja rast proizvodnje predvidena v žičarni. Temu obratu bomo v naslednjem letu morali posvetiti največ časa in organizacijskih naporov.

Povečanje proizvodnje za 8 % v hladni valjarni bo zahtevalo precejšnje napore vseh zaposlenih. V letu 1971 toplo valjanih trakov ne bomo več uvažali iz ČSSR, ampak jih bomo valjali samo

doma na Štekel valjarni. Ti pa so 20 % lažji od uvoznih iz ČSSR, kar pomeni 8 % manjšo storilnost na valjčnem stroju v hladni valjarni. Zato bi morali jeklarji in valjavci ponovno skušati rešiti že načeti problem teže TVT. S povečanjem teže TVT od sedanjih 4 kg na 4,5 do 5 kg/mm širine, bi te napore v hladni valjarni bistveno olajšali.

Poleg težav s količino proizvodnje pa bo velik problem tudi s planiranim asortimentom. Predvidena je proizvodnja 3400 ton HVT (hladno valjanih trakov) iz kvalitetno ogljikovih, do plemenito ogljikovih ter nizko in visokolegiranih jekel. To predstavlja izredno veliko povečanje, ker bo letošnja proizvodnja teh HVT samo okrog 1700 ton.

Valjčno ogrodje V. Demag, ki je predvideno za hladno valjanje teh TVT, bo moralo obratovati vsaj 260 dni. V letošnjem letu bomo zaradi pogostih okvar el. motorja dosegli samo 165 dni obratovanja ali samo 13,8 dni mesečno. Vse HVT, ki so predvideni za ozke, srednje in fine HVT bomo takoj po prvem valjanju in žarjenju morali razrezovati ter drugo in tretje valjanje izvršiti na obeh RWF valjčnih strojih. Tako bomo lahko dosegli to količino proizvodnje.

Od kvalitetnih HVT je problematična še količina dinamov trakov. Predelana in rekonstruirana žarilna peč mora devet mesecev neprekinjeno obratovati s polno zmogljivostjo, če hočemo izdelati to količino. Poleg žarilne peči z razvijalci vodika pa je za normalno proizvodnjo HVT kvalitete »dinamo« potrebna postaviti še krožne škarje. Krožne škarje pa v nobenem primeru ne bodo gotove istočasno s pečjo. Zato je nujno, da UOS skuša skrajšati rok postavitve peči, da bi ta obratovala več kot devet mesecev. Tako bi tudi to količino HVT z izrednimi napori lahko izdelali.

Za žičarno sem uvodoma že navedel, da bo proizvodnja 65.000 t vlečne žice pomenila izredne napore vseh zaposlenih. Predhodni obrati nas bodo morali stalno preskrbovati z zadostno količino vložka. Preskrba mora biti kompletna po kvalitetah in dimenzijah, ker samo z enakomerno proizvodnjo skozi vse leto je možno izdelati to količino. Problem preskrbe z vložkom poudarjam predvsem zaradi tega, ker je to do septembra letošnjega leta bil najtežji problem.

Za doseganje predvidenega asortimenta in količine, smo že v letnem načrtu morali predvideti nekaj omejitev. Da smo lahko predvideli vseh 65.000 t vlečne žice, smo bili prisiljeni zmanjšati proizvodnjo debele patentirane žice za 400 ton. Srednje patentirane žice od Ø 0,5–4,9 mm ne sme biti več kot 800 t. Debele vlečne žice, ki zahteva začetno, vmesno ali končno žarjenje, sme biti maksimalno 1200 t letno. Vse te omejitve so bile potrebne, da smo

lahko predvideli proizvodnjo 65.000 t.

Izredno veliko pozornosti in napora vseh zaposlenih pa bodo zahtevale predvidene spremembe asortimenta. Na vlečnih strojih za vlečenje fine žice bomo skušali zaposliti žene, da bi dosegli boljše izkoriščanje teh strojev. Stalno pomanjkanje delovne sile na teh strojih povzroča, da nekatere izkoriščamo samo 30–50 %.

Na novih žičarskih strojih za vlečenje navadne žice od Ø 1,6–3,4 mm moramo doseči nadaljnjo povečanje proizvodnje, da se približamo kapaciteti strojev, ki jih navaja dobavitelj. Ti stroji morajo zadostiti povečano potrebo po srednji žici, istočasno pa nadomeščati izgubljeno količino zaradi mokrega vlečenja elektrodne žice. Pri tej težnji nam mora pomagati tudi valjarna žice z obliko, odnosno navitjem kolobarjev. Lepo naviti kolobarji bodo omogočili vlečenje z največjo hitrostjo.

Povečana proizvodnja elektrod in dodatnega materiala ne predstavlja večjega problema. Problematična je lahko proizvodnja varilnih praškov, v kolikor ne bomo

pravočasno postavili novih naprav. Zato je nujno, da nove naprave montiramo prve mesece novega leta. Od ostalega asortimenta so problematične »specialne« elektrode, za katere uvažamo žico in ostale surovine za plašč.

Proizvodnja elektrod je najbolj odvisna od komercialnega sektorja. Zato je nujno, da ta pravočasno preskrbi vse potrebne surovine in niti količina niti asortiment proizvodnje ne bosta ogrožena.

Proizvodnjo žebeljarni načrtujemo nižje kot bo letos dosežena količina in kot je predvideval letošnji načrt.

Da bi omogočili čimboljšo preskrbo domačega tržišča, smo se odločili za proizvodnjo tanjših in krajših žičnikov. Načrtujemo asortiment, ki ima manjšo storilnost na žebeljarskih strojih, vendar finančni efekt zato ne bo manjši.

Navedel sem samo nekaj osnovnih problemov in nakazal smeri rešitev, ki omogočajo proizvodnjo predvideno po načrtu, med letom pa bomo morali vsi z dobro voljo in elanom rešiti še nešteto problemov.

Šef delovne enote valjarna Bela dipl. inž. Janko Perne

Planske naloge za prihodnje leto predstavljajo skoraj v vseh oddelkih valjarne Bela, dosedaj najvišjo letno proizvodnjo, zato lahko pričakujemo, da bodo še bolj prišle do izraza različne slabosti, ki so dosedaj spremljale naše delo.

Ni moj namen naštevati ozka grla v tehnološkem procesu, niti težav pri delu, s katerimi se bomo srečavali, ampak bi omenil samo nekaj glavnih faktorjev, ki so predpogoj za izpolnjevanje predvidenega programa.

To so: pridrževanje regulativov na vseh stopnjah tehnološkega procesa, delovna disciplina in želja za doseganje čimboljših delovnih rezultatov. Nobeden izmed teh pogojev ni neuresničljiv in za nobenega ne bomo mogli kriviti drugega, ker so vsi odvisni od nas samih. Seveda ne od posameznikov, ampak od vseh. Če bomo imeli vsi isti cilj, to je količinsko in kvaliteto visoko ter poceni proizvodnjo, če ne bomo iskali samo opravičila za ne-

izvršeno delo in zvrčali krivdo za slabo delo eden na drugega, potem uresničitev programa za prihodnje leto ni vprašanje.

Šef delovne enote strojno energetskih obratov dipl. inž. Dušan Sikošek

Proizvodni program za prihodnje leto predvideva 500.000 t surovega jekla. Poudarek je predvsem na proizvodnji elektro jekla in je za 12,5 % večja od letošnjega plana. Izpolnjevanje planskih nalog za prihodnje leto bo možno samo s tesnim sodelovanjem vseh sektorjev ter z vsestranskim razumevanjem v medsebojnih odnosih.

Glavni pogoj za doseg plana je stalna in neprekinjena dobava kvalitetne energije in goriv.

Poraba električne energije za prihodnje leto je ocenjena na 308 milij. kWh. Železarna krije z lastnimi hidro in termo centralo 50 milij kWh,

javno omrežje pa nam mora dobaviti 258 milij. kWh.

Interno električno omrežje je urejeno tako, da imajo vse transformatorske postaje 35/5 kV dvojno napajanje ter so opremljene z rezervno transformacijo.

Večji problemi nastopajo pri dobavi električne energije iz republiškega omrežja. Proizvodno prenosno podjetje Savske elektrarne, ki posluje na območju Elektro Ljubljane in Elektro Kranja s svojim letnim potencialom HE 150 GWh ali 3,6 % od slovenske proizvodnje ali 58 % dobave železarni, mora energijo v višini prek 1000 GWh dobavljati iz sosednjih področij, ki pa je nesigurna.

Na področju Save je železarna Jesenice edini direktni odjemalec, ki mora prevzeti vse redukcije, medtem, ko je na področju Drave breme redukcije razdeljeno na večje število odjemalcev.

Pri navedenih neugodnih odnosih med potrebo in proizvodnjo in nesigurnih dobav, ni jamstva za kvaliteten dobavo električne energije.

Izpadi, nizka napetost, nizka frekvenca in eventuelne redukcije, povzročajo silne težave pri obratovanju posameznih obratov, izpadu proizvodnje elektro jekla ter česte okvare na električnih napravah.

Že dalj časa iščemo izhod iz skrajno težavne situacije naših železarn in pri tem iščemo vsako možnost zniževanja stroškov proizvodnje. Električna energija je ena od osnovnih surovin za naš osnovni proizvod in že majhne spremembe v nabavnih cenah pomenijo znatno spremembo cene končnega proizvoda. Naša zahteva je neprekinjena dobava kvalitetne cenene energije.

Sigurnost preskrbe s ostalimi energetskimi mediji je delno dosežena z energetsko povezavo Bela — Javornik, predvsem za paro, komprimiran zrak, visokotlačno vodo, kisik, butan in aceten ter v prihodnjem letu še mazut.

Najvažnejše je, da so pri neprekinjenem obratovanju vsi rezervni agregati v pripravljenosti in usposobljeni za takojšen priklop. Tu pa nastopajo težave in sicer predvsem v pomanjkanju rezervnih delov. Naročeni rezervni deli imajo dolge do-

bavne roke, ki so vezani na plačilo. To velja predvsem za zračne kompresorje in kisikarno.

Rešiti bo potrebno problem acetilenskih postaj oziroma napajanja obratov z acetilonom. Sedanji acetilenski postaji ne ustrezata veljavnim predpisom in je obratovanje nevarno.

Največji problem pa je čiščenje hladilne vode. S čistilnimi napravami na jezu v Hrenovici očistimo hladilno vodo, ki jo zajemamo iz struge Save, za potrebe obratov Jesenic in valjarne Bela. Obstoječa čistilna naprava Geiger ima zmogljivost 60 m³/min., poraba pa je že sedaj 120 do 150 m³/min. Zaradi preobremenjenosti je naprava v zelo slabem stanju, posebno ker na njej ne moremo izvršiti najnujnejših popravil, saj obratuje 24 ur dnevno. Zaradi preobremenjenosti pa je tudi stopnja čiščenja slaba, saj posebno ob nalih ne moremo zago-

Šef delovne enote vzdrževanja dipl. inž. Miroslav Noč

Če sleherni delavec v železarni ne bo spremenil sedanjega odnosa do dela in do izpolnjevanja dnevnih planskih nalog, plan v letu 1971 ne bo izpolnjen.

To sem poudaril zato, ker se utemeljeno dobiva občutek, da je skrb za izpolnjevanje planskih nalog prisotna le v ožjem krogu ljudi, ki se že zaradi položaja morajo ukvarjati s tem.

Na vzdrževanju se zavedamo, da je samo tak plan, kakršen je postavljen pravilna proizvodna orientacija za le-

točiti čiste vode obratom na Beli nihi na Jesenicah. Naprava Geiger II, je naročena, vendar je dobava v prihodnjem letu nesigurna, ker finančni del še ni razčiščen.

V začetku prihodnjega leta bo pričela obratovati nova vodikarna. Namenjena je predvsem za zaščitno atmosfero pri žarilnih pečeh v HVZ. Zaščitni plin bo sestavljen iz 20 % vodika in 80 % dušika, katerega bomo dobili iz nove kisikarne.

Obstoječa kisikarna, ki jo je dobavila firma APCI iz ZDA, ima poleg opreme za proizvodnjo kisika in dušika tudi opremo za proizvodnjo tekočega argona. Predvidena je maksimalna proizvodnja 64 Nm³/h, čistoče 99,995 %. Za gazifikacijo potrebna oprema je naročena in bomo s proizvodnjo argona pričeli sredi prihodnjega leta. Potreba po argonu je velika ne samo v Sloveniji, temveč tudi v sosednjih pokrajinah. Prodajna cena je za železarno zelo ugodna.

Sedanji proizvodni program, ki je zelo pester in širok, se mora v perspektivi usmeriti predvsem v smeri hladne predelave magnetnih in nerjavečih jekel, da se zagotovi oskrbovanje domače elektro in ostale industrije, ki je danes skoraj v celoti vezana na uvoz.

Osnovna preorientacija mora biti specializacija proizvodnje. Po kapaciteti male proizvodne enote z zastarelo tehnologijo in organizacijo dela ter razvijanim programom proizvodnje, ne morejo doseči rentabilnega poslovanja tudi pri najbolj ugodnih pogojih delitve med družbo in podjetjem.

Mi se bomo zavzemali zato, da bomo kvalitetno izpolnili plan remontov.

Naše delovne skupine bodo do 20. decembra obravnavale letni plan prirejen na količino, ki mora biti vsak dan proizvedena na eni dnini. Samo tako bomo približali vzdrževalcem interes za dnevno izpolnjevanje planirane proizvodnje in konkretizirali njihove naloge na dnini.

Dovolite, da na tem mestu navedem še nekatere podatke, ki tudi pogujejo izpolnitev proizvodnih nalog. Pri planiranju proizvodnje je treba kot z dejstvom računati z nepredvidenimi zasto-

ji. Zgornja meja izgubljenega koledarskega časa zaradi vzdrževalnih zastojev je za nekatere ključne naprave na slednja:

električne peči 4,5 %, Blooming in Steeckel skupaj 9 %, valjarna žice 10 %, brusilni stroji čiščilnice 12 %, valjar na 2400 4 %. Vse te številke so nižje kot smo jih dosegli letos v devetih mesecih obratovanja. So pa dosegljive. Naš prispevek za izpolnitev plana bo predvsem v zniževanju zastojev.

Če se bodo stroji vrteli od dnine do dnine, kar pa ni v naših rokah — bo plan izpolnjen, jaz sem optimist.

Šef delovne enote transport Jože Košir

Stališče vodstva delovne enote transport k proizvodnemu programu železarn za prihodnje leto, po katerem je predvidena proizvodnja 500 tisoč ton surovega jekla oz. 365.000 ton blagovne proizvodnje, je naslednja:

Z delno ukinitvijo proizvodnje v javniških valjarnah in z vključevanjem aglomeracije v proizvodnjo ter s prehodom vseh treh oddelkov delovne enote transport na 42-urni delovni teden, smo sprejeli nekatere organizacijske spremembe v tehnologiji medobratnega transporta v smislu nadaljnje preusmeritve transporta materialov iz železnice na cesto; torej iz železniškega na cestni transport. Kamionski park je bil delno obnoven in dopolnjen s specialnimi vozili. Pomanjkanje navadnih kamionov v lastnem parku dopolnjujemo z najetjem kamionov pri zunanjih transportnih podjetjih in privatnikih.

Glede na zgornje ugotovitve smo v cestnem transportu pripravljeni na povečani prevoz materialov, ki bo nastopil s povečano proizvodnjo jekla.

Slabša je sicer situacija v ročnem tovoru zaradi pomanjkanja fizičnih delavcev za ročni raztovor surovin, ki jih bo s povečano proizvodnjo več. Tu si pomagamo z delavci-prostovoljci, ki v svojem prostem času za posebno plačilo, nadomeščajo manjkajoče redne delavce. Posebne težave so tu zaradi neurejenih skladišč, posebno v obratu šamotarna.

Pri strojnem tovoru (dvigala, vilicarji) bomo kljub zastarelim strojem povečali dotok surovin lahko pravo-

časno raztovorili še posebno zato, ker smo na nasipu uredili skladišče razsutih materialov.

Cepprav smo celo vrsto drobnih materialov, rezervnih delov, polfabrikatov in gotovih izdelkov preusmerili iz železnice na cesto in s tem železniški transport razbremenili, so še sedanje zahteve v železniškem medobratnem transportu tako velike, da le s težavo izpolnjujemo naročila proizvodnih obratov. Nadaljnje krčenje železniškega transporta ni več mogoče. Z veliko skrbjo gledamo posebno na dva problema: kritično stanje pri normalnotirnih diesel lokomotivah in izredno pomanjkanje premikalnega osebja. Okvare na diesel lokomotivah so po številu in jakosti vse večje in jih z nobenimi ukrepi do sedaj nismo mogli zavreti. Praktično je v zadnjih treh letih od štirih težkih lokomotiv obratovala samo ena. Situacijo smo reševali in jo rešujemo z najemanjem parnih lokomotiv pri jugoslovanskih železnicah. To so stare lokomotive, neprimerne za naše pogoje, najemnine pa velika. Taka pot nas ne vodi k rešitvi problema, še manj pa k zahtevanemu povečanemu transportu za predvideno proizvodnjo jekla v prihodnjem letu.

Železniški oddelek potrebuje takoj novo diesel lokomotivo. Ta je naročena, pogodba podpisana, niso pa urejene uvozne formalnosti. Prisotne pa so tudi težave s finančnimi sredstvi.

Pri tem problemu moram opozoriti kolektiv, da bodo težave zaradi pomanjkanja in (Nadalj. na 10. str.)

O proizvodnih nalogah v prihodnjem letu

(Nadalj. s 9. str.)

slabega lokomotivskega parka lahko resno ogrozile predvideno povečano proizvodnjo v prihodnjem letu.

Nič manjši in nič manj zaskrbljujoč je problem z delovno silo v tem oddelku. Delo pri železniškem premiku je tipično individualno; hočem povedati, da brez strojevodje, kurjača ali premikača lokomotiva ne obratuje. Posebno premikaški poklic pa je nevaren in naporen in se zanj delavci več ne odločajo. Vsekakor je to deficitarni poklic in bomo morali za to delovno mesto kar hitro sprejeti določene stimulacijske ali druge ukrepe. Če kadrovskega sektorja ne bo zagotovil delavcev v železniški oddelki transporta, bo v celoti propadel dobro začet sistem dela pri 42-urnem tedniku, skrajno ogroženo pa bo izpolnjevanje transportnih nalog.

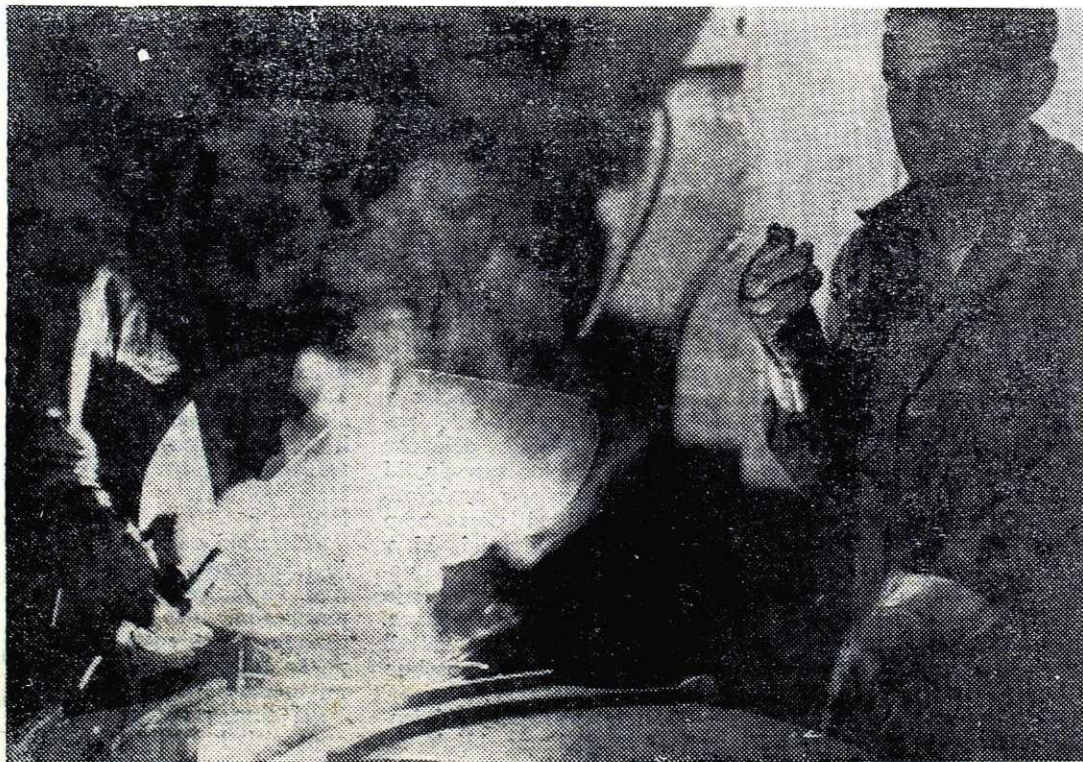
Ugodno bo na delo v prihodnjem letu vplivala izgradnja nove delavnice motornih vozil, kjer bodo naši vzdrževalci avtomobilov, kamionov, viličarjev in dvigal delali v urejenih pogojih. V tej zgradbi bodo tudi delavci ročnega in strojnega tovara in pa mladinci dobili sodobne garderobe, ki jih do sedaj niso imeli. Naslednja naša naloga na področju vzdrževanja transportnih sredstev je dogradnja in ureditev delavnice za popravilo lokomotiv in

železniških vagonov, brez katere mobilnosti lokomotiv ne bomo mogli nikoli dobro rešiti.

Transport, tako obratni kakor medobratni, je podaljšani proizvodni proces. Z dobrim sodelovanjem med proizvodnimi in transportnimi obrati in pri razumevanju proizvodnje za transportne probleme odpadejo zamude in zastoji. Če bomo morali v prihodnjem letu transportirati z istim transportnim parkom več kakor doslej, moramo strniti svoje vrste; svoj delež pa bodo morali prispevati tudi obrati, za katere opravljamo transport. Naša želja in zahteva je: čimmanj zalitih livnih voz, zalitih banj z žlindro, razbitih tirov in vagonov, čim večji red ob tirih in cestah in kar najbolj realna in pravočasna naročila za transportne usluge.

Če bomo mogli in znali opraviti vsaj nekaj, v mojem razmišljanju naštetih problemov, potem kljub vsemu lahko z zaupanjem gledamo na prihodnje leto.

Dopisujte v Železarja

Sodelavca-varilca v konstrukcijski delavnici

Neposredne naloge gospodarskega načrta v letu 1971

(nadalj. s 3. str.)

žim vodenja plavža pri novih tehnoloških pogojih. Deficitarnost tovrstne proizvodnje (grodelj-jeklo) nam pove podatek, da bo v okviru jugoslovanske črne metalurgije potrebno v letu 1971 uvoziti 100.000 ton surovega železa, 340.000 ton starega železa in 250.000 ton slabov za planirano proizvodnjo jekla 2.6–2.7 milij. ton, ki bo le na ravni realizacije v letošnjem letu. Ob taki situaciji pomanjkanja osnovnih surovin, bo toliko bolj važno, da vse tri železarne združenega podjetja prioritarno spoštujejo in izvajajo dogovore o medsebojni menjavi oziroma izdobi gredic, plastičnega jekla, kokila, valjev in litine.

V sklopu vročih valjarn bomo največjo pozornost posvetili valjarni žice saj je od njene izkoriščenosti odvisna vsa hladna predelava žice in tudi nekateri zunanji kupci. Vsa strokovna razglabljanja po tem problemu morajo rezultirati v čvrstih programih dela za odpravo dosedanjih pomanjkljivosti najkasneje do konca letošnjega leta.

Že v informaciji za DS od 29. oktobra t. l. je bila nakazana vsa resnost problema oskrbovanja z uvoznimi surovinami kot npr.: koks, staro železo, belo železo, ferolegure. Ker so v glavnem deficitarne surovine in se prodajajo v svetu le kot »trgovski viški«, je razumljivo, da so temu ustrezne tudi cene, da so le-te abnormalne in skoraj nesprijemljive v odnosu na prodajne cene naših proizvodov. Spričo naše finančne situacije kasnijo tudi vplačila, kar vpliva na dinamiko izdobe in s tem tudi na slabše izkoriščanje naših kapacitet.

Pri reševanju tega kompleksnega problema bo potrebno izvajati v naslednjem letu točno delitev nalog in sicer finančne in komercialne službe ter neposredno operative, ko gre za specifične potrošnje, racionalno uporabo in skladiščenje, dobiti (izplene) itd. Če ponazorimo z vrednostjo, pomeni, da vsak kg starega železa, ki nekje neuporaben leži, predstavlja po uvozni ceni 70 S din, vsak kg preveč porabljenega koks 80 S din, da pa poveča stroške po nepotrebnem zlomljeni valj za okrog 5–15 milij. S din. Sprašujemo se le, ali imamo pri manipulaciji s temi materiali in pri vodenju tehnologije vedno tak odnos, ki bi ustrezal tem vrednostim. Nekatere reklamacije nam tega ne potrjujejo.

Zunanja prodaja znaša po predlogu plana 100 milij. din, kar bo za 8 % iznad dosežene v l. 1970. V skupni realizaciji združenega podjetja je naš delež 59 %.

Posebno mesto v finančnem planu zavzemajo materialni stroški, saj njih višina znaša 82 % naše celotne prodaje. Zato ni čudno, da je največ razglabljanj pri obdelavi finančnega plana ravno okoli materialnih stroškov, saj so le-ti v bistvenem porastu in tako skoraj v celoti paralizirajo efekte novih cen. Samo prerazdelitev domače proizvodnje koks ter zaradi tega potrebna osnovna preusmeritev na uvoz, pri sedanjih uvoznih in spremenjeni domači ceni, pomeni za železarno Jesenice povečanje stroškov za 30 milijonov dinarjev.

Po pokritju vseh obveznosti in pri nebitvenem povečanju nivoja osebnih dohodkov nam po planu za l. 1971 ostaja kot ostanek dohodka le 1–2 milij. din. Napovedujejo pa se razne podražitve in »nove cene« s strani dobaviteljev in je njihova realizacija v veliki meri odvisna od učinkovitosti ukrepov stabilizacijskega programa. Že najmanjši spodrselj, notranji ali zunanji, privede lahko naš kolektiv v izgubo, kljub vsem dosedanjim naporom zunanjih faktorjev in samega kolektiva, da železarstvo kot bazična industrija v našem gospodarstvu dobi enakopravno mesto.

Pri izvrševanju proizvodnih nalog je razen naprav seveda potrebno upoštevati tudi delovno silo. Kjer ni bistvenega porasta v proizvodnji tudi ne morejo biti upravičene zahteve po povečanju števila zaposlenih. Do tega vprašanja moramo voditi razumno in trezno politiko ter razčistiti nekatere probleme, ki so globljega značaja kot npr. ustrezna struktura, organiziranost dela, izkoriščenost delovnega časa itd. Načeloma naj bi za plan veljalo, da obdržimo število zaposlenih na 5700 oseb ter da postopno

izboljšujemo kvalifikacijsko strukturo. Povečanje zaposlenih bi morali usmeriti predvsem na delovna mesta s težkimi fizičnimi pogoji ter v obrate, kjer je delo izključno individualno in kjer predstavlja proizvodnjo finalizacijo.

Nivo osebnih dohodkov se bo lahko dvigal le skladno s porastom proizvodnje in v razmerju proizvodnih stroškov. Predvsem bo potrebno upoštevati vse možne oblike stimulacije na osnovi doseženih učinkov, diferencirano in neposredno na proizvajalce, ki bodo dosegli dobre rezultate. Selekcija in diferenciacija naj bo osnovni moto pri politiki nagrajevanja za leto 1971.

Doslej je bilo govora predvsem o nalogah v proizvodnji, zato je nujno poudariti tudi vse tiste dejavnosti, ki so sicer vzporednega značaja, vendar nič manj važne za doseg planskih nalog. Gre pri tem za celotno področje vzdrževanja in transporta, ki s svojim delom omogočajo izvrševanje postavljenih ciljev. Predvsem bo potrebno več koordinacije med operativno vzdrževanja in proizvodnjo ter doseči večjo strnjeno in celovitost v samem vzdrževanju po posameznih vstah dela. V kolikor so potrebne manjše organizacijske spremembe se lahko izvedejo le, če so te utemeljene in vodijo k boljšemu delu in rezultatu.

Uspehi v l. 1971 pa bodo večkrat v veliki meri odvisni od naših priprav in odločitev, ko gre za politiko nabave in prodaje, nadalje kako in s kakšno natančnostjo bodo pripravljene razne ekonomske analize, kako bodo izdelani optimalni plani in operativni programi, kako bodo časovno potekale stroškovne in finančne analize, kako bomo posegali in reševali tehnološko problematiko in razvoj ter še vrsta drugih nalog, ki segajo celo do zbiranja raznih podatkov za osnovne dokumente. Ves ta sklop nalog tehnično-ekonomske in administrativne narave spada med dolžnosti takojimenovanih uslužbencev, kar večkrat zelo radi poudarjamo ko postavljamo vprašanje razmerja o številu zaposlenih, ne da bi se poglobili v vsebino dela.

V odvisnosti od zahtevnosti delovnega mesta je vsako delo potrebno, gre bolj za to, kako ga sleherni opravlja in koliko koristi k realizaciji skupnih nalog.

Spričo relativno težke gospodarske situacije naj velja načelo, da za izvrševanje gospodarskega načrta za leto 1971 strnemo vse svoje sile ter da sleherni po svoji sposobnosti doprinese čim več, to pa istočasno pomeni, da bomo morali odpraviti marsikatero nelepo navado.

Vseh možnosti za zaposlovanje žensk še nismo izkoristili

Glede na neprestano naraščajočo fluktuacijo in majhne možnosti njene ublažitve z dobrimi novosprejetimi delavci, je ob koncu prvega polletja 1970 ponovno oživila ideja, da se omenjeni problem skuša vsaj delno rešiti z žensko delovno silo, katere ponudba je bila v tistem obdobju še relativno velika. Ker so bila vsa do takrat ugotovljena »ženska« delovna mesta že zasedena, je bila sestavljena posebna komisija z namenom, da ponovno preuči vsa delovna mesta in poišče tista, kjer bi dodatno lahko zaposlili ženske. Sestav komisije je bil naslednji: dr. Milan Čeh, ki je ocenil primernost oz. neprimernost z zdravstvenega vidika, analitik dela (le-ti so se menjavali glede na obrat, ki ga je grupa pregledovala) s svojim poznavanjem delovnih mest in zahtev dela na njih ter sociolog. Posamezne obrate pa so zastopali šefi delovnih enot, obratovodje ali asistenti.

Skupina je začela z delom v začetku julija, zaključila pa ga je v začetku novembra. V tem času se je sestala z vodji vseh delovnih enot, razen valjarne profilov in tanke pločevine, ki sta se medtem ukinjali.

Delovni postopek je bil naslednji:

Predstavnik obrata in analitik dela sta za vsako delovno mesto (po šifrantu) navedla glavne značilnosti. Osnovno izhodišče je bila teža bremena, ki ga mora delavec pri delu dvigniti in eventualni drugi škodljivi vplivi, ki bi že vnaprej preprečevali zaposlitev ženske. Za posamezna delovna mesta bi se sicer lahko odločili, vendar je pot napredovanja taka, da mora vsak delavec najprej skozi delovna mesta, ki zaradi teže za ženske ne bi bila primerna. Predhodno se torej zahteva določena praksa, ki jo je moč pridobiti samo na fizično težjih delovnih mestih, zato smo te primere izločili. Tista delovna mesta, za katera smo našli soglasje z obratovodjem in sporna mesta (ne zaradi slabih fizičnih pogojev, ampak zaradi prepričanja obratovodje, da je to tipično moško delo, ki ga ženska ne bi enakovredno opravljala), smo si potem ogledali in dokončno odločili. Na splošno je bilo naše vodilo, da obratom ne silimo žensk za vsako ceno, če so v njih trdno prepričani, da določena dela lahko opravljajo izključno moški z izgovorom, da so premalo energične, da preveč bolujejo, da je z mlajšimi še kup drugih težav ipd. Moramo pa poudariti, da so bila na srečo taka mnenja zelo redka in da smo na sploh našli pri vodstvu obratov na veliko razumevanje za tak način reševanja trenutne kadrovske situacije.

Naslednja faza našega dela je bila funkcionalna analiza vseh delovnih mest, ki smo jih označili kot ženskam primerna. Vsebuje vsestranski popis psihofizičnih in organizacijskih zahtev ter vplivov okolja, ki smo ga izvedli tudi za tista delovna mesta, na katerih že delajo ženske in invalidi.

Namen omenjene funkcionalne analize je njena uporaba pri sprejemu novih delavk in njihovem razporejanju na delovna mesta. V tabeli so za vsako delovno mesto prikazane zahteve, ki jim bo ob sprejemu treba prilagoditi sposobnosti posamezne kandidatke. Če se bomo dosledno držali tega postopka, bomo lahko na vsako delovno mesto dali ustrezno delavko, kar bo pripomoglo k boljšemu delu in ne nazadnje tudi večji vrednosti ženskega dela.

V našem interesu niso bila samo nekvalificirana in polkvalificirana delovna mesta, ampak smo analizirali tudi tista, za katera se zahteva srednja, višja ali visoka izobrazba — torej je delo primerno za žensko z ustrezno izobrazbo. Komisija je ugotovila, da 131 delovnih mest daje možnost za zaposlitev ženske delovne sile, na njih pa bi lahko postopoma zaposlili 288 žensk. Glede na izobrazbo pa so zahteve naslednje:

- 58 žensk z osnovnošolsko izobrazbo (lahko je nepopolna),
- 55 žensk s popolno osemletko,
- 146 žensk s poklicno šolo,
- 2 ženski z administrativno šolo,
- 17 žensk s tehnično srednjo šolo,
- 7 žensk s I. stopnjo fakultete — strojništvo,
- 3 ženske z II. stopnjo fakultete — strojništvo.

Ob teh številkah se takoj pojavi vprašanje, kje delati toliko žensk z ustrezno izobrazbo. Podatkov o nezaposlenosti oziroma neadekvatni zaposlitvi žensk nimamo, lahko pa predpostavljamo, da večine željenih profilov ne bomo našli, ker se dekleta redkeje odločajo za te poklice. Ugotovitve komisije pa bodo kljub temu nedvomno dober pokazatelj za bodoče usmerjanje deklet po končani osemletki, kar naj kadrovska služba skuša reševati v sodelovanju z ŽIC. O zaposlovanju žensk na ta delovna mesta pa bo vsekakor morala dati svoje mnenje še služba za varstvo pri delu in republiški sekretariat za delo.

Vzporedno s tem predlogom moramo opozoriti, da so omenjena delovna mesta (zasedena z zdravimi moškimi) samo možnosti za zaposlitev žensk, ki jih je večina obratovodij pripravljena realizirati šele ob izpraznitvi, ker delavca z določenim poklicem ni mogoče premestiti kamorkoli. Nekoliko laže bo s priučenimi delavci, ker predstavlja njihova premestitev manjši problem, čeprav se bodo posamezniki verjetno

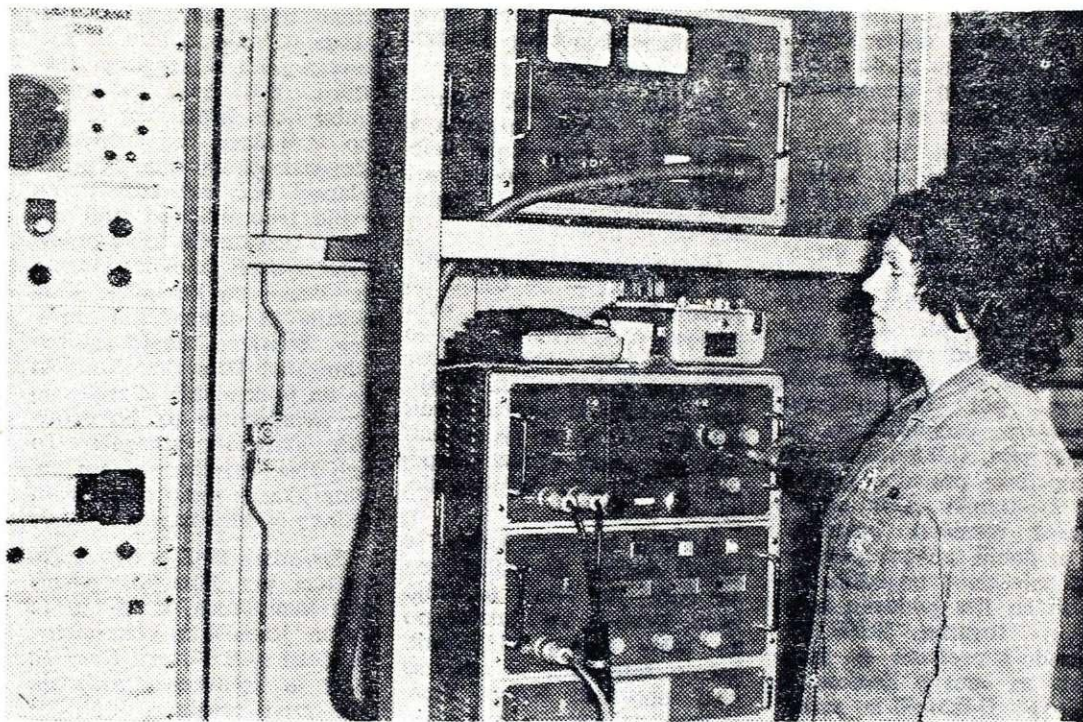
upirali, saj so to fizično lažja delovna mesta. Zato bo posebno v tistih obratih, kjer smo našli več primernih delovnih mest, treba ženske postopno uvajati in preučiti vse možnosti za reš tako zamjenjavo, ki ne bo povzročala nezadovoljstva pri delavcih.

Omenili smo že, da podatkov o številu nezaposlenih žensk v jeseniški občini nimamo, vendar predpostavljamo, da bomo z našim povpraševanjem nekaj mesecev prepoznali, ker se jih je veliko število medtem zaposlilo v Iskrinem obratu na Blejski Dobravi. Predvsem je ostala selekcionirana skupina, zato bomo morali biti ob sprejemu še posebno previdni. Naša prednost bo v tem, da ne potrebujemo samo mlajših žensk, ker so v nekaterih obratih poudarili, da bi raje sprejeli nekoliko starejše, že umirjene, češ da imajo z njimi manj problemov (pred-

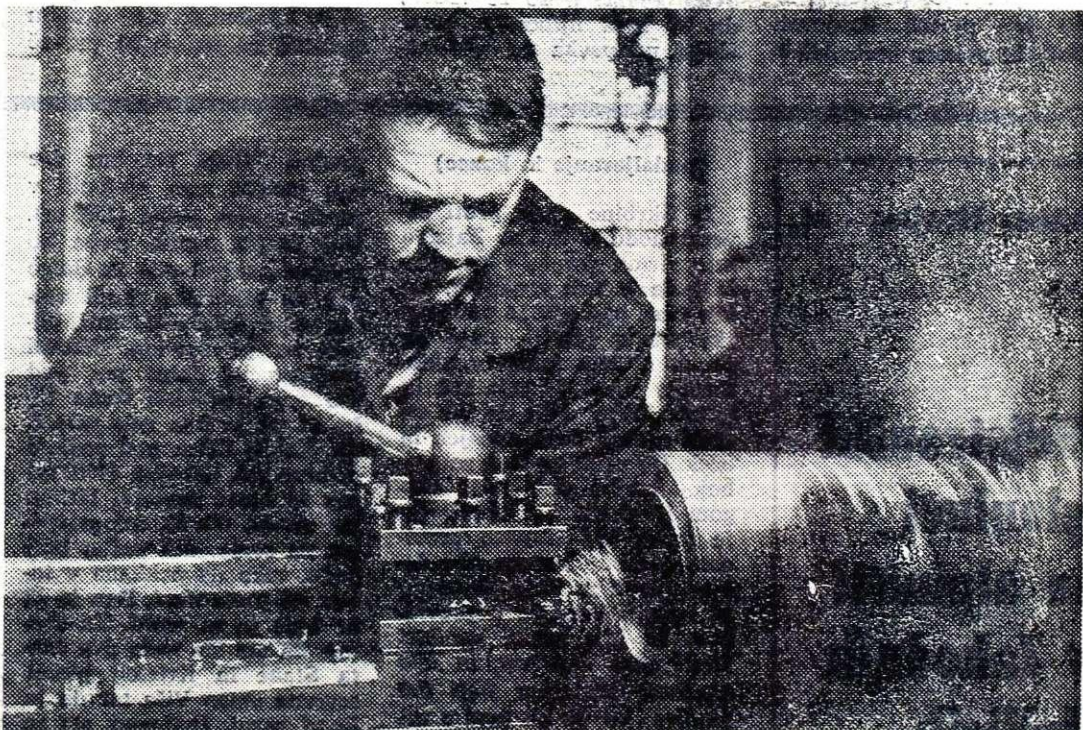
vsem kar se tiče bolovanja, porodniških dopustov itd.). Splošna ugotovitev komisije je, da so v tistih obratih, kjer ženske že imajo, z njimi precej zadovoljni (razen redkih izjem) in soglašajo s takim načinom reševanja problematike pomanjkanja delavcev.

Zavedati se moramo, da bo adekvatna zaposlitev večjega števila žensk zmanjšala fluktuacijo (ob predpostavki, da so to več ali manj domačinke, ki imajo na Jesenicah ali v okolici stalno bivališče), po drugi strani se bo povečal življenjski standard družin, kjer bosta zaposlena oba zakonca, s tem pa bo naraslo tudi njihovo zadovoljstvo. Če bomo upoštevali vse omenjene faktore ter če bomo resno in sistematično pristopili k problemu, uspeh sigurno ne bo izostal, obrati pa bodo dobili zaupanje tudi v kvaliteto ženskega dela.

Albina TUSAR

Sodelavka — mladinka pri opravljanju z najnovejšim in najsodobnejšim vlečnim strojem Sethumag v jeklovleku

Strojne delavnice — strugar pri delu. Sodelavci v strugarni včasih rešujejo tudi nemogoče detaile v vzdrževanju

10 Revolucionarno delavsko gibanje na Jesenicah v letih 1935 — 1941

Delavci so se vedno dobro zavedali, da morajo gledati tudi na podjetje; dokazov za takšno zrelo stališče delavskega razreda ni manjkalo. Kadar je šlo za obstoj podjetja, sta morali žrtvovati svoj del obe strani. V letu 1937 pa ni bilo prav nobene potrebe po zniževanju plač, saj so cene železu in jeklu znatno poskočile, z njimi vred pa dobiček delničarjev. Toda delničarji niso poznali meja; njihovemu apetitu po večjih dobičkih ni bilo kraja. To so delavci dobro vedeli, prav zaradi tega pa so hoteli dokazati svojim »gospodom«, da niso nobene cunje.

Trije sodrugi, ki jim je podjetje odpovedalo službo, so 23. januarja 1937 opravili svojo zadnjo dnino, potem pa so se še dalje kot mesec udeleževali pogajanj za novo kolektivno pogodbo. Po končanih pogajanjih pa se niso več vrnili med svoje sodruge v tovarno. Zanje se je začela trnova pot brezposelnega proletarca, prepuščenega samemu sebi. Odklonili so vse korupcijske ponudbe podjetja. Zastopniki KID so se namreč resnično potrudili, da bi dobili njihove podpise pod kolektivno pogodbo. Ponudili so jim ponoven sprejem v tovarno, 50.000 din nagrade s pretvezo, da je to denar za »pot v Ženico« in podobno. Odklonili so zaradi tega, ker so se predobro zavedali, da bi njihovi podpisi pod pogodbo, kakršno je ponujalo podjetje, pomenili izdajo ter preveč škodovali ugledu in ponosu vseh delav-

cev, njihovemu lastnemu pa še posebej.

KID pa se še ni zadovoljila s tem, kar je že dosegla. 12. marca 1937 sta prišli še dve odpovedi. Spet so vrgli na cesto dva delavska zaupnika: Franca Ravnika, ki je nasledil že odpuščenega delavskega zaupnika, ter Vencija Perka, dolgoletnega predsednika podružnice SMRJ na Jesenicah, delavskega zaupnika na lahki progi na Javorniku, predsednika razsodišča delavskega rudarskega zavarovanja in delavskega župana na Koroški Beli.

Po teh nezakonitih redukcijah ter drugih ukrepih v podjetju so delavci pri delu veliko več trpeli, nesreč pri delu je bilo vedno več, zaslužek pa je padel.

Odpuščeni delavci — delavski zaupniki — so ostali na Jesenicah. Čeprav brez dela in torej brez zaslužka, jim je bila največja skrb enotnost delavcev. Želeli so, da bi njihovi tovariši v tovarni ostali iskreni, da bi se jih spominjali ter cenili njihov prispevek v skupnem boju za delavske pravice.

Dobički so rasli kakor še nikoli dotlej. Kapitalisti pa so čutili za svojo največjo skrb, kako se bolj udariti po že tako dovolj sključenih hrbtih železarjev in tako še bolj napolniti štrleče žepe. Delavci naj garajo, presegajo naj običajno produkcijo ter puščajo, da jim bodo delodajalci sami krojili zaslužek. Toda kovinarji so že vedeli, da bi brez njihovega garaškega prispevka ne bilo na-

predka v jeseniški železarski industriji. Torej so imeli tudi sami pravico do večjega kosa kruha, do boljšega življenja. Delavski časopis »Naš kovinar« je v eni prvih števil zapisal:

»Naš kovinar« bo zastopal stvar delavstva strogo objektivno. Prikazal bo vedno resnično stanje. Seznanjal bo vse delavske sloje o njihovem položaju in pa tudi o stvareh »na drugem bregu«. Vse to pa zato, ker naš kovinar noče kalvarije slovenskega rudarja in tudi ne križvega pota slovenskega tekstilca. Biti hoče vzravnani, imeti hoče hrbtenico, ki naj bo v bodoče tudi hrbtenica slovenskega človeka. Nič več hlapec! Nič več suženj! Za svoje trdo delo pa tudi pošteno plačan. On kliče bojvnike iz vseh delovnih stanov, predvsem pa kovinarje jeseniških in javorniških obratov. Strnjeno, enotno, disciplinirano! Delavska skupnost je na preizkušnji. Z zrelostjo in zavednostjo pa bo delavska skupnost zmagala. To želi »Naš kovinar« našim kovinarjem in vsem slovenskim delovnim stanovom.«

Spomladi 1937 je bila v Završnici pri Žirovnici partijska konferenca, ki se je je razen jeseniških komunistov udeležil tudi Edvard Kardelj. Ker je konferenca zasedala tik pred proslavo 30-letnice socialistične kovinarske strokovne organizacije na Jesenicah, so govorili predvsem o tem. Tovariš Kardelj je jeseniške komuniste med drugim opozoril na to, da so preveč

sektaški do socialnih demokratov. V brošuri »Jesenice«, izdano pred proslavo, socialnih demokratov niti »sodrug« niso imenovali. S tem so ideološki in strankarski prepada še poglobili, hkrati pa pokazali razrednemu sovražniku, kod naj išče svoje simpatizerje.

1937. leta je mnogo komunistov zapustilo Jesenice. Veliko jih je odšlo v Španijo, drugi so si morali zopet iskati kruha drugod, ker so jih zaradi njihovega dela odpustili iz tovarne, tretji so bili v zaporih, nekateri celo v Glavnjači. Torej je bilo treba partijske vrste okrepiti ter jih spet pomladiti. Že aprila 1937 ustanove partijsko organizacijo tudi na Javorniku, istega leta pa začne na Jesenicah delovati močna organizacija SKOJ, ki jo je vodil Ferdo Koren. V začetku 1938. leta organizirajo jeseniški komunisti zborovanje pri Tancarju na Jesenicah. Z njim so želeli poudariti enotnost, ki je vladala med delavci, obenem pa se je kovala med delavci in kmeti.

Pred durmi so bile volitve v državni parlament. Partija je zaradi tega organizirala posvet pod Joštom pri Kranju. Govorili so o kandidatih ter nazadnje za listo združene opozicije v okviru Zveze delovnega ljudstva določili naslednje kandidate: Križnarja z Okroglega za Kranj ter Vencija Perka za Jesenice. Posveta, ki ga je vodil Stane Žagar, sta se oba kandidata udeležila.

Jeseniški komunisti so se udeležili tudi zborovanja v gozdu pri Šenčurju. Na videz naj bi bila to gozdna veselica. Več kot stotim gorenjskim komunistom, ki so prišli semkaj, so govorniki pripovedovali o boju proti fašizmu ter o njega nevarnosti, ki je pretila z jugoslovanskih meja, o centralizmu in draginji, o potrebi po priznanju Sovjetske zveze in prijateljstvu z njo ter o podpori španski državljanski vojski.

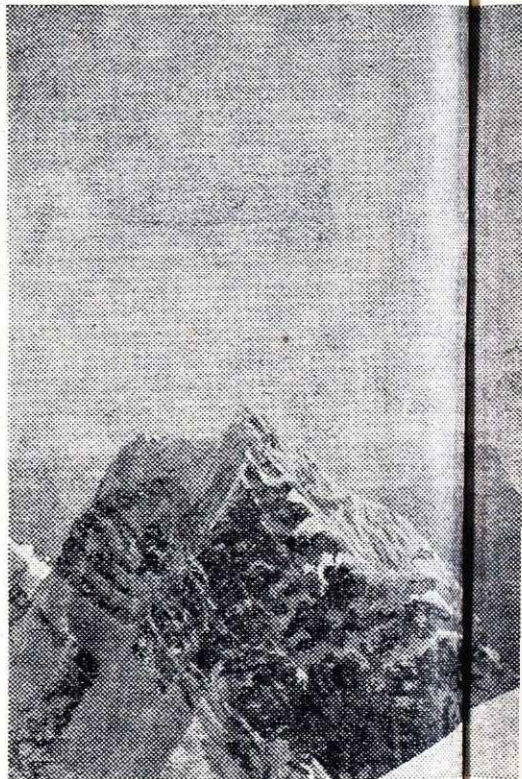
Fašizem se je leta 1938 v Evropi še okrepil, torej so vsi njegovi simpatizerji dvignili glave. Da so tako storili tudi lastniki KID, res ni čudno. Bili so pač Nemci, zato se jim je zdel pritisk, ki so ga izvajali na delavce, popolnoma opravičljiv. Po drugi strani pa se je okrepila tudi KPJ, kar je njen generalni sekretar postal tovariš Tito. Novo vodstvo si je prizadevalo čimprej odpraviti napake, ki so jih zagrešili prejšnji voditelji. Partijski funkcionarji so skušali nuditi organizacijam, zlasti močnejšim v industrijskih centrih, kar največ pomoči pri delu. Toda kdor dela, ta greši, pravi pregovor. In to so počenjali tudi nekateri jeseniški komunisti.

Nekateri člani KP so se ustrašili nasilja, ki sta ga izvajali policija in žandarmerija. Hujši ko je bil pritisk oblasti, odločnejše in odkritejše so bile namreč akcije komunistov. In zdaj je strah pokazal svoje velike oči. Bili so, ki so trdili, da bo ob teh akcijah policija laže odkrivala partijske celice in komuniste sploh. Dokler bi bila tu po sredi samo previdnost in konspirativnost, toliko ča-

sa bi bilo porvičljivo. Ta slo drugega: je osebnost. Kako za nap nekatera stališča komunistov se na posvetu ki ga ru 1939. lical Zgornji bravi Stane Žagar. Ra pravilnih mosil terimi komunist cah sta s delež ca in Edvard Ka seničanov pa Al in Vence Perko

Tudi kajša tijska kooperenc na Lipca blizu zvenela vem s članov KKO na ci kaznoli, dr izključili udelež je Boris Adrič, in Milov Dilas

Do tega napa predvsem zaradi Jesenice pusti volucionari in i munisti. Njiko rilo pred špan mu; nekateri so za zmago medna letariata. Drugi ski vodnji so rani v tirišču njimi stae kma

Zimski alpinizem iz leta v leto zavzema čjo i

težavnostno stopnjo. Smer so plezali dve uri in to brez naveze. Plezalci prejšnjega dne, bile so štiri naveze, so rabili za isto smer pet ur.

Z Gusteljnom sva se odpravila v severno steno Lastavic (2044 m — alpinisti jih nazivajo Device). Po sredini velike Device se vleče od dna do vrha navpičen kamin. Smer poteka po njem ali ob njem po razu, ki je bolj zraččen in je dosti lepša plezarija.

Vzpon po tej steni je božanstven, koliko lepih občutkov imaš v tej smeri, kar prehitro se znajdeš na vrhu, kjer je tudi vpisna knjiga. V zadnjih dveh letih sva bila midva tretja tu. Sestop z

vrha je bil, sr s III. IV. stopnjo. Višina kih 300 m. Po zopet v labor fantje s med nazaj. Peva j smer je pa so odločili šli Device. dan smo zlučil Jzutraj trine mov vsi adovi spomini. želj demo.

Želje se se na nile. Četega se zopet račar šlo nas de ve se skozi kibel skega ssa do Peco na šišini

Janez Brojan - st.

Mojstranški planinci in alpinisti v Zahodnih Julijcih

(nadaljevanje in konec)

Iz Škrbine pada proti severozahodu v dolino Zajzera zelo strma grapa, v početku iz sedla je zelo krušljiva, kakih 40 m pod njo je petmetrski previs (skok), nato pa preide v zelo strm ozebnik. Sneg v njem je zelo trd in kakih 250 m dolg in je na dveh mestih čisto stisnjen in ozek. Ob obeh straneh so globoke krajne počiče med snegom in skalo. Pri spuščanju je treba biti skrajno previden, posebno ker sta obe dekleti neuki za hojo po snegu in ledu najmanjša neprevidnost bi bila lahko usodna. Imeli smo eno vrv in eno kladivo. Gusteljnu sem dal kladivo, ker je bil prvi v navezi, da je z njim sekal stopinje in špranje za prijeme. Spuščanje je bilo zelo za-

mudno. Minili sta kar dve uri, predno smo sestopili v pesek v dnu grape (1560 m). Ura je pol petih, treba bo pohiteti, saj imamo še dolgo pot do taborišča. Tudi vreme se je pričelo slabšati, bližala se je nevihta. Morali smo prečiti dolgo pot pod vso severozahodno steno Viša, ki pa je bila zelo razsežna. Kakih 150 m pod sedlom škrbine Vel. Nabojša (1962 m) nas že ulovi nevihta, hitimo kar se da. Ob 18. uri prispejemo na sedlo, dež vedno bolj pada, tako da pridemo v tabor vsi premočeni. Dan in 12 ur hoje je za nami. Tu zvedemo, da sta šla naša dva fant Stane in Kristelj plezat severno steno Viša ter da ju še ni nazaj. Ugibamo, sta se zaplezala in jima je prehitro minil čas, ali pa sta se mor-da spustila na južno stran do

koče Refuge C Corso in bosta tam prespala.

Po dveh urah preneha deževati in zopet je nebo posejano z migljajočimi biseri vsemirja. Dan je minil vsem zelo lepo, ura je bila deset zvečer, treba bo k počitku, kajti če bo lepo vreme, nas jutri čaka še ena tura. Ravno, ko se uležemo, zaslišimo Stanetov in Kristeljnov glas. Vrnila sta se v tabor. Povesta nam, da sta se spuščala v temi in brez luči po Kugijevem sestopu po grapi Tur-na.

Sreda je, jutro je lepo in sončno. Dve navezi naših fantov: Janez — Zvone, Janez — Miha, so odšli na turo prek severnega raza Viša. Sledimo jim z očmi in jih komaj dohajamo. V trideset ure so že skoraj na polovici raza. Raz je ocenjen na V.

bil pomisleki opravi. To šlo je za nekaj ga: je bil strah za to varnost. ko z napačna so bila tera ališča jeseniških misto se je pokazalo osveto ki ga je v oktob- 939 nical na šoli na nji hravi pri Kropi e Zagor. Razprave o ne- lnihih mosih med neka- ti komunisti na Jeseni- sta se deležila tudi Pep- i Edvard Kardelj, od Je- anovca Albin Pibernik encelj Perko.

di kajša okrožna par- a koferenca pri Puklu ipcaliziraju Jesenic je iz- ela vsem smislu. Nekaj v Kropi na tej konferen- aznosti, druge pa celo učili, deležili pa so se oris idrič, Aleš Bebler lilova Dilas.

teh napak je prišlo vsemaradi tega, ker so nica pustili najbolj re- cionalni in prekaljeni ko- isti. Njiko teh se je bo- prot španskemu fašiz- nekari so tam umrli nago mednarodnega pro- iata, drugi vidni partij- voditelji so bili konfini- v taborišču Bileča. Med i stali kmalu znašla To-

maž Godec in Vencelj Perko. 7. julija 1940 je Stane Zagor vodil partijsko posvetovanje na Lancovem pri Rádovljici. Udeležil se ga je tudi Boris Kidrič. Razpravljali so o organizaciji Rdeča pomoč ter o bojkotu delavskega festivala na Jesenicah. Ta bojkot so pripravljale oblasti, da bi raz- bile delavsko enotnost. S po- sveta so poslali tudi resolucijo proti internaciji delavcev v Bileči.

Ker so proti interniranju jeseniških delavcev v Bilečo protestirali tudi člani kultur- nega društva »Enakost« — in to celo javno — je oblast dru- šтво 27. julija 1940 preprosto razpustila, svoj ukrep pa ute- meljila z naslednjimi beseda- mi:

»Delavsko kulturno društvo »Enakost« se razpušča zaradi reda in miru v državi.«

23. januarja 1941 so več čla- nov »Enakosti« odgnali v kon- centracijsko taborišče v Iva- njici, od koder so se vrnili tik pred fašističnim napadom na Jugoslavijo. V Ivanjico so jih poslali na »orožne vaje«. Obkleli so jih v vojaške uni- forme, niso pa jim seveda da- li orožja, pač pa so jih moč- no zastražili.

INŽENIR VINKO BAJDA

Klementa Gladnika sem zadnjič videl pred dobrim letom in mislim, da sva se za zmerom raz- šla; ne bi hotel več srečati ne njega ne njegove žene Stojane; marsikatero težko uro sem preživel zaradi nje.

Sicer sva bila s Klementom tako rekoč mladost- na prijatelja, neštetokrat sva skupaj popivala, pomagala drug drugemu pri dekletih, se pozneje zgubljala v labirintih življenja, se vedno znova sre- čavala ter že v prvih minutah govorila, kakor da sva se ločila pred dvema dnevoma. Priznati moram, da je ta lastnost precej redka, zakaj mnogokrat že po kratki ločitvi s prijatelji začutiš, da leži med njimi in teboj razpoka, o kateri ne veš, ali se bo poglobila v prepad ali se bo zasula.

Pri Klementu česa takega nisem občutil, niti tedaj, ko ga maja 1939. leta nisem našel na kolodvo- ru glavnega mesta Bosanske Krajine. Prej sva si pisala več pisem, dogovorila sva se dan in uro, kdaj bom prišel merit zvezno železnico. Obljubil je, da me bo čakal. Nikoli prej nisem bil tu, kjer je Kle- ment živel že nekaj let, nerodno mi je bilo, ker sem se tako čudno oziral okoli sebe. Vem, da sem z ne- kakim vzvišenim nasmehom (prikrival je lahno razočaranje in jezo nad prijateljem) gledal po lju- deh, ki so prihajali s kolodvora naravnost na glavno ulico. Razhajali so se, klicali drug drugemu prijazne besede ter radovedno pogledovali name in na moje kovčke, ki jih je navezoval razcapan postrežek na zmedeno vrvo.

Spomnil sem se, da sem se vozil devet ur v po- časnem vlaku in da me bole vse kosti; v glavi sem čutil topo težo in zategadelj sem krenil proti go- stilni »Pri Lazi«. Nosač je opazil mojo namero, stekel je proti oleandrom, ki so ločili asfaltirano ulico od dveh vrst miz na pločniku. Namizni prti so bili sveži in ta malenkost me je pritegnila, da sem kar sedel.

Ko so mi pripravljali zajtrk, sem opazil natakarskega učenca, ki je doslej pobiral steklene drobce iz okvira in se pripravljaj, da jih bo pometel.

»Počakaj, dokler gospod ne konča!« je zavpil gostilničar nad njim. »Veste, včeraj smo imeli go- ste. Dobre volje so bili, pa so mi razbili steklo.«

»So ljudje večkrat tako razpoloženi?« sem ga vprašal. Vem, da sem zamahnil proti praznemu oknu. Hotel sem spoznati, kakšen življenjski ritem preveva mesto, kjer bom moral ostati dva meseca.

»Navadno. Nekateri so vedno živahni, a gospod Gladnik je redko od srca vesel.«

»Kdo?«

»Gospod Gladnik... Veste, ima silno zanimivo ime, ki si ga človek ne zapomni mimogrede. Čakaj- te! Aha, že imam! Po... Ja... Kli... oha... Kli- ment... Klement Gladnik, da, uradnik pri mono- polu. Ga poznate? Kranjec je. On je sinoči razbil steklo, pa ga je tudi pošteno plačal.«

Začudil sem se, ni se mi ljubilo, da bi zavrl tok besedi, ki se je nabral v gostilničarju in grozil, da ob prvi priliki pridere na dan. Začel sem jesti, gostilničar pa je, nemara že tretjič to jutro, pri- povedoval, kako je prišel sinoči Klement z neko družbo k njemu. Junaško so pili, metali godcem kovače, plesali po mizi, oponašali pevačice, treskali čaše ob tla in prepevali sevdalinke. Vino, godba in lastna dobra volja jih je omamila in najbolj menda Klementa, zakaj razbii je največ kozarcev, povedal nešteto dvoumnih domislic in nazadnje s sabljo ne- kega oficirja razbil okensko steklo. Vsa družba se mu je smejala, da je bobnelo, on pa je začel stiskati pesti, polglasno kletl in kmalu zatem odšel.

»Hm,« sem zamrmral. »Kako pa je sicer z njim?«

»Ugleden človek je v našem mestu,« je nadalje- val gostilničar z mehkim, samodopadljivim glasom. »Oženil se je, otrok pa še nima. Lepo ženo je do- bil... Pred dvema dnevoma je odšla k sorodni- kom.« Pomolčal je, se ogledal po ulici, nato pa mi je zašepetal na uho: »Vidite, tamle gre. Ne glejte ga! Takoj bo vedel, da sva govorila o njem. Ni neumen in v uradu ni spretnejšega človeka mimo njega.«

Ozrl sem se; res sem zagledal Klementa in spo- znal prvi trenutek, da se je malo spremenil; njego- va hoja je bila razmahnjena in široka kakor pri človeku, ki z zunanjimi kretnjami podpira šibko notranjo samozavest. Stisnila sva si roke in si po- gledala v oči, da bi našla v njih tisto, kar sva v času ločitve preživela in naju bo zdaj razdvajalo. Kakor vselej, sem tudi to pot občutil ob Klementu bistvo prijateljstva. Nemara se je zavedal iste misli; udaril me je po rami, da bi zadušil mehko, ki mu je lezla v grlo.

»Pozdrave ti prinašam,« sem rekel.

»S hribov? Od narcis na Golici? Od domovine?«

»Tisto že... ampak znanci in domači so mi na- ročili.«

»Kakor zmerom,« je zamrmral. »Le to je vrag, da na ljudi človek pozabi, ko je nekaj let zdoma, na Grintavec, kjer počiva večerno sonce, da je gora podobna okamenelomu kresu, pa mislim skoraj vsak dan.«

Opravičil se je, da me ni čakal. Imel je opraviti s tihotapci tobaka in precej časa se je zamudil, preden so jih zaslišali in veleli pozapreti.

Ko sem plačeval, je nestrpnost topotal z nogo in mračno gledal gostilničarja. — Na cesti sem pri- pomnil, da se je sinoči pošteno razkoračil in da ima brez dvoma poseben glas v mestu, če večkrat poče- nja podobne stvari drugim v zabavo.

»Kakšna zabava, če si popolnoma pijan,« je za- stokal. »Moral sem se napiti. Veš, žena mi je prav- zaprav ušla in zdaj si piševa prostaška pisma. Prejkone se bova ločila.«

»Ti si inteligenčen,« je nadaljeval in se ni zmenil, da sem se čudil. »Je to res prednost, ki je človek ne more pridobiti na hitro roko? Ne mislim na znanje, ampak na tisto kulturo srca ali kaj, ki naj bi razodevalo človeka na poseben način. Žena mi je rekla, da mi manjka nekaka čistost v mišljenju. Ona pa naj bi to imela, čeprav je študirala samo učite- ljišče in bila nekaj zim v Franciji na raznih teča- jih.«

Začel sem mu razlagati razne stvari, ki naj bi bile odgovor, zakaj človek je redkokdaj pripravljen, da bi točno pojasnil taka vprašanja.

»Tule sva doma,« je rekel Klement sredi mojega pripovedovanja in zavil v dokaj novo hišo. Skoro sva bila v predsobi prostornega stanovanja. Nosač je ropotal za nama, pretirano vzdihoval pri odlaga- nju kovčkov in izginil z zadovoljnim nasmehom, ko sem mu potisnil kovanec v roko.

»Pošta?« je vprašal Gladnik dekle, ki je odprlo. »Nič posebnega,« se je nasmehnila. »Gospojinega pisma ni.«

»Dobro. Gospodu pripravi kopalnico in — kosilo za dva. Ostal bo pri nas!«

Tone Šifrer

1

Moža iz legije

Sla sva v jedilnico, služkinja je molče izginila. »Tale živalca je brhka,« sem namignil na dekle. »Gotovo se kdaj pritisneš k njej, ko ni žene.« Hotel sem ujeti tisti lahkotni način govorice, ki sva ga bila vajena pred leti in ki ne pove niti vse resnice niti vsega čustva. Klementu pa ni bilo do tega.

»Odkar imam Stojano, sem slep za vse ženske, naj bo, kakršna hoče. Pravo prekletstvo je, ko me še po dveh letih zakona tako veže nase, da nimam nobene svobodne misli in ure. Saj sem že prej po- znal ženske, prav blizu pa mi ni bila nobena. Ampak Stojana, ki bi jo bil nedavno najraje ubil, mi je vse. Vendar se mi včasih zdi, da me globoko v duši zaničuje.«

Prijateljevim besedam sem se čudil; bil sem skoro presenečen. Tistega površnega, nekoliko po- smehljivega fanta nekdanih let sem v Klementu zaman iskal. Še govoril je drugače kakor pred leti. Besede je strastno poudarjal, ob tej ali oni je udaril s pestjo po mizi; videti pa je bilo, da se zadržuje in da bi najraje pošteno zarohnel.

»Nemara preveč temačno gledaš na vse,« sem de- jal. »Prenapet si, kar svoje dni nisi bil niti malo.«

»Prečno? Prenapet? Razumeš, ko bi jo bil imel včeraj v rokah, bi jo bil zmlel. Ne morem trpeti, da bi me poniževala in očitala, da je ona napravila človeka iz mene. Rekla je, da me je ona dvignila, sicer da bi zavedno ostal financar na kaki samotni postaji. Gotovo, nekaj resnice je na tem. Ko sem jo v Daruvaru spoznal, sem se kmalu začel učiti, da se mi je v glavi vrtelo. Nikdar nisem mislil, da bom zmogel potrebne izpite; obupaval sem, ona pa samo; saj lahko, saj si junak. Ko sem opravil izpi- te, sem premenjal službo in slekel uniformo, ki sem jo tako težko nosil. Kljub temu pa sem često imel samega sebe za norca, ki ga vodi ženska, ki je pravzaprav niti imel še nisem.

Ko sva se poročila, je šla v Beograd, hodila okoli vseh mogočih sorodnikov (vsako leto jim čestita za božič), in s takimi zvezami dosegla, da so me pre- mestili k monopolu in da sem napredoval, kakor nikoli niti sanjal nisem. Branil sem se, ona pa je rekla, da to ni nobena milost, ampak samo nagrada in zahvala za vse, kar sem ji dal. Seveda, dal ji nisem ničesar, samo rad sem jo imel...

ema tjo razsežnost

je li, smer ocenjujejo II. IV. težavnostno njo. Širina stene je ka- 300m Po treh urah sva t vaboru. Tudi naši je sosed tem že prišli uj. Počva jim, kako lepa r je, a so se tudi oni čili šli popoldan na ice. današnjim dnevem zaličili taborenje. araj trinemo nazaj do- vsi zadovoljni z lepimi minji, željo, da še pri- jo. elje se nam hitro izpol- Četega oktobra letos opet prcamo v te kraje, nas devet. Peljali smo skozi kablji prek Nevej- ga se do planine Caspe o na širini 2000 m, pod

južno steno Polipskega Špi- ka (Montasia 2754 m). Iz pla- nine smo rabili dve in pol ure do vrha. Vreme je bilo prekrasno, razgled odličan, kar vroče je bilo za ta čas. Nič čudnega, da je zvalilo tolikšno množico planincev v naravo, saj nas je bilo na vrhu Montasija okrog 40. Šli smo po žični lestvi, ki je dol- ga kakih 60 m in pritrjena na steno, v isti smeri smo se tudi vračali nazaj. Gredeč smo se ustavili še pri novi žičnici, ki je še v gradnji in bo vozila na Kanin. Povratek domov je bil isti. Za to turo smo vsi zelo hvaležni Gu- steljnu, saj je kar na hitro na svojo pest organiziral ta izlet.

Občni zbori sindikalnih odborov

V soboto, 21. novembra, so bili izvedeni prvi občni zbori sindikalnih odborov v naši tovarni. Naprosili smo predsednike sindikalnih odborov in zastopnike tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne, da nam povedo nekaj več o prvih občnih zbiorih.

Livarna

Najprej smo poiskali v modelni mizarni Antona Torkarja, novo izvoljenega predsednika. Povedal nam je, da je bil občni zbor nekakšen pregled dejavnosti in problematike ne le sindikalnega odbora ampak obrata v celoti. Pogosto so bili omenjeni problemi, ki so vplivali na sam razvoj dogodkov. Od teh problemov, zlasti še o jeklovilarni ter o spremembi proizvodnega programa je bilo nekaj prispevkov tudi v Železarni.

Zdravko Pogačnik, član predsedstva tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne, ki je bil navzoč na občnem zboru pa je v našem pogovoru povedal nekaj več o razpravi. Občnega zbora se je udeležilo prek 50 % članov sindikata. Zelo kritični so bili zaradi nezainteresiranosti članov kolektiva do dela v sindikalnem odboru. Znano je, da so imeli v livarni, zlasti v zadnjem času zelo težaven položaj, saj so morali ukinjati oziroma spreminjati proizvodni program. Moti jih tudi premajhna zainteresiranost članov ZK v sindikalnem odboru. Tudi tokrat so razpravljali o perspektivi jeklovilarne in o tem, da bo treba urediti nagrajevanje ker smatrajo, da so livarji za strokovno opravljeno delo neustrezno nagrajeni. Zaskrbljujejo je tudi to, da med mladimi ni pravega zanimanja za livarski poklic. Zato bo treba poiskati druge oblike za pridobivanje novih kadrov — učencev livarskega poklica. Bili so nezadovoljni zaradi lanskega ukrepa uprave podjetja, ker so morali livarji in modelni mizarji na delo v elektrojeklarno in ugotavljajo, da so nekateri že zapustili podjetje. Kritizirali so tudi kvaliteto toplega obroka, čeprav so z veseljem sprejeli odločitev samoupravnega organa Železarne, da ga ponovno uvede.

Glede dela sindikalnega odbora v pretekli mandatni dobi so bili odborniki verjetno preveč samokritični, tako da je bila zahvala obratovodje sindikalnemu odboru za prizadevano delo kar umestna. Ob koncu občnega zbora so nagradili tri člane sindikalnega odbora z denarnimi nagradami.

Zanimiv je bil tudi prispevek Zdravka Pogačnika, ki je najprej opozoril, da zaključimo prvo fazo rekonstrukcije in istočasno začnemo drugo fazo, ki pa naj bi bila tudi v tem, da bi delavce osveščali za pripadnost kolektivu. Po njegovem mnenju ne

bi smeli govoriti le o garanciji, marveč o stanju oziroma takšni Železarni kot jo želimo in smo jo v stanju tudi urediti. Nadalje je povedal nekaj besed o perspektivi združenega sindikata Slovenske železarne ter doprinosu našega kolektiva do ZPSZ. Večkrat se postavlja vprašanje kolikšen je ta prispevek oziroma kakšen je odnos našega kolektiva do ZPSZ. Toda istočasno moramo povedati, da so bolj poredko v ospredju vprašanja kako urejamo medsebojne odnose v okviru tovarne oziroma med obrati. To se včasih pokaže tudi pri direktni prodaji izdelkov pa čeprav bi bilo bolje, da bi tudi v tej obliki pomagali drug drugemu. Naše stališče je, naj bi bil osebni dohodek 900 in ne le 800 N dinarjev kot je bilo pred kratkim v republiškem merilu obravnavano. Treba bo nagraditi tistega, ki dela. Sicer se še vedno zavzemamo za poprečje obrata, toda na delovnih mestih bi morali bolj vrednotiti delo delavcev. Ne samo v formalni pohvali, ki tudi nekaj velja, bi se priznanje moralo odražati tudi v večji stimulaciji. Bolj pozorni bi morali biti tudi pri vrednotenju do deficitarnih delovnih mest, za katere težko dobivamo delavce z ozirom na varnost ali pa težino dela. Zdravko Pogačnik je omenjal tudi tiste naše delavce, ki delajo več kot 20 let v podjetju in imajo ustrezno kvalifikacijo. Tudi njihovo delo bi morali bolj vrednotiti. Končno je tovarniški Pogačnik odgovoril še na vprašanje: Ali nam je sindikat potreben? Da, potreben nam je toliko, kolikor si ga sami želimo in smo sami pripravljeni, da aktivno sodelujemo pri izpolnjevanju ciljev in nalog.

Vzdrževanje elektro naprav

Občni zbor sindikalnega odbora VEN je bil v soboto, 21. novembra na Bledu. Razen članov sindikata in upokojenih sodelavcev je bil navzoč tudi predsednik tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Srečko Mlinarič. Odločili smo se za kratek povzetek iz poročila predsednika sindikalnega odbora Aleksandra Dolinarja, kateremu so zaupali vodenje tudi v naslednji mandatni dobi. Tovariš Dolinar je obširneje govoril o vlogi sindikalne organizacije, zlasti v pogojih delavskega samoupravljanja, ki ima odločilno vlogo zaupnika in pobornika vseh tistih pravic, katere si je delavski razred pridobil v naši

samoupravni družbi. V njegovem poročilu je bilo precej povedanega tudi na račun aktivnosti sindikalnega odbora, še več pa pa o obveščanju ter sodelovanju pri oblikovanju določenih stališč. Nekateri člani sindikata menijo, da sindikat ni poklican, da razpravlja o kadrovskem vprašanju, o proizvodni problematiki in istočasno menijo, da naj se sindikat ukvarja le z izletmi, oddihi in podporami. Zato tako mnenje prevladuje tudi pri nekaterih vodilnih članih kolektiva, ki menijo, da je samo delavski svet poklican, da rešuje posamezne probleme v obratu. Zato probleme rešujejo mimo množice samoupravljalcev in jih dajejo direktno v reševanje in potrditev delavskemu svetu. Vprašanje je, ali je delavski svet tisto samoupravno telo, skozi katerega se odražajo mnenja in težnje celotnega kolektiva. Kaže, da delavski svet postaja orodje ozkih teženj posameznikov.

Predsednik Dolinar poudarja v svojem poročilu, da delavski svet in obratovodstvo ni celotni kolektiv in tudi ne zadošča predpisani samoupravni liniji. Tako v poročilu, kot v razpravi je bil omenjen življenjski standard in fluktuacija delavcev. Ugotavljajo, da delavci, ki so bili zaposleni pri nas od 20 do 25 let iščejo dela drugod. Tako je na primer lani in letos odšlo iz obrata 87 delavcev, med njimi tudi precej strokovnjakov s srednjo in višjo izobrazbo, ki so nam zaradi znanja in izkušenj še kako potrebni. Poleg teh vprašanj so obravnavali še probleme s področja rekreacije, oddihov in izletov ter govorili o kulturnoprosvetni dejavnosti. Ugotovili so, da kulturno prosvetna dejavnost peša. Bili so mnenja, da sindikalni odbori sami ne morejo rešiti vprašanja kulturne dejavnosti in bo zato treba izoblikovati program kulturnega dela v okviru celotne tovarne. V razpravi je sodeloval tudi predsednik tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne.

Govoril je o gospodarski in ekonomski problematiki ter perspektivi Železarne. Obravnaval je tudi samoupravljanje in govoril o vlogi, mestu ter vsebini delovnih enot, o izobraževanju, nagrajevanju in sodelovanju samoupravnih organov — sindikalna organizacija na ravni obrata. Zlasti pa je predsednik Mlinarič omenjal formiranje osebnih dohodkov na ravni DE, ker se opaža v praksi, da organizatorji in samoupravni organi ne spoštujejo politike delavskega sveta Železarne in statuta podjetja.

Ob koncu občnega zbora so izvolili nov sindikalni odbor, ki šteje deset članov in tri člane nadzornega odbora. Novo izvoljeni sindikalni odbor je sestavljen tako, da so v njem zastopani člani iz šestih oddelkov.

Transport

V soboto, 14. novembra, so se sestali člani sindikata delovne enote transport v prostorih hotela Spik v Gozd Martuljku. Poročilo o delu sindikalnega odbora so podali predsednik, tajnik, blagajnik. Predsednik sindikalnega odbora tov. Svetina je v svojem poročilu posredoval nekaj uvodnih misli in med drugim govoril tudi o političnih ciljih in nalogah slovenskih sindikatov. V predsedniškem poročilu je rečeno, da nekateri člani menijo, da sindikat zagovarja le interese tovarne in da nima posluha za delovnega človeka. Smatra, da sindikati ne bi smeli zamenjati sredstev, kar se čisto dogaja ko menijo, da počnemo vse, samo za to, da bi dosegli visoko produktivnost in enako proizvodnjo. Po drugi strani pa je spet res, da je prav visoka proizvodnja pogoj in sredstvo za to, da se bomo v naši socialistični skupnosti počutili materialno preskrbljeni in kulturno bogatejši. V minuli mandatni dobi so imeli 22 sej, dnevni redi pa so bili zelo pestri, tako, da so obravnavali vrsto vprašanj in problemov, ki

se nanašajo na njihov obrat. Predsednik, Ludvik Svetina, je za tem govoril še o drugih vprašanjih in se dalj časa zadržal pri nagrajevanju, kadrovskih vprašanjih in samoupravljanju, do katerega bomo morali biti bolj pozorni in še ni v zadostni meri učinkovit. Kakovostni premik pomeni tudi razširjeni in izpopolnjeni statut v skladu z zveznim in republiškim amandmajem. Tovariš Svetina nadalje meni, da imamo občutek ko da nam je korak zaostal na pol poti pri dograjevanju samoupravnih organov, kot nosilcih resnične demokracije, preko katere pridejo do izraza vsi delavci.

V razpravi je sodeloval šef delovne enote tovarniški Košir, ki je govoril o novi strukturi, na občnem zboru pa nastopajo enotno. Prav občni zbor je po njegovem mnenju priloženost in mesto, da se lahko pogovorijo o številnih problemih. O vlogi sindikata sta govorila tovarniški Klinar ter predsednik TO OOS Srečko Mlinarič. Povedal je, da si je sindikat veliko prizadeval, da bi uredili tisto, kar je bilo v danih pogojih mogoče. Osebni dohodki so se malo povečali, vendar bo treba analizirati delovna mesta nižjih kategorij in izpopolniti politiko nagrajevanja. Delavci odhajajo iz podjetja, res pa je tudi, da smo do izobraževanja kadrov bili premalo pozorni. To moramo popraviti. Omenjal je še ustavev nekaterih obratov na Javorniku in gradnjo novih bolj ekonomičnih obratov. Z delom sindikalnega odbora so bili zadovoljni, želijo pa več stikov z vodstvi oddelkov. Nadalje so v razpravi govorili še o nagrajevanju ter odnosu do delavcev na progi ter razkladalcev vagonov. Zavzemali so se za ta delovna mesta, za odobritev dodatka za oteženo delo. Izvolili so še nov sindikalni odbor ter delegate za konferenco tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne. Novi predsednik sindikalnega odbora bo v prihodnji mandatni dobi sodelavec Marjan Drole.

Sodelavec — mladinec pri komandnem pultu vlečne klopi v jeklovleku

V počitniških domovih Železarne je letos letovalo 2870 sodelavcev in njihovih svojcev ter upokojencev

V letošnji sezoni je v počitniških domovih Železarne — Biograd na morju, Crikvenica in Mežaklija — letovalo 2.870 sodelavcev in njihovih svojcev ter upokojencev in invalidov, ali 55 več kakor leto prej. Medtem, ko jih je bilo v Biogradu letos 141 manj, na Mežakliji 15 manj, kakor lani, je bilo v Crikvenici kar 211 več koristnikov letnega dopusta kakor lani. Iz letnega pregleda, ki ga je pripravila komisija za oddihe in izlete pri tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata, povzemamo nekaj podrobnih podatkov, ki bodo verjetno zanimivi tudi za naše bralce.

Biograd na morju

Po planu, ki ga je izdelala omenjena komisija, je bilo predvideno, da bo izkoriščenih 1.620 mest ali 19.440 nočin. Po napotnicah sindikata Železarne pa je svoj dopust koristilo 1656 oseb z 18.586 nočitvami. Leto prej pa je koristilo dopust v Biogradu 1797 oseb z 20.396 nočitvami. Od tega je 75 oseb, isto kakor lani, koristilo samo hrano, brez prenočišča. Od skupnega števila je bilo 63 članov kolektiva poslanih na brezplačno letovanje (lani 59). Letos je v Biogradu letovalo 637 članov delovnega kolektiva (lani 741) in 862 njihovih svojcev (lani 880) ter 143 upokojencev Železarne (lani 153) in 14 članov Zveze vojaških vojni invalidov (lani 23).

Crikvenica

Presenetljivo pa je bil prešežen predvideni plan po številu korištenih mest v Crikvenici, čeprav z manj nočitvami, kakor jih je bilo predvidenih. Po planu so predvidevali, da bo v tem letovišču korištenih 585 mest s 7.020 nočitvami, v resnici pa je bilo izkoriščenih 1196 mest (lani 985) s 6315 nočitvami (lani 7086). Od tega števila je 427 oseb koristilo samo hrano brez prenočišča (lani 182). V Crikvenici je bilo na letnem oddihu 279 članov kolektiva (lani 306) in 373 njihovih svojcev (lani 383), 94 upokojencev Železarne (lani 95) in 9 članov Zveze vojaških vojni invalidov (lani 3). Zelo pa se je dvignilo število izletnikov. Na petih izletih je sodelovalo 441 oseb, medtem ko jih je bilo lani na štirih izletih 198 oseb. Od skupnega števila članov kolektiva, ki so svoj dopust koristili v Crikvenici, je bilo 26 članov poslanih na oddih brezplačno (lani 43).

Počitniški dom Alpe-Adria na Mežakliji

V počitniškem domu na Mežakliji je letos preživelo svoj letni oddih 18 oseb (lani 33), od tega šest članov kolektiva in štirje svojci ter osem upokojencev Železarne. Od tega števila so bili trije člani kolektiva poslani na oddih brezplačno (lani 2)

Zaključek

Če primerjamo podatke lanskega in letošnjega leta, lahko ugotovimo, da je bilo sicer letos 55 mest več zase-

denih kakor lani, kar gre predvsem na račun povečane števila izletov, medtem ko je bilo po evidenci zasedenosti, letos 128 članov delovnega kolektiva in 34 njihovih svojcev manj v teh krajih na dopustih, kakor lani. Če pa k temu dodamo, da se je 245 oseb več kakor lani samo hranilo v domovih, medtem ko so prenočevali izven, potem je skupno število za malenkost večje kakor lani. Pri tej oceni pa seveda ne smemo prezreti tudi dejstva, da

je vsako leto več sodelavcev, ki potujejo na morje s svojimi avtomobili in preživljajo letni dopust pod šotori ali v vikendih. Vsekakor je razveseljivo to, da vsako leto več članov delovnega kolektiva čuti potrebo po resničnem odmoru na morju in v planinah.

Letos je bilo porabljenih za 258.106,55 N din regresov, medtem ko jih je bilo lani za 294.353,60 N din. Ta podatek pa poleg rahlega upada izkoriščenih mest opozarja na to, da bo potrebno v pogledu propagande za boljše korištenje tudi prve, druge in zadnje izmene še marsikaj narediti. Seveda pa v teh izmenah pridejo v poštev le sodelavci, ki nimajo šolo-obveznih otrok.

V vsakem pogledu pa je letošnja bilanca korištenja letnih oddihov v naših počitniških domovih ugodna, še

bolj pa bi bila ugodna, če bi imeli na voljo vse podatke o tem, kje in kako so člani delovnega kolektiva koristili svoj letni dopust. V podatkih ki jih o letošnjih letovanjih navajajo druge organizacije (DPM, TVD Partizan, taborniki) so namreč zapopadeni tudi člani delovnega kolektiva in njihovi svojci, žal pa iz podatkov ni razvidno število. Pri tem pa moramo upoštevati še druge oblike letovanja (šotorenje, vikendi, sorodniki idr.), kar bi nam šele dalo popolno sliko. Morda bi komisija za oddihe in izlete pri osnovni organizaciji sindikata Železarne s posebno anketo ugotovila, koliko članov delovnega kolektiva in njihovih svojcev je letos resnično koristilo svoj letni oddih na morju, v planinah in drugje. Podatki bi bili zanimivi tako za nadaljnjo politiko na področju oddihov, kakor za zdravstveno službo podjetja.

Pojem in živ zgled gasilca

Te dni se je od aktivnega dela poslovil poveljnik gasilsko-reševalne enote Železarne Gregor NOVAK. Od 37 let, kolikor je bil zaposlen v Železarni, je bil skoraj 30 let poklicni gasilec. Najbrž ni sodelavca v podjetju in občani, ki ne bi poznal zvrhanega moža, ki je tako ponosno, zavzeto in požrtvovalno opravljal svoj poklic in svojo delovno odgovornost.

Gregor Novak ni samo požrtvovalen gasilec, sposoben poveljnik in angažiran družbeni delavec, temveč je tudi pojem in živ zgled gasilca sploh.

Zavzet, predan in dosleden pri opravljanju odgovorne in težke gasilske in reševalne službe je res veljal za strogega in neizprosne poveljnika, toda pod tem strogim videzom se skriva čuteče in razumevajoče človeško bistvo, ki se je vse razdajalo človekoljubnemu in družbi služočemu gasilskemu geslu NA POMOC!

Gregor Novak se je pred dobrimi 57. leti rodil na Javorniku v družini devetih

otrok. Oče in stari oče po rodu iz Železnikov sta bila valjavca na Javorniku. S štirinajstimi leti se je šel učiti krojača in skoraj šest let kot vajenec in pomočnik sukal šivanko. Leta 1933 pa se je zaposlil v Železarni in kot zankar na lahki progi je dosegel visoko kvalifikacijo. Bil je navdušen igravec na odru javorniškega Sokola, zavzet telovadec, sposoben pevec in goreč planinec, vendar je našel čas tudi za gasilstvo, ki so mu po hudem požaru leta 1935, ko je zgorela modelna mizarna, začeli v Železarni posvečati večjo skrb. Januarja leta 1941 je postal poklicni gasilec na Javorniku. Takrat ni niti slutil, da bo gasil-

stvo njegov življenjski poklic. Septembra 1944 je šel v partizane, bil je borec in bolničar Jeseniško-bohinjskega odreda, nato pa godbenik v godbi na pihala pri štabu 31. divizije.

Po demobilizaciji se je koncem leta 1945 spet zaposlil v Železarni kot poveljnik gasilcev na Javorniku, leta 1949 pa je postal poveljnik gasilske in reševalne čete Železarne. Leta 1952 je postal prvi gasilec z višjim častniškim činom v Jugoslaviji, zaradi svojih sposobnosti pa postane poveljnik prostovoljnih gasilcev v Železarni in občini, poveljnik občinske in okrajne gasilske zveze in prvi poveljnik gasilcev Gorenjske. Dolga leta je bil član republiške in zvezne gasilske zveze, republiški gasilski inšpektor, predsednik gasilcev industrijskih enot Slovenije in organizator prve čete gasilcev padalcev v Jugoslaviji. Poleg tega pa je bil vrsto let predsednik zveze borcev na terenu Sava, sindikalni funkcionar in nekaj časa član občinske skupščine. Sam je povedal, da je ob taki zaposlenosti imel le malo časa zase in za dom. Toda ob ženi, poročil se je leta 1940, ki je razumela njegovo odgovorno delo, družina — rodili sta se mu dve hčerki — ni prehudo občutila njegove odsotnosti. Zdaj sta obe hčerki doštudirali, ena je pravnik, druga pa ekonomist v Železarni.

To je že četrta generacija Novakov v Železarni, saj sta več kot 40 let bila v Železarni zaposlena stari oče in oče, sam pa je bil tudi zaposlen v Železarni 38 let. V 25 letih poveljevanja niti v Železarni niti v občini ni bilo hujšega požara. Najtežja je bila nesreča, ko se je februarja 1952 zaradi snega porušila streha stare prazarne plavža. Trije delavci so bili takoj mrtvi

šest pa so jih izpod ruševin rešili prav po zaslugi gasilcev. Da v zadnjih 25 letih ni bilo hujših požarov, je prav gotovo tudi nemajhna zasluga vestnega in sposobnega gasilskega poveljnika Gregorja Novaka.

Njegova zasluga pa ni samo visoka stopnja usposobljenosti in pripravljenosti gasilske službe v Železarni in občini, temveč tudi sloves, ki ga jeseniški gasilci in njihov moderno opremljeni gasilski dom uživajo ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v bližnjem zamejstvu.

Dvanajst odlikovanj je prejel Gregor Novak za požrtvovalno gasilsko delo, med njimi medaljo in orden dela, najvišja jugoslovanska gasilska odlikovanja, visoko odlikovanje čehoslovaških gasilcev in vrsto drugih priznanj. Štirideset let, od tega skoraj 30 let gasilskega dela, mu je nekoliko zrahljalo zdravje. Ves še živi v preteklosti, zato so mu tudi misli pri vseh, ki so pomagali, razumeli in sodelovali pri uresničenju nalog gasilske in reševalne službe v Železarni in občini. »To so vsi gasilci, vsi odgovorni v Železarni in občini in končno vsi delovni ljudje. Njihovi in njim veljajo skupni uspehi, jaz sem samo opravljal svojo dolžnost, zato naj se iskreno zahvalim dr. Milanu Čehu, inž. Dušanu Sikošku in zdajšnjemu poveljniku Francu Bahunu ter prek njih prav vsem za pomoč in sodelovanje. Želim samo eno, da bi se tako kot doslej gasilstvo v korist nas vseh razvijalo tudi v prihodnje.«

Gregorju Novaku za dolgoletno požrtvovalno in uspešno gasilsko delo najiskrenejša zahvala z željo, da bi zdrav in trden in kljub upokojitvi delaven gasilec še dolgo let ostal med nami in vzgojil še mnogo novih gasilcev. — nj

Izpod borovcev se bodo kmalu umaknile platnene strehe

TVD Partizan Jesenice bo praznoval prihodnje leto 20-letnico, odkar so bile prvič postavljene platnene strehe v Kranjski gori za taborjenje članov društva. V naslednjih letih so taborili v Zaki pri Bledu in v Valdoltri. Letos pa je poteklo že 15 let, odkar so postavili platnene strehe v Baški na otoku Krku.

Sam začetek taborenja je bil zelo skromen, saj so imeli na razpolago le 10 izposojenih šotorov četvorčkov, ki so zadoščali za okrog 25 taboriščnikov. Sčasoma so se razmere izboljšale, ker so vsako leto nabavili nekaj novih šotorov šestorčkov in taborne opreme. Tudi število taborečih se je iz leta v leto večalo. V letih 1952–1955 so taborili v eni izmeni, v letih 1956–1962 v dveh izmenah pripadniki društva. Od 1963. do 1965. leta so taborili v treh izmenah pripadniki društva in člani TVD Partizan Javornik–Koroška Bela. Že v naslednjih letih 1966–1969 so taborili v štirih izmenah pripadniki društva, TVD Partizan Javornik–Koroška Bela, osnovni šoli Prežihov Voranc in Tone Čufar ter člani športniki ObZTK. Letos pa so taborili v petih izmenah pripadniki že omenjenih društev in zavodov ter posebna izmena za goste z otroki.

V letu 1966 je društvo prejelo brezplačno od železarne 16 vikend hišic, ki jih je Železarna imela v Biogradu na moru. S to pridobitvijo pa se je začela nova doba taborenja oziroma letovanja. Taborenje v vikend hišicah na novi lokaciji je veliko bolj v zavetju in prijetnem okolju.

Uprava društva se je nenehno trudila po svojih močeh z lastnimi sredstvi postaviti ustrezno kuhinjo s plinским štedilnikom, primernim skladiščem za živila in opremo ter veliko in malo pokrito montažno jedilnico. Za prijetno bivanje je še mnogo želja in predlogov, trudijo se, da bi jih čimveč tudi uresničili. Če navedemo samo nekaj bistvenih stvari pri urejanju tabora, moramo povedati, da je uprava TVD Partizan investirala in angažirala precej denarnih sredstev za izdelavo sodobnega lastnega zajetja pitne vode, kakor tudi za nabavo posode, jedilnega pribora, posteljnega perila itd. S pomočjo ObZTK Jesenice pa je tabor dobil tudi prepotrebno električno energijo. Tudi za razvedrilo ob večernih urah so želeli nuditi mladini nekaj več. Hoteli so, da bi taboreči lahko spremljali televizijski program. Toda ta namera se jim ni uresničila, ker je tabor v mrtvem kotu, kjer ni mogoče spremljati televizijskega programa. Morda se bo ta zamišl uresničila kasneje.

Uprava društva predvideva za prihodnje leto postavitev večje montažne hišice, ki bi omogočila namestitev večjega števila otrok, tako da bi opustili taborenje pod šotori in bi se počasi umaknile platnene strehe pravim vikend hišicam. Razmišljati bodo morali, da poleg že ustaljene prakse vodnikov, ki so zadolženi za šoloobvezne otroke, tudi poskrbijo za rekreacijsko razvedrilo starejših oseb.

Zaradi neugodnih ladijskih zvez v tej sezoni niso mogli oskrbeti prevoza iz Reke v Baško z ladjo, kar je za otroke enkratno doživetje. Morali so se odločiti za organiza-

cijo prevoza z avtobusom direktno iz Reke prek trajekta pri Kraljevi v Baško. Prevoz je bil v zadovoljstvo vseh dobro organiziran.

Če bo upravi TVD Partizan prihodnje leto uspelo, bodo obiskovalce Baške presenetili s kombiniranim prevozom avtobus – letalo – avtobus.

Njihova prizadevanja so usmerjena v to, da bi bilo letovanje čim ceneje in dostopno vsem, ki želijo razvedrila ob morju. Zato so bili vsa leta doslej prispevki taborečih tolikšni, kot so znašali predvideni stroški na posameznika, brez želje po kakršnem koli dobičku.

Spodnji prikaz oz. pregled za petletno obdobje pa nam kaže, da so nudili precejšnjemu številu mladine možnost, da preživi 14-dnevni oddih ob morju, na soncu, vodi in čistem zraku.

leto	1966	1967	1968	1969	1970
poprečno taborečih	521	389	349	381	492
število dni taborenja	51	52	51	52	62
izdanih prehranb. obrokov	6780	5051	4459	4971	6266

Število taborečih bi bilo lahko vsako leto še večje, če bi bila bolj zainteresirana vodstva šol iz okoliških krajev kot so Kranjska gora, Dovje-Mojstrana, Javornik–Koroška Bela in Zirovnica.

Iz gornjega prikaza se vidi, da je velika prizadevanja uprave TVD Partizan Jesenice, da poleg drugih dejavni-

kov v občini nudijo čim večjemu številu jeseniških otrok, mladini in odraslim možnost prijetnega bivanja v njihovem taboru v Baški, ki je dostopen vsakomur, ki hoče preživeti nekaj prijetnih dni pod borovci na morju. Njihov trud in prizadevanja služijo vse priznanje in pohvalo.

Priznanje za »Lepe rože«

Na zadnji seji turističnega društva Jesenice so obravnavali priprave za novoletno jelko, sklepali o podelitvi priznanj za udeležbo v akciji »Lepe rože«, o popravilu instrumentov vremenske hišice, ureditvi klopi, njihovem popravilu in novih namestitvah desk za plakiranje.

V zvezi s pripravami za novoletno jelko so sklenili, da bo turistično društvo, kot vsako leto doslej, poskrbelo za postavitev jelk in okrasitev, v kolikor bo za to prejel denar.

V zvezi z letošnjo akcijo »Lepe rože« je UO turističnega društva na predlog tričlanske komisije sklenil, da se vse, ki so skrbeli za nego rož na Jesenicah in okolici, javno pohvali, 19 posameznikom in kolektivom z Jesenic, Hrušice, Javornika, Koroške Bele, Potokov in Lipc pa se za posebno prizadevanje pri okrasitvi z rožami podeli diplome:

Ti so: Mira Korenc, Cirila Tavčarjeva 17, Francka Slabe, Cirila Tavčarjeva 17, Franc Divjak, Cesta 1. maja 40, Fani Pajar, Hrušica, Ana Lanjšček, C. Viktorja Svetina 3 a, Koroška Bela, Ivanka Piberčnik, C. maršala Tita 76 a, Lado Zavelcina, Lipce 8, Miloška Kuraš, Javorniško nabrežje 16, Javornik, Ljubica Pristov, Cesta v Planino pod Golico 2, Ljubica Korenc in Anton, Cesta v Planino pod Golico 2, Mira Soklič, Potoki, Marija Boškin, C. maršala Tita 2, Milana Komljanc in Anton, C. Toneta Tomšiča 48, Alojzija Skobe, C. Cirila Tavčarja 7, Gabrijela Oblak, C. Cirila Tavčarja 7, Avgust Hajdič, C. maršala Tita 30, Cilka Smodiš, C. maršala Tita 70, Marija Gregorač, Kidričeva 31, Javornik, Stanovanjski stolpič ob Cesti maršala Tita 78 in naselje v Logu Ivana Krivca.

Turistično društvo bo organiziralo predavanje o gojitvi rož in okrasnega zelenja ter o bodoči predvideni

ureditvi mesta ter okolice, na katerem bodo naštetim na slovesen način izročili diplome.

V nadaljevanju seje so sklenili, da bodo čez zimo popravili vse klopi, ki so bile ob avtobusnih postajališčih in na drugih mestih. Popravili bodo tudi nekatere reklamne deske, na Koroški Beli pa bodo postavili novo.

Glede na ugotovitve gorenjske turistične zveze ob pregledu delovanja turističnega društva Zirovnica, kjer po smrti bivšega predsednika, odbora ne morejo več v celoti sestaviti, so sklenili, da bodo društvu pisмено sporočili, da nimajo nič proti, če bi se priključili TD Begunje. V kolikor pa bi želeli delovati v okviru TD Jesenice, pa bi njihovo priključitev pozdravili.

Na omenjeni seji so se dogovorili še o dveh akcijah. Prva naj bi se imenovala »Smeti na svoje mesto!«, druga pa »Popolni napis«. Ugotovili so namreč, da se ne skrbi dovolj za čistočo izven tistega območja, ki ga čistijo delavci komunalnega podjetja Kovinar. Posamezna podjetja svojih napisov firm ali reklam ne vzdržujejo tako kot je treba, prav tako pa dnevno lahko ugotovljamo, da ponoči niso osvetljene vse črke na svetlobnih telesih. Pomanjkljivosti v zvezi s tem bodo evidentirali in nanje opozarjali.

V zvezi s pripombami nekaterih občanov, da merilni instrumenti v vremenski hišici pred železniško postajo niso več točni, so sklenili, da jih bodo dali v ureditev Hidrometeorološkemu zavodu v Ljubljani. B. B.

V Novigradu letos 613 otrok in mladine

V letošnjem letu je občinska zveza prijateljev mladine Jesenice že desetič organizirala letovanje otrok v svojem letovišču v Novigradu. V času od 22. junija pa do 16. septembra se je zvrstilo šest izmen, v katerih je letovalo 106 predšolskih, 424 šolskih otrok in 37 mladine, za katere je skrbelo 41 vzgojiteljev in 5 medicinskih sester. Skupaj torej 613 oseb. V to število niso všteti tisti otroci, ki so letovali v spremstvu svojih staršev, kot prehodni gostje in tudi teh ni bilo malo.

V prvi izmeni so letovali socialno ogroženi otroci, ki so jih na pobudo občinske zveze DPM priporočile šole, varstvene ustanove, skrbstveni organ občine in zdravstvena služba. Ker je bilo teh priporočil neprimerno več, kot znašajo zmogljivosti letovišča, je morala posebna komisija opraviti potrebno selekcijo, kajti v peštev za to

letovanje so prišli res najbolj potrebni. Letovanje teh otrok je trajalo 16 dni in je bilo vsestransko zelo uspešno in koristno, zlasti, če damo, da je dobra polovica otrok prvič videla morje.

V ostalih izmenah pa so letovali otroci iz vseh društev DPM v občini razen v zadnji izmeni, kjer so učenci posebne osnovne šole Jesenice popestrili pouk v naravi še z letovanjem.

Posebno lepo vreme v letošnji sezoni je dosti pripomoglo, da so se otroci v vseh izmenah dobro počutili in tudi zdravstveno okrepili. Nalezljivih otroških bolezni ni bilo razen nekaj primerov rdečk, ki pa so se pojavile v tako mili obliki, da so jih otroci preboleli brez večjih težav. Tudi vodstvo letovišča je polagalo letos večjo pozornost na zdravje otrok, zato so bili skoraj vsi otroci

pred odhodom na letovanje zdravstveno pregledani. Posebno skrb pa je pokazal dr. Plut, primarij pediatričnega oddelka bolnice, ki je bil v stalnih stikih z letoviščem.

Vzgojitelji so bili večinoma strokovni delavci. Največ je bilo otroških vzgojiteljic, prosvetnih delavcev in le nekaj študentov. Vsaka izmena je imela pedagoškega vodjo, ki je nadzoroval delo in skrbel za vsestransko dobro počutje otrok. Vse skupine v letovišču so delale po že ustaljenem redu. Program so spreminjali le toliko, kolikor so to zahtevale občasne spremembe, bodisi slabo vreme, nemirno morje, hladna voda ipd. Državne praznike in spominske dneve so navadno počastili s posebnim programom. Vsaka skupina je imela pred odhodom domov tudi taborni ogenj, to je bilo za otroke posebno doživetje, ki je še popestrilo slovo od morja.

Stroški letovanja so bili letos večji spričo občutne podražitve prehranbenih artiklov. Vendar starši niso imeli pomislekov zaradi tega, kajti marsikdo se je že iz izkušnje pri svojem otroku prepričal, kako morje koristi. Za letovanje socialno ogroženih otrok pa je zveza DPM dobila regres tako, da so nekateri starši prispevali le malenkostne zneske ali pa so otroci letovali sploh brezplačno. Od 567 otrok jih je 329 plačalo vse stroške, 224 jih je letovalo z minimalnim doplačilom in 24 otrok je bilo oproščenih plačila.

To so le skromni podatki o letošnjem letovanju, ki je bilo za nekatere pravcato doživetje, drugi pa so bili zopet manj zadovoljni.

Čeprav je pred vrati še le zima, organizatorji letovanja že pripravljajo načrte za prihodnjo sezono.

Iv. Torkar

Mini Omanovi je bilo včeraj 97 let

Najstarejši občan naše občine je Mina Omanova iz Gozda. Včeraj, 26. novembra je praznovala svoj 97. rojstni dan. K čestitkam in željam za vse najboljše njenih domačih se pridružujemo tudi mi in ji iz srca želimo še mnogo zdravja, da bi čimdalje živela.

Ko smo jo pred kratkim obiskali, je povedala, da je bila rojena kot prva od sedmih otrok pri Lavretovih v Kranjski gori in da je sedaj zadnja od bratov ter sestra še živa.

V svoji mladosti je služila v raznih krajih. Najbolj dolgočas po domu ji je bilo, je dejala, ko je delala v tovarni verig v Beli peči. Ko je bil v Ljubljani potres, je bila v Zalogu in se ga dobro spominja, saj je čistila opeko od porušenihi hiš. Poročila se je leta 1904. Rodila je hčerki Pavlo in Mino ter sinove Franca, Marjana in Toneta, ki še vsi živijo, šesti otrok pa je umrl. Mož je bil progovni delavec. Stanovali so v drugi čuvajnici v začetku Gozda — pri Zimah. Od tu so imeli otroci sedem kilometrov peš hoje v šolo v Kranjsko goro. Seveda tudi pozimi, ko je zapadlo do dva metra snega in ko so cesto pluzili še z lesenim plugom, ki ga je iz Podkorena vlekel do deset parov konj. Da je prislužila kak krajcar in kasneje dinar, je pozimi tudi ona metala sneg pri železnici. Med prvo svetovno vojno, ko je bilo na tej progi (ki je ni več) v zaledju fronte precej prometa, je prižigala parafinke ob zapornicah. Povedala je, da so takrat, ko je primanjkovalo kruha, tega dobivali z vlakom iz Celovca in so morali hoditi ponj v Kranjsko goro h kmetniku Francu Smoleju, ki ga je jemal in delil za ta okoliš.

»Kdaj pa vam je bilo najhuje?«, smo ji segli v besedo.

»Nikoli mi ni bilo dobro. Vedno sem morala veliko garati. Ni bilo ne hrane in ne

obleke. Toliko, da smo šli skozi. Sedaj je lepo, a kaj, ko sem prestara.«

»Se počutite še zdravo?«

»Se kar. Nič me ne boli. Le malo moti se mi zadnji čas, a upam, da ne bo hudega!«

K temu je hčerka Pavla dodala: »Pred dvema letoma smo dobili pismo, ki ga jaz nisem mogla prebrati. Daj sem, bom pa jaz, je rekla mama. In res ga je. Brez očal, ki jih tudi sedaj še nima.«

»Pa ste bili v življenju kdaj bolni?«

»Ne posebno. Le slepič so mi operirali. Otroci so imeli špansko, grižo in tifus, a se naju z možem ni prijelo.«

»Kaj pa ste največ jedli?«

»Kavo, polento, kapus in presnjek (kislo in kuhano zelje). Vedno pa smo komaj čakali, da je povrgla koza. Najprej smo imeli eno, potem pa štiri. Kosili smo travo po železniškem nasipu.«

»So vas v tej visoki starosti obiskali naši predstavniki?«

»Da, da, lani za novo leto je bil tu predsednik občinske skupščine in socialna delavka. Prinesla sta mi veliko košaro daril. Bila sem preseščena in sem jim še sedaj zelo hvaležna.«

Ob slovesu smo ji zaželeli veliko zdravja in da bi učkala sto let in še več!

Branko Blenkuš

Javorniški borci o svojem delu

V torek zvečer je bila v prostorih delavskega doma na Javorniku razširjena seja krajevnega odbora Zveze združenj borcev NOV. Poleg članov odbora in stalnih komisij se je seje udeležil tudi predsednik občinskega odbora ZZB NOV tov. Slovenko in zastopnik JLA. Po analizi sklepov zadnje seje so obširneje govorili o pripravi na kurirski smuk. Akcija, to je zbiranje potrebnih finančnih sredstev, je že v teku. Tudi nova številka Biltena je že pripravljena za tisk.

Na seji so govorili tudi o bližnji proslavi dneva JLA, nato pa poslušali kratko poročilo, ki ga je pripravila komisija za izgradnjo parka talcev na pokopališču Koroska Bela. Ker se je arhitekt Nande Jocif, ki mu je bila zaupana ta naloga, pred kratkim smrtno ponesrečil, so morali poiskati drugega

Po statističnih podatkih iz leta 1966 je bilo v občini Jesenice 26.314 prebivalcev, leta 1969 pa že 27.202 prebivalca. Iz podatkov, ki jih je zbral oddelček za družbene službe leta 1965, povzemamo, da je bilo v tem letu na območju občine 1.930 prebivalcev starih nad 60 let.

Od tega števila je bilo takrat:

990 bolnih,

460, ki so se počutili bolni in le

480, ki so se počutili zdravi.

Od vseh je bilo 39 % slabo gibljivih zaradi raznih bolezni, 2 do 6 % pa je bilo takih, ki so bili popolnoma ali pretežno del vezani na posteljo ali v celoti odvisni od tuje pomoči.

V zavodu dr. Franceta Berglja je bilo leta 1965 52 jeseniških občanov.

Od leta 1966 do leta 1969 se je število prebivalcev v občini povečalo za 888 in s tem v zvezi nedvomno tudi število starejših oseb, ki so stari nad 60 let.

Navedeni podatki in bližajoča se zima nas opozarja na razmišljanje, kako živijo in kako bodo preživeli zimo starejši ljudje, ki so doma potrebni oskrbe in nege in ki sami niso več sposobni v celoti zadovoljevati svojih življenjskih potreb. Večina starejših ljudi živi v skupnosti z njihovimi svojci, ki so dolžni skrbeti zanje, nekaj pa

arhitekta. Ta si je skupaj s člani komisije in člani krajevnega odbora ZZB NOV že ogledal mesto, kjer naj bi uredili park talcev. Ustrezne osnutke pa bo pripravil do konca februarja, nakar bodo začeli z zbiranjem potrebnih finančnih sredstev.

Po končani seji so predvajali še ozkometražni barvni film z lanskega in letošnjega pohoda Ježkovega odreda po partizanskih poteh. Film je posnel inž. Drago Grobovšek. Po vsej verjetnosti bodo v bližnji prihodnosti film predvajali tudi pionirjem na osnovni šoli. To je nova oblika oziroma pridobitev, ki bo tudi pozneje spominjala na množično prireditve, ki jo vsako leto organizira Zveza borcev, izvajalci pa so pionirji in starejšinski kader, ki je sestavljen iz vrst nekdanjih borcev NOV.

Posvetimo večjo pozornost starim in invalidnim ljudem

jih je ostalo osamelih zaradi samskega stanu, vdovstva, ali ker so brez svojcev. Mnogo je takih, ki v ustrezen dom ne gredo, raje ostanejo doma in ne pomislijo na bolezen ter druge težave.

Zagotoviti čim ugodnejše življenjske razmere ostarele-mu prebivalstvu je v naši družbeni ureditvi naloga in dolžnost nas vseh.

Trenutno je v zavodu dr. Franceta Berglja 58 jeseniških občanov, katerim se bodo življenjske razmere z vselitvijo v novi prizidek zavoda izboljšale. V zavodu ne bo več prenatrpanosti po sobah, s tem bo izboljššan stanovanjski standard, po drugi strani pa bo s povečanjem zdravstvenih delavk izboljšana tu-

di osebna nega in higiena. Ob vselitvi v novo zgrajene prostore bo v oskrbo sprejetih še 7 občanov.

Dolžnost zavoda je, da sodeluje tudi v skupni pomoči, ki naj bi jo nudili občanom krajevni odbori in stanovanjske skupnosti s svojimi komisijami, društvo upokojencev, rdeči križ, mladina in pionirji.

Oblike pozornosti do starejših ljudi in skupna skrb je lahko že obisk starejših ljudi na domu, ali skromno darilo, ali pa urejena pomoč in nega na domu. Naša skupna skrb mora biti, da starejši ljudje ne bodo osamljeni in zapuščeni. Pri tem se včasih spomnimo na svoj jutrišnji dan.

LS.

Johanca in Maks Gerdej sta v soboto slavila zlato poroko

Johanca in Maks Gerdej s Ceste 1. maja sta imela 21. novembra 50-letnico poroke. In natančno na ta dan, preteklo soboto, sta se zlatoporočenca v sobi št. 9 v zgradbi občinske skupščine Jesenice ponovno poročila. Poročil ju je predsednik občinske skupščine France Zvan, ki jima je tudi v krajšem nagovoru čestital. Nadvse hvaležna sta bila tudi matičarki Dragi Markizeti, ki je poskrbela, da je bila slovesnost zelo pri-srčna. Ko smo ju obiskali na domu, sta povedala, da sta zelo hvaležna za pismene čestitke občinske skupščine in pozornost, ki sta jo bila ob tej priliki deležna.

Njuna življenjska pot ni bila rožnata. Maks Gerdej se je rodil v Prevaljah 24. 11. 1896, Johanca pa 15. 9. 1900 na Bledu. Iz Prevalj se je Maks na Jesenice preselil 1905. leta skupaj s krušnim očetom, ki je bil železničar in so ga premestili semkaj, ko so naredili predor skozi Karavanke. Leta 1911 se je zaposlil pri nas v mehanični

delavnici, kjer se je izučil za strugarja. Pri tem poklicu je delal vse do leta 1951, ko je bil kot VK delavec upokojen. Njegov konjiček v življenju je bil šport. Udejstvoval se je pri telovadcih, v nogometu, kolesarstvu in drugih športnih disciplinah. Danes pa ga najbolj veseli hokej in ne zamudi nobene tekme.

Njegova življenjska spremeljevalka Johanca je bila kljub hudim udarcem v življenju vedno družabna. Med drugo svetovno vojno sta izgubila sina Maksa, po vojni pa se je smrtno ponesrečil še drugi sin Polde. In tretji sin Jože je komaj dober teden pred njuno zlato poroko moral na težko operacijo v jeseniško bolnišnico. Zato ni nič čudnega, če nam je Johanca dejala, da jim je bilo najlepše, ko so bili še vsi skupaj, sedaj pa je ne bi moglo razveseliti nobeno bogastvo, razen še nekaj zdravih dni v življenju.

Ob njuni zlati poroki se čestitkam svojcev in znancev pridružujemo tudi mi ter jima želimo še dosti zdravja!

Iz skupščine občine Jesenice

SEJA UO SKLADA ZA TELESNO KULTURNO DEJAVNOST — V sredo, 18. novembra je bila redna seja UO sklada za financiranje telesno kulturne dejavnosti pri SOb Jesenice, na kateri so govorili o 10-mesečni realizaciji dohodkov sklada ter o proračunu za prihodnje leto.

Plan dohodkov za letošnje leto je predvideval skupno 419.226,26 N din, v čemer je največja postavka dohodek od proračuna občine v višini 380.000 din. Do konca oktobra se je na skladu zbralo 369.514,51 din, kar je vsakekor zadovoljivo. Člani sklada so bili mnenja, da bo plan sklada ob koncu leta 100 % realiziran. Med postavkami raznih dohodkov sklada je do sedaj brez številke postavka dohodki od delovnih organizacij, kar pomeni, da ni bilo delovne organizacije, ki bi kakršnokoli vsoto namenila za športno dejavnost v občini in pri tem razdelitev prepustila skladu glede na splošne potrebe.

Po razporeditvi sredstev je bilo do sedaj razdeljenih 286.070,30 din, od katerih je 280.000 dobila občinska zveza za telesno kulturo, za dejavnost zveze in osnovnih organizacij. Na seji so se le še domenili, da bodo za športno-kulturno hallo Podmežaklje namenili 40.000 din kot simbolični prispevek h gradnji. Ko so razpravljali o proračunu za prihodnje leto, so bili navzoči člani mnenja, da naj bi se sredstva sklada povečala za približno 15 %. Na seji so tudi ugotovili, da se sredstva sklada v zadnjih letih niso dvigala vzporedno z rastom narodnega dohodka.

SEJA UO SKLADA ZA PROSVETNO KULTURNO DEJAVNOST V četrtek, 19. novembra pa je bila tudi seja UO sklada za financiranje kulturno-prosvetne dejavnosti pri SOb Jesenice. Tudi na tej seji so razpravljali najprej o 10-mesečni realizaciji dohodkov sklada. Ugotovili so, da je bil do sedaj proračun sklada realiziran v višini 86 % ter da lahko upravičeno upajo, da bo ob koncu leta plan realiziran 100 %.

Plan sklada predvideva za letošnje leto skupno 564.304,01 din dohodkov in ravno toliko izdatkov. Od dohodkov je največja postavka prispevek proračuna občine v višini 510.000 din. Tudi pri dohodkih sklada za kulturno-prosvetno dejavnost ni bilo delovne organizacije, ki bi prispevala kakršnokoli vsoto za kulturno dejavnost preko sklada.

Daljši čas so se člani sklada zadržali pri predvidevanjih za prihodnje leto, saj je večina koristnikov sklada že poslala svoje predračune. Člani sveta so ugotavljali, da so ti dovolj realni in da so zato

tudi zahteve sklada do sredstev proračuna občine lahko zelo realne. Cene so letos zopet porastle, pa naj bi bila zato tudi sredstva sklada večja. Letos so iz občinskega proračuna občine dobili 510 tisoč din, medtem ko bi prihodnje leto potrebovali okroglo 600.000 din, kar je za približno 15 % več. Člani sklada so tudi opozorili, da bi bilo treba rešiti vprašanje vzdrževanja kulturnih domov v občini oz. bolj točno, kdo naj bi financiral in vzdrževal domove.

URBANISTIČNA UREDETEV VRBE — V ponedeljek, 23. novembra je bila 8. redna seja sveta za urbanizem, gradnje in komunalne zadeve, krajevne skupnosti in sta-

novanjske zadeve pri SOb Jesenice. Na dnevnem redu je bila edino razprava o urbanističnem načrtu za območje Vrbe. Pri tem pa pravzaprav ni mišljen načrt bodoče ureditve Vrbe, saj v omenjenem naselju niso predvidene nobene novogradnje, pač pa urbanistični načrt predvsem nakazuje možnosti gradnje v ostalih krajih na žirovniškem področju od Most do Rodin. Seveda pa bo potrebno za gradnjo pripraviti še zazidalne načrte. Na seji sveta so se domenili, da bodo urbanistični načrt javno razgrnili v avli skupščine občine na Jesenicah v času od 25. novembra do 25. decembra. V tem času bodo občani lahko dali svoje pripombe in mnenja.

Pomemben razvoj podjetja Kovinar Jesenice

Člani delovne skupnosti KOVINAR Jesenice so se pretekli petek zbrali v hotelu Spik v Martuljku na družabnem večeru, na katerem so se seznanili z dosedanjim razvojem in napredkom podjetja, poslovnimi rezultati letošnjega leta ter z nalogami, ki so pred njim. Ob tej priložnosti so obdarili tri sodelavce za 10-letni nepretrgani delovni staž v podjetju.

Zbrane sodelavce in goste je pozdravil predsednik delavskega sveta podjetja Joža Dolenc, ki je na kratko obrazložil namen družabnega večera kot oblike zbliževanja delovnega kolektiva in plodnega ustvarjalnega sodelovanja. Tega srečanja sta se udeležila tudi predsednik sveta za gospodarstvo skupščine občine Milan Hrast in Zare Klincev, član predsedstva občinskega sindikalnega sveta Jesenice. Oba predstavnika sta zelo pohvalno ocenila delovne rezultate kolektiva, doseženi razvoj in napredek. Predsednik sveta tov. Hrast je zlasti pozitivno ocenil razširitev dejavnosti podjetja s kovinsko predelavo, ki je bila uvedena pred tremi leti in se z ostalimi dejavnostmi uvršča med zgledne delovne organizacije v občini.

Iz zanimivega poročila, ki ga je podal direktor KOVINARJA Stane Zorman, povzamemo nekaj pokazateljev in rezultatov, ki nazorno ilustrirajo strmi vzpon podjetja. Leta 1962 je podjetje, ki se je ukvarjalo le s komunalno dejavnostjo in storitvami, doživljalo zelo resno krizo, pri 200 zaposlenih je bilo ustvarjenega le 181 milijonov S din celotnega dohodka in 21 milijonov S din poslovne izgube. Od leta 1963 dalje pa je razvoj podjetja izredno hiter in dinamičen. V letu 1970 je bilo doslej doseženih prek 2,6 milijarde S din poslovnega prometa z 217 zaposlenimi, kar je 14-kratno povečanje v

osemletnem obdobju. V tem obdobju so vložili 1,2 milijarde S din investicijskih sredstev, od tega samo v tem letu 354 milijonov S din, kar predstavlja 1,4 milijona S din na zaposlenega.

V primerjavi z letom 1969 so letos dosegli za 64 odstotkov večji celotni dohodek, čisti dohodek za 82 in osebni dohodek za 22 odstotkov. V oktobru je znašal povprečni osebni dohodek 137.800 S din, kar je glede na kvalifikacijsko strukturo zaposlenih zelo ugodno.

Za izboljšanje življenjskih razmer delavcev so v zadnjih letih naredili že marsikaj. Samo letos so kupili pet družinskih stanovanj, trem delavcem pa so odobrili posojilo za gradnjo zasebne stanovanjske hiše.

Da niso dosegli še ugodnejših rezultatov, so jih ovirale razne težave. Tako jim pogosto primanjkuje vložka za kovinski obrat in ustreznih delavcev, zlasti za delovno enoto nizke gradnje. Tudi bolezenska odsotnost s 6,7 % je dokaj visoka. Prav tako niso zadovoljni z delovno disciplino. Precejšnja ovira za še večje delovne dosežke je med drugim tudi nestalnost delavcev. Da bi izboljšali in popravili te negativne postavke v svoji sicer uspešni bilanci, razmišljajo o raznih oblikah, s katerimi bi spodbudili delavce za večjo in zavestno delovno moralno. Na podlagi proučenih kriterijev

Tak je bili začetek gradnje novega hotelskega objekta v Kranjski gori

Razvoj občine Jesenice

V šoli smo se pri pouku temeljni socialistične morale pogovarjali o razvoju naše občine. Dva učenca sva dobila nalogo, da zbereva nekaj podatkov o občini. Za podatke, ki sva jih potrebovala, sva

se pozanimala na oddelku za gospodarstvo Skupščine občine Jesenice.

Občina Jesenice obsega 30 naselij, ki so zvrščena na 375 km². Pred vojno je bilo v občini okoli 9300 prebivalcev, danes pa jih je trikrat več — 27.800. Od tega jih je v samem mestu okoli 17.100. V naši občini se v zadnjih letih pospešeno gradijo stanovanja, vendar ne zadostajo za vse potrebe. V letu 1961 je bilo zgrajenih 248 stanovanj, leta 1962 377 stanovanj, leta 1963 pa 408 stanovanj. 1964. leta so zgradili precej manj stanovanj — le 145. Od takrat število zgrajenih stanovanj ni preseglo 400. Leta 1966 jih je bilo zgrajenih 207, leta 1967 — 305, leta 1968 — 110, lani pa 195 stanovanj.

Zaposlenost v družbenem sektorju po posameznih dejavnostih: skupaj je bilo 1969. leta zaposlenih 12.043 prebivalcev, od tega 29,5 % žensk. V letih od 1960—1968 se je število zaposlenih prav tako gibalo nad 12.000, žensk je bilo zaposlenih od 24 do 28 %. Največ prebivalcev je bilo zaposlenih v industriji (pribl. 6000—7000), v gradbeništvu (okrog 1200), v prometu (800—1000) in v gostinstvu (600—700). Najmanj prebivalstva se je ukvarjalo s kmetijstvom. Težava je v tem, da je po mnogih podjetjih zaposleno preveč nekvalificiranih delavcev, medtem ko so potrebe po šolanih kadrih precejšnje.

Poleg zaposlenosti naj omeniva tudi povprečne osebne dohodke na zaposlenega v naši občini leta 1969. Povprečno je prišlo na zaposlenega 1.101 N din. Najboljši zaslužek je bil v industriji (1.169 N din), v gozdarstvu (1.222 N din), v prometu (1.150 N din) in v komunalnih dejavnostih (1.260 N din). Najslabši dohodki so bili v kmetijstvu (823 N din) in v gostinstvu (805 N din).

Ker leži občina Jesenice ob važni turistični poti, je turistični promet posebno še v zimskem času precej velik. Domačih in tujih gostov je bilo v 1969. letu 90.192, leta 1968 pa jih je bilo 87.902. Lani je bilo vseh prenočitev skupaj 257.000, predlanskim pa 244.784. Povprečna doba bivanja je bila 2,8 dneva.

Goran Dražič in Milan Malej učenca osnovne šole »Prežihov Vrhovc« Jesenice

V teh dneh bo na programu v našem kinematografu zahodnonemški film **POPOLNI ZAKON**. Film je grajen na osnovi istoimenske knjige, ki je v milijonski nakladi preplavila ves svet in, ki jo imamo tudi mi v prevodu. Film obravnava štiri osnovna izhodišča za ohranitev popolnega zakona in sicer: pravičen izbor zakonskega tovariša, psihološke oblike obnašanja, vprašanje potomstva in spolnost v zakonu.

Ogled filma, ki ima velike vzgojne in etične vrednote, zdravniki — ginekologi, psihologi in pedagogi priporočajo vsej doraščajoči mladini, kakor tudi ostalim.

Mladim izpod 16 let filma ne priporočamo, na kar predvsem opozarjamo starše.

OTROK IN FILM

Nekateri sodijo, da je zadostno in vzgojno, da otroci do desetih let enkrat tedensko obiščejo filmsko dvorano, otroci do petnajst let pa največ dvakrat. To velja seveda za igrani film, vse druge dokumentarne, kulturno prosvetne, poučne in podobne filme otrokom toplo priporočamo. Ti filmi se uporabljajo kot metoda izobraževanja in je prava škoda, da filmski delavci oziroma naši kinematografi premalo pozornosti posvečajo prav tem filmom.

Nekateri starši imajo stalno prakso, da kaznujejo svo-

je otroke s prepovedjo obiskovati kino zaradi neobgljivosti, neuspeha v šoli ali zaradi drugih prestopkov. Otrok ljubi film in se zato prepoved določenega filma lahko uporabi kot kazen, če je to upravičeno in smotno. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je film sredstvo vzgoje, izobraževanja in zabave, da je potreben in koristen za normalen otrokov razvoj prav tako kot lepa knjiga ali igra. Zato je stalno kaznovanje otroka z daljšo prepovedjo obiskovanja kinematografa prav tako nesmiselno kot prepoved sprehoda, igre, bra-

nja knjige itd. Mladini, starejši od petnajst let, števila obiskov ne moremo predpisovati. Zanj mora biti osnovno merilo: obiskovanje kakovostnih filmskih del in v skladu z drugimi potrebami in obveznostmi. Dobro vzgojen in širše razgledan mlad človek ima različno zanimanje in se ukvarja z različnimi aktivnostmi. Po svojih splošnih kulturnih merilih in razvitemu filmskemu okusu in s sodelovanjem staršev bo znal izbrati najboljše in najbolj koristne možnosti, ki se mu določenega dne ponujajo za izpolnitev prostega časa.

rž

SILVIJA IN LJUBEZEN je italijanski film, ki ga zdravniki — ginekologi, psihologi in pedagogi prav tako uvrščajo med poučne filme in ga priporočajo odrasčajoči mladini, kakor tudi že poročenim osebam. Tako kot film **POPOLNI ZAKON**, je tudi ta film na sporedu v naših kinematografih, vendar opozarjamo starše, da film mladini do 16 let starosti ni priporočljiv.

Literarno -glasbeni večer

Pred dobrim mesecem ustanovljen kulturno-umetniški klub Tone Čufar je poleg izredne širine, ki jo je dosegel, tudi zelo aktivno in uspešno začel posegati v kulturno-prosvetno in umetniško življenje naše občine. V petek 20. novembra so namreč priredili svoj prvi javni literarno-glasbeni večer v mali dvorani delavskega doma na Javorniku, ki so jo ljubitelji poezije in glasbe napolnili do zadnjega kotička. Na tem večeru so se predstavili tako mladi pesniki s svojimi prvimi verzi, kot nekateri že znani in ugledni literati.

Svoje pesmi so brali: Margareta Artač, Zlato Vogrič, Jože Košir, Dominik Majetič, Benjamin Gracer, Miha Klinar, Cvetko Zagorski in Valentin Cundrič, ob odsotnosti koroškega pesnika Andreja Kokota pa je njegove pesmi bral Bojan Cebulj, ki je večer tudi vodil. Ker je bil večer posvečen 65-letnici rojstva jeseniškega pesnika in pisatelja ter revolucionarja Toneta Čufarja, so na večeru brali njegove pesmi Magda Flander, Borut Verovšek in Bojan Cebulj. Za glasbeni del programa pa so poskrbeli učenci jeseniške glasbene šole, ki so s svojimi izvedbami zelo požlahtnili, lahko rečemo uspel in lep večer, ki je za večino pesnikov pomenil tudi prvi nastop pred občinstvom. Tudi pesmi, ki so bile prebrane, so bile skrbno izbrane od njihovih starejših izkušenejših tovarišev mentorjev. Žal so svoje sodelovanje opravičili nekateri pesniki iz Ljubljane, pa tudi od domačih smo pogrešili Marjana Stareta, Vesno Sušnikovo, Markota Hudnika, prof. Cili Kodričevo in Henrika Lužnika.

Najbrž bi poleg literarne priloge LISTI pri jeseniškem železarju, ki bo predvidoma izšla štirikrat letno, morali taki večeri postati redna oblika dejavnosti kluba, saj je to najlepši način tako za nadaljno rast mladih pesnikov in pisateljev, kakor za njihov prepotreben stik z občinstvom.

Te dni kulturno-umetniški klub Tone Čufar pričakuje iz tiska tudi svojo prvo edicijo in sicer ponatis povesti Tone Čufarja Tovarna. Knjižico je uredil in napisal obsežno spremno besedo z življenjepisom Toneta Čufarja Cvetko Zagorski, povest pa je ilustriral in knjižico opremil akademski slikar Jaka Torkar, ki je za uvod k življenjepisom narisal tudi imeniten Čufarjev portret.

Klub oziroma njegova literarna in likovna sekcija pa intenzivno pripravlja oziroma zbira gradivo za drugo številko LISTOV priloge tednika Železar, ki bo izšla za novo leto. Računajo, da se bo v tej številki predstavilo še več literatov kakor v prvi, ki je izšla za občinski praznik. Za to številko pa svoje likovne izdelke pripravljata akademska slikarja Boni Čeh in Roman Savinšek.

Klub je v tem kratkem času prav gotovo opravičil svoj obstoj in pokazal izredno širino in življenjsko sposobnost.

OPRAVIČILO

Učiteljskemu zboru osnovne šole v Mojstrani se opravičujem zaradi netočne in pomanjkljive informacije o neustreznih izobrazbi njihovega kadra, objavljene v Delu, 6. novembra, v rubriki »V nekaj vrstah«.

Darinka Sedej

Javna radijska oddaja »Iz naših krajev« na Javorniku

RTV Ljubljana in Komunalna banka Ljubljana vsako drugo nedeljo organizirata v drugem kraju javno radijsko oddajo. V nedeljo dopoldan je bila dvorana delavskega doma na Javorniku polna poslušalcev, ki so z navdušenjem sledili programu, ki so ga izvajali Slovenski oktet, trio Jožeta Burnika, trio Jo-

žeta Kampiča, sopranistka Zlata Ognjanovič in pihalni orkester Jeseniških železarjev. Med oddajo so izžrebali dve poslušalki, ki sta prejeli hranilno knjižico KB Ljubljana z začetno vsoto 100 N din. Z veznim tekstom je oddajo lepo povezoval Božo Petek. Omenimo naj še to, da je Slovenski oktet zapel

pesem Regina, ki jo je za njihovo 25-letnico uglasbil skladatelj Pavel Kernjak. Pesem je bila prvič izvajana prek radijskih valov.

Po končani radijski oddaji so posamezni ansambli dodali še vsak po nekaj točk, tako da so gledalci še bolj zadovoljni odšli iz dvorane delavskega doma.

Kako je bila krščena Finžgarjeva skala pod Stolom

Pred dnevi je v Zabreznici umrl 89-letni Janez Finžgar, bratranec pisatelja F. S. Finžgarja — To je bil poslednji moški potomec tako veljavne rodovine

Janez Finžgar leta 1912

Ko sta se novembra 1966. leta na Stolu ponesrečila dva lovca, so časopisi poročali, da se je nesreča zgodila pri Finžgarjevi skali. Planinci in lovci dobro vedo, kje je ta skala. Redki pa so, ki vedo, zakaj se ta skala tako imenuje.

4. aprila 1912. leta je s Stola v Zirovnico zasopel pritekel znani planinec Pavel Kunauer in povedal žalostno novico, da se je na Stolu ponesrečil dr. Josip Cerkl in da v Prešernovi koči na Stolu čaka na pomoč sedem ljubljanskih študentov.

Dr. Josip Cerkl je bil profesor klasične gimnazije v Ljubljani in vnet prijatelj planin. Rad je vodil dijake v naravo. V času velikonočnih počitnic 1912. leta sta dr. Cerkl in Pavel Kunauer krenila s skupino sedmih dijakov iz Ljubljane na Stol. Zvečer so dopotovali v Zirovnico in se ustavili v gostilni pri Kuntu na Selu, kjer so se okrepčali. Domačini so jih svarili, naj ne hodijo na Stol, ker je ves v snegu in ledu ter da divja na njem vihar. Toda kdo je lahko v aprilu pričakoval takšno vreme na Stolu? Kdo bi lahko zaustavil

mlade fante, ki so zvečer ob desetih odšli iz gostilne in prepevali vesele pesmi.

Okrog polnoči so prišli do Zabrške planine. Ko so si navezovali dereze, je pihal mrzel veter. Takrat se je pokazalo, da imajo dijaki pomankljivo opremo. Dereze so si dijaki namreč izposodili in ker jih niso prej pomerili, so šele opolnoči na Zabrški planini ugotovili, da so jim povečini prevelike. Sneg je bil tako trd, da je moral dr. Cerkl, ki je bil prvi, sekati stopinje.

Ker je bila steza globoko pod snegom in zato nevidna, pod nogami pa trd in zmrznjen sneg, je skupina krenila naravnost po pobočju navzgor. Prejšnji dan je namreč deževalo, zato se je snežna odeja zvečer spremenila v nevarno ledeno strmino (prav zato so jih domačini na Selu svarili). Kmalu se je pokazalo, da bodo ljubljanski dijaki le težko kos tako zahtevni nalogi. Veter se je spremenil v vihar in dijaki so začeli zmrzovati in omagovati. Dr. Cerkl je hitel s petimi dijaki naprej, zadaj pa je Kunauer dva podpiral in ju bodril. Skupina ni imela s seboj vrvi, ki bi jo na strmi ledeni ploskvi nujno potrebovali.

Ko je pretila nevarnost, da dva dijaka zdrsneta, je Kunauer poklical na pomoč Cerka. Ta je prihitel na pomoč, pri tem pa mu je zdrsnilo in tudi s cepinom se ni mogel več zaustaviti. Takoj za njim je zdrsnilo še dijaku Zdenku Kuncu, ki se je ustavil globoko, tik poleg profesorja, ki je bil še živ. Cerkl je imel še toliko moči, da je zakričal Kunauerju, naj dijake pelje naprej v Prešernovo kočo, da bo sam že prišel za njimi. Profesor Cerkl je dal dijaku Kuncu, ki si je zlomil nogo, svoj cepin, ker ga je ta izgubil. Kuncu je uspelo, da je sam z zlomljeno nogo prispel do Prešernove kočice.

Slabo oblečeni in slabo obuti ter nezadostno opremljeni so neizkušeni dijaki s Kunauerjem prispeli v Prešernovo kočico zjutraj z zmrz-

linami na rokah in nogah. Ko je Kunauer zjutraj hitel v dolino po pomoč, ni vedel, ali je dr. Cerkl živ ali mrtev. Obvestil je Ljubljano o nesreči ter zaprosil za pomoč, sam pa je takoj nato zopet s še dvema kmetoma hitel nazaj na Stol iskat in reševati profesorja Cerka. S Kunauerjem sta šla še dva kmeta, domačina, in sicer Komatar iz Sela in Komar iz Zabrznice. Še istega dne so našli dr. Cerka mrtvega in po sledovih ugotovili, da je dr. Cerkl poskušal priti brez cepina do Prešernove kočice in da ga je tik pod vrhom vihar podrli ter tokrat vrgel čez zaledenelo skalovje.

Reševalna ekipa

Zvečer je prispela iz Ljubljane reševalna ekipa, ki so jo sestavljali dr. Demšar, dr. Tominšek, sedem članov planinskega društva in štirje oficirji s šestnajstimi vojaki ljubljanskega domobranskega polka. Ker jim ni bila znana pot na Stol, so vzeli s seboj za vodiča dva domačina in to Janeza Finžgarja iz Zabrznice, ki je sodeloval pri graditvi Prešernove kočice in mu je bila zato pot zelo dobro znana in Janeza Zemljo-Čuta iz Zirovnice (umrl pred petimi leti). Tudi ta reševalna ekspedicija je krenila proti vrhu Stola v nočnih urah. Zdravnika in nekaj vojakov so ostali na Zabrški planini, drugi pa so nadaljevali pot proti vrhu Stola. Vojaki in planinci so se med seboj povezali v navezo, toda Zemlja in Finžgar (vodiča) tega nista dovolila, saj ju je bilo sram, da bi ju na vrvi vodili na vrh Stola. Ko so prišli pod Celom v hudo strmino, je Finžgarju, ki je imel navadne in precej tope dereze, spodrsnilo in po zaledenem snegu je začel drseti navzdol. Na ostrem ledu se je lovil z golimi rokami. Čez nekatere zaledenel in zasnežene skale je kar plaval, s takšno brzino je drsel. Ustavil se je šele šestst metrov niže. Na rokah so se videle kosti, kajti odrnil si je kožo in meso. Ves krvav se je dvignil in sam šel do Zabrške planine, kjer so mu nudili prvo pomoč.

Medtem je reševalna ekipa nadaljevala pot proti vrhu. Ker na tak način kakor Finžgarja niso hoteli izgubiti tudi vodiča Zemlja, so ga takoj sprejeli v navezo. Ko so prišli do Prešernove kočice, so povezali v navezo tudi vse dijake in se takoj napotili nazaj v dolino. Kunca, ki je imel zlomljeno nogo so položili in zvezali na navaden stol, ki so ga uporabili kot nosila.

Vodič Janez Finžgar je pred nekaj dnevi umrl. Bil je bratranec pisatelja Finžgarja, po poklicu pa mizar. Janez je v prvi svetovni vojni preživel štiri leta v ruskem ujetništvu, od tega dve leti v Sibiriji. Ko sva se lani pogovarjala o Finžgarjevi skali, mi je dejal: »Čez tisto skalo sem takrat kar zaplaval, pa tudi veliko moje krvi je bilo na njej. Ko sem ozdravel, sem očel

Janez Finžgar v 89 letu

na Stol in na tisto skalo napisal z rdečimi črkami: FINŽGAR — 1912. LETA — kot nekakšno zadoščenje, ker sem ostal živ«. Tako je bila s krvjo Janeza Finžgarja krščena Finžgarjeva skala. Pod neposrednim vtisom nesreče 1906. in 1908. leta je v Julijcih in na Veliki planini 1912. leta, je bila 16. junija 1912. leta ustanovljena prva reševalna postaja v Kranjski gorji, kot zametek prepotrebne organizacije gorske reševalne službe v Sloveniji.

Vrnimo se nazaj k Finžgarjevi skali. Leta 1932 je pisatelj Franc Saleški Finžgar najel delavce, da so mu popravili lastno planinsko kočico, ki si jo je postavil blizu Zabrške planine. Franc Bulovec iz Smokuča, ki je pomagal delati pri koči, se spominja, da je nekega dne pisatelj Finžgar odšel do omenjene skale in lastnoročno z barvo obnovil obledel napis na skali. »Finžgarjevo ime mora ostati na tej skali,« je dejal pisatelj, ki je znal ob tej skali presedeti v branju in pisanju po cele dneve.

Skala ni velika. Visoka okrog 5 in široka okrog 8 metrov služi danes kot orientacijska točka za lovce in planince, kadar žele točno naznačiti kraj dogodka ali bivanja.

Še ena nesreča

Čeprav je v analih planinstva nesreča 1912. leta zapisana kot prva nesreča na Stolu, velja to samo za nesrečo planincev, kajti dvajset let poprej se je na istem mestu pripetila še ena nesreča, v kateri je izgubil življenje Janez Čop. Starejši ljudje pripovedujejo, da je Čop odšel s

sinom na lov na Stol. Sin Ivan, ki je študiral pravo na Dunaju, je bil doma na letnih počitnicah. Ker je slabo videl in ni bil lovec, je pri Finžgarjevi skali po nesreči ustrelil očeta. Njegova hčerka Milica, ki živi v Mostah, pa mi je o nesreči povedala tole: »Moj oče je umrl, ko sem bila stara 23 let. Nikdar mi ni pripovedoval, da je bil z očetom na lovu. Spominjam se pa dobro, da moj oče ni nikdar hodil na lov. Kot je meni znano, je staremu očetu spodrsnilo, pri tem pa se je puška sprožila in ga smrtno ranila, tako da je kmalu po nesreči umrl v bolnišnici.«

Mogoče so takrat zlobni jeziki, ki jih nikdar nikjer ne manjka, spletki zgodbo. Milica mi je pokazala osmrtnico, na kateri piše: »Janez Čop, posestnik, lesni trgovec, predsednik krajevnega šolskega sveta, občinski odbornik, star 53 let, se je 11. avgusta 1892. leta ob deveti uri smrtno ponesrečil pri lovu na Stolu.«

Iz besedila osmrtnice je videti, da se je Čop sam ponesrečil. In da je imel veliko funkcij, kot nekateri naši aktivisti po vojni (ali pa še danes).

Finžgarjeva skala stoji in kljubuje zobu časa in vremenu. V lepem vremenu Stol kot zala vila v pajčolanu vabi prijatelje gorskega sveta v svoje okrilje, toda včasih se nepričakovano raztogoti in takrat se vila spremeni v vihar, ki išče plesavce za ples groze po pobočju Karavank.

Janeza Finžgarja ni več, ostal je spomin in Finžgarjeva skala pod Stolum.

J. Vidic

Sošolca iz Planine pod Golico

Dnevi so vedno krajši. To najbolj občutimo takrat, kadar imamo popoldanski pouk, ki se zavleče pozno v večer. Ko se tako vračamo domov, hodimo tudi mimo avtobusnih postaj. Tam stoji marsikateri najin sošolcev, med njimi tudi Štefan in Jože. Takrat se nehote spominja, kako dolga in tudi naporena je njuna pot v šolo. Tudi njuno življenje doma ni postlano z rožicami.

Spominjava se pogovora s Štefanom, kako hodi v šolo in kako živi doma. Kar nas je Jeseničanov, smo pol ure po končanem pouku že doma, na toplem, kjer nas navadno že čaka večerja. Štefan in Jože pa takrat še vedno čakata avtobus, ki ima velikokrat občutno zamudo. Velikokrat sta prisiljena premeriti pot v šolo in domov tudi peš. Zgodi se tudi, da ob sveže zapadlem snegu avtobus ne vozi na Planino pod Golico. To so zanj naporni dnevi, ko v šolo in domov prihajata z zamudo, utrujena in premočena. Tako se je Štefanu ob priliki nekega zimskega neurja, ko je bil na poti, odlepil podplat pri čevlju. Ni mu kazalo drugega, kot da je nadaljeval pot domov bos. Oba sta nešteto izpostavljena nevarnosti, da se prehladita.

Toda tudi zima in slabo vreme se umakneta drugim, letnim časom: pomladi, poletju. Pomladi se začne na kmetih, odkoder sta doma, dela na polju, ki trajajo več ali manj vse do začetka šolskega leta. Ob takih prilikah morajo vsi pomagati, ki so za delo sposobni. Življenje na kmetih zahteva celega človeka in zemlja rodi kmetu toliko, kolikor ji sam daje. Zato morajo tudi otroci mnogokrat pomagati staršem pri poljskih delih, kakor so oranje, gnojenje, sejanje in končno tudi pospravljanje poljskih pridelkov. Tudi obiranje in pospravljanje sadja spada h kmečkim opravilom, pa tudi sekanje in pospravljanje lesa iz gozdov. Prvi jesenski dnevi prinašajo svojevrstno delo in veselje lasti otrokom. To je paša. Da si pastirji preganjajo dolgačas, pečejo krompir in koruzo. Seveda morajo pri tem paziti tudi na živino, da ne zaide. Če si predstavljava oba sošolca pri vseh teh opravilih, kako pomagata staršem, se zavedava, da jima res ne ostane veliko časa za šolo in učenje. Na Jožetovem domu sicer nimajo velike kmetije in mu ni treba toliko delati. Nikakor pa mu niso prizanešene nevspečnosti, ki so vezane na njegovo pot v šolo in domov. Stanuje namreč v Plavškem Rovtu. Obstaja mu sicer več časa za šolo in učenje, vendar pa pozna jesen in zima z vremenskimi nepravilnostmi tudi njemu ne prizanašata.

Oba sošolca, Štefan in Jože, pa pri vsem tem, da živita v težjih pogojih in jima primanjkuje časa za šolo, le nista med slabimi učenci. Nasprotno, lahko rečemo, da sta dosti boljša od marsikaterega Jeseničana. Res je, da trdno življenje kuje in izkuje — človeka! To

sta oba dokazala. Čeprav sta šibka in še majhna, uporno premagujeta vse težave. Morda bosta čez leta dobra železarja, ker ju bo življenje utrdilo v krepka mladeniča.

Napisali Mojca Pogačnik in Slavica Stanojevič, učenci 5. a razreda osnovne šole »Prežihov Voranc« Jesenice

Zakaj Remza?

V torek, 18. novembra je slovensko športno javnost prijetno presenetila novica, da je pripotoval v Ljubljano verjetno najboljši trener za smučarske skoke na svetu Zdenek Remza. Za ljubitelje tega zimskega športa to prav gotovo ni neznano ime, saj si ni mogoče zamišljati skoraj že legendarnega Jiříja Raška in sploh kompletne češkoslovaške ekipe brez tega imena. Z vztrajnim delom je ta trener od leta 1960, ko je sprejel nehvaležno nalogo trenerja, iz skupine nepoznatih skakalcev »naredil« olimpijskega zmagovalca in nekaj zadnjih let najboljšo in najhomogenejšo ekipo na svetu. To je nedvomno podatek in dejstvo, ki pove dovolj o tem skromnem in zmeraj nasmejanem Čehu.

Seveda je vsak pomislil na to, kaj si lahko obetamo od njega in ali nimamo dovolj domačih strokovnjakov na tem področju ter s tem posredno, kakšna je sploh situacija v tem športu pri nas. Ker je ta naša dolina zibelka tega športa, sem bil nekako moralno dolžan našim ljudem to po svojih močeh pojasniti.

Po odhodu trenerja Lojzeta Gorjanca v ZRN po končani sezoni 1969, smo se znašli v nezavidnem položaju glede trenerstva za prihodnjo sezono. Po dokaj burnih konsultacijah je to mesto prevzel Miro Oman, sicer poznani skakalec, ki se je tudi prvi pognal čez mostiček 160 m skakalnice v Planici. Čeprav je z velikim elanom prišel za to delo, pa je na koncu sezone sam dal ostavko na to delovno mesto, ker so mu nekateri »metali polena pod noge«.

Tako je spet postalo vprašanje trenerja zelo aktualno in Remza se je pravzaprav sam ponudil, da bi prišel k nam. Po mnogih zapletih se je to sedaj uresničilo in marsikoga seveda zanima, zakaj se je odločil prav za Jugoslavijo, čeprav je imel neprijetno boljše ponudbe od drugod. Verjetno je največ vplivalo na njegovo odločitev prav to, da je bil pri nas zmeraj izredno prisrčno sprejet in tudi z nami se vseskozi izredno razume. Velik pomen za njegovo odločitev je imela nedvomno naša obsodba oku-

pacije Češkoslovaške 1968 in naša moralna podpora češkoslovaškemu ljudstvu.

Kaj nimamo pri nas strokovnjakov, ki bi uspešno vodili ta šport oziroma trenerjev, ki bi se lahko primerjali z njim? Žal jih zaenkrat nimamo, kajti vsi tekmovalci, ki smo študirali VŠTK (Visoko šolo za telesno kulturo) v Ljubljani, smo še aktivni tekmovalci (Zajc, Jurman in jaz) in zaenkrat še ne pride mo v poštev. Tako je letos postal trener Oton Giacomelli, ki je sedaj drugi trener reprezentance.

Kaj si lahko obetamo od Remze? To je seveda vprašanje, ki si ga vsak takoj zastavi. Jasno je eno, da čez noč ne bo naredil čudežev, saj je z Raško moral osem let trdno delati, da je osvojil zlato v Grenoblu. Vendar mislim, da se bodo uspehi njegovega dela pokazali tudi že letos, saj smo že velikokrat dokazali, da znamo skočiti tako kot je treba, vendar smo zmeraj v odločilnih trenutkih odpovedali. Zakaj, je vprašanje, ki ga bo moral rešiti Remza, če hoče, da bo opravičil svojo afirmacijo pred seboj in pred ljudmi.

Stanko Smolej

Ekipo Murke peta

Jeseniški kegljači na ledu so v soboto in nedeljo gostovali v Avstriji v Bruck an der Mur in Kapfenbergu na mednarodnem turnirju v kegljanju na ledu. Skupaj je nastopilo 33 ekip. Naši kegljači so se v tej močni mednarodni konkurenci dobro odrezali in zasedli odlično peto mesto. V medsebojnih obračunih so premagali zmagovalca turnirja Olimpijo Weiz in drugo uvrščeno ekipo Weizclam. V skupnem seštevku pa so pustili za seboj celo lanskoletnega evropskega prvaka ekipo Salzburga. Če bi kegljali bolje s slabo uvrščenimi ekipami, bi se nedvomno znašli na konici najboljših ekip. Morda so slabše nasprotnike nekoliko podcenjevali in zato izgubili dragocene točke. Kegljaci na ledu bodo za dan republike organizirali ve-

lik mednarodni turnir za prehodni pokal s sodelovanjem domačih klubov v organizaciji Kegljaške zveze Slovenije.

Turnir se bo pričel 30. novembra zjutraj ob 7. uri na drsališču Podmežakljo in bo trajal tja do 2. ure popoldan.

Praznik občinske športne zveze

Občinska zveza za telesno kulturo Jesenice letos praznuje 10-letnico svojega obstoja. Ob tem jubileju bodo organizirali slavnostno konferenco, ki bo imela tri dele: uvodni, slavnostni in delovni del.

V uvodnem delu bodo nastopili člani SSD P. Voranc in najmlajši člani pri TVD Partizan Jesenice ter otroška

folklorna skupina s Hrušice. Po tem bosta slavnostni in delovni del, v katerem bodo pregledali delo v preteklih letih in sprejeli načrte za bodoče.

Konferenca bo v soboto, 28. novembra (in ne v petek, kot je objavljeno na lepakih), s pričetkom ob 17.30 uri v domu družbenih organizacij na Hrušici.

Z.

Vsak voznik motornega vozila naj postane član AMD

AMD Jesenice je povečalo v letošnjem letu število članstva za sto, to je od 500 na 600 članov. Ta porast pa še ni zadovoljiv, če računamo, da je na Jesenicah okrog 5000 lastnikov motornih vozil. Porast prav tako ni zadovoljiv v primerjavi z republiškimi povečanjem, kjer se je število članov povečalo za 6469 ali 27,8 %. Krivda, da veliko število lastnikov motornih vozil ni včlanjenih v AMD, je najbrž v tem, ker ni seznanjena z uslugami, ki jih uživajo člani AMZJ. Te so tehnične, turistične in pravne

Tehnične storitve so:

Storitve v tehničnih centrih in bazah.
Storitve vlečne službe AMZJ.
Storitve »Pomoč-informacije«.
Storitve v servisnih organizacijah AMZJ.
Turistične storitve so:
Kreditno pismo z garantnimi kuponi.

Kreditno pismo v vrednosti 800 din za pomoč pri potovanju v Jugoslaviji.

Mednarodna knjižica za taborjenje.

Storitve turing servisov AMZJ.

Ugodnosti pri izkoriščanju storitev, ki jih nudijo delovne organizacije, vključene v sistem »AMZJ PRI-POROČA«.

Pravne storitve so:

Dva kupona za brezplačne pravne nasvete službe pravne pomoči in njenih pogodbenih odvetnikov v Sloveniji.

Pomoč in storitve v inozemstvu po mednarodnih organizacijah AIT FIA in FIM, katerih član je AMZJ.

AMD Jesenice pa poleg omenjenih uslug nudi vsem članom cenene usluge v lastni servisni delavnici in možnost pranja avtomobilov.

S plačano članarino, ki znaša 50,00 din in se prične plačevati s 1. novembrom, dobi vsak član člansko izkaznico z etuijem, knjižico za pomoč članom, avtokarto Jugoslavije, nalepko za vozila, članski prospekt, cenik, obvestilo — letak ljubljanske banke, etui za članski material in časopis »AM«.

Avtomobilisti! Zavedajte se gornjih ugodnosti in vključite se v članstvo AMZJ!

Kaj bodo gledali v kinu

Kino RADIO

28. novembra amer. barvni film **MOJ PRIJATELJ BEN**, v režiji Jamesa Nielsona, v glavni vlogi Dennis Weaver, ob 10. uri.

28. in 29. novembra franc. barvni CS film **JUDOKA, TAJNI AGENT**, v režiji Pierra Zimmerja, v glavni vlogi Jean-Claude Berco, ob 17. in 19. uri.

30. novembra in 1. decembra ital. barvni film **SILVIJA IN LJUBEZEN**, v režiji Sergia Berganzellija, v glavni vlogi Anna Maria Rosati, ob 17. in 19. uri.

2. decembra amer. barvni film **LEGENDA O LYLAH CLARE**, v režiji Roberta Aldricha, v glavni vlogi Kim Novak, ob 17. in 19. uri.

3. decembra amer. barvni CS film **DEKLE Z GARSONJERO**, v režiji Roberta Ellisa Millerja, v glavni vlogi Jane Fonda, ob 17. in 19. uri.

4. decembra amer. barvni film **ZA NJENO LJUBEZEN**, v režiji Daniella Manna, v glavni vlogi Sidney Poitier, ob 17. in 19. uri.

5. decembra zah. nem. barv. film **POPOLNI ZAKON**, v režiji F. J. Gottlieba, v glavni vlogi Franck Nossack, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

28. in 29. novembra amer. barvni film **LEGENDA O LYLAH CLARE**, ob 18. in 20. uri.

30. novembra in 1. decembra **JUDOKA, TAJNI AGENT**, ob 18. in 20. uri.

2. decembra ital. barv. film **SILVIJA IN LJUBEZEN**, ob 18. in 20. uri.

3. in 4. decembra ital.-špan. barvni CS film **TEPEPA**, ob 18. in 20. uri.

5. decembra franc.-ital. barvni film **NEUKROTLJIVI**, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

28. novembra amer. barvni film **MOJ PRIJATELJ BEN**.

29. novembra amer. barvni film **KATARINA VELIKA**.

2. decembra franc. barvni CS film **JUDOKA, TAJNI AGENT**.

5. decembra ital.-šp. barvni CS film **TEPEPA**.

Kino KRANJSKA GORA

28. novembra angl. barvni film **UMAZANA IGRA**.

29. novembra ital.-šp. barv. CS film **TEPEPA**.

1. decembra amer. barvni CS film **DEKLE Z GARSONJERO**.

3. decembra amer. barvni film **LEGENDA O LYLAH CLARE**.

5. decembra franc. barvni CS film **JUDOKA, TAJNI AGENT**.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

28. novembra amer. barvni film **KATARINA VELIKA**, ob 19. uri.

29. novembra angl. barvni film **UMAZANA IGRA**, ob 17. uri.

29. novembra ital. barvni film **SILVIJA IN LJUBEZEN**, ob 19. uri.

2. decembra ital.-šp. barvni CS film **TEPEPA**, ob 19. uri.

5. decembra amer. barvni film **LEGENDA O LYLAH CLARE**, ob 19. uri.

Kinematografsko podjetje Jesenice bo predvajalo splošno vzgojno filma **SILVIJA IN LJUBEZEN** in **POPOLNI ZAKON**, ki nista primerna za mladino izpod 16 let.

URNIK VADBE V DRUŠTVU TVD PARTIZAN JAVORNIK-KOR. BELA

Ponedeljek:

17. do 18. ure splošna telovadba — pionirji
18. do 20. ure nogometni klub — mladinci
20. do 22. ure splošna telovadba — člani

Torek:

17. do 18. ure splošna telovadba — mlajše pionirke
18. do 19. ure splošna telovadba — starejše pionirke
19. do 20. ure splošna telovadba — mladinke
20. do 22. ure košarkarski klub — člani

Sreda:

16. do 18. ure nogometni klub — pionirji
18. do 20. ure nogometni klub — mladinci
20. do 22. ure splošna telovadba — članice

Četrtek:

17. do 18. ure splošna telovadba — mlajše pionirke
18. do 19. ure splošna telovadba — starejše pionirke
19. do 20. ure splošna telovadba — mladinke
20. do 22. ure košarkarski klub — člani

Petek:

16. do 18. ure nogometni klub — pionirji
18. do 20. ure nogometni klub — mladinci
20. do 22. ure odbojarski klub — ženske

Opomba: Telovadba za pionirje se bo pričela takoj, ko bo društvo dobilo vodnika za ta oddelek.

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

NIKA BERNARDA

se pristrčno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih dneh pomagali.

Posebno zahvalo izrekamo dr. Milanu Čehu za požrtvovalno lajšanje trpljenja na domu ter zdravniškemu in strežnemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice za njihov trud.

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, prijateljem, bivšim internancem in borcem NOB, delovni skupnosti ZPSZ železarna Jesenice, družbeno političnim organizacijam občine Jesenice, sodelavcem plansko-ekonomskega oddelka, knjigovodstva, kolektivu transporta, gradbenemu podjetju Sava, gozdnemu gospodarstvu Kranj in vsem ostalim za podarjene vence in cvetje. Hvala tudi vsem, ki so nam izrekli pismena in ustmena sožalja.

Hvaležni smo tudi za ganljive in pretresljive besede govornikov: tov. Gazvodu, tov. Konoblju-Slovenku, direktorju plansko-ekonomskega sektorja dipl. inž. Arzenšku in Tonetu Dolinšku, s katerim sta preživela skupaj najtežje trenutke življenja za časa vojne. Zahvaljujemo se tudi pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev ter upokojenskemu pevskemu zboru Jesenice za žalostinke.

Hvala premnogim za številno udeležbo na njegovi zadnji poti. Lastnikom osebnih avtomobilov in vsem, ki so počastili njegov spomin.

Vsem iskrena hvala.

Zalujoči Bernardovi

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše mame

MARIJE STARE

se iskreno zahvaljujemo vsem znancem, prijateljem in sodelavcem, ki so počastili njen spomin na domu in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Toplo zahvalo izrekamo za vso pozornost, ki smo jo bili deležni, za izrečena sožalja, cvetje in vence.

Pristrčna hvala tudi pevcem in pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev ter govornikom Cilki Burja in Ivanu Koselju za poslovlilne besede in predstavnikom družbeno-političnih organizacij in društev, ki so njen spomin počastili s svojo navzočnostjo in prapori.

Lepa hvala za vso skrb in nego tudi zdravnikom in osebju internega oddelka jeseniške bolnice ter dr. Mihaelu Safevicu in sestri Čopovi za obiske na domu.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči družini Stare in Ščetarič

OBVESTILO

Trgovski podjetji Delikatesa in Rožca obveščata cenjene kupce, da bodo v nedeljo, 29. novembra in ponedeljek, 30. novembra zaprte vse trgovine.

V torek, dne 1. decembra pa bodo vse trgovine odprte od 7. do 11. ure.

Vabimo kupce, da v teh predprazničnih dneh izkoristijo tudi ugoden nakup raznih živil, ki so v prodaji po reklamnih cenah.

Vsem delovnim ljudem pa obenem čestitamo za dan republike.

ZAHVALA

Ob boleči in težki izgubi našega dragega moža, očeta, brata, tasta in strica

MIHAELA LEBANA

se vsem, ki so v življenju in ob smrti karkoli zanj dobre storili, iskreno zahvaljujemo.

Zahvaljujemo se zdravniku dr. Sajevcu za obisk, vsem številnim sosedom, posebno še Julki Rihtaršič, Vidi Leban in Angeli Bizjak, iskrena hvala za nesebično pomoč in tolažbo. Prav lepa hvala vsem lastnikom avtomobilov, ki so z globokim razumevanjem priskočili na pomoč.

Zelo hvaležni smo tudi godbi na pihala in pevcem za spev žalostink na poslednji poti.

Pristrčna hvala prav vsem, ki so z nami sočustvovali, poklonili cvetje in vence in se tako številno udeležili njegove zadnje poti.

Zalujoča žena Kati, sin Ivo, hčerki Mirica in Sonja z družinami, nečak Peter z družino ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Iskrena hvala sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja za denarno pomoč, katero sem prejel v času moje težke bolezni.

Jože Mahne
C. Toneta Tomšiča 87
Jesenice

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transportnega oddelka se najlepše zahvaljujem za prejeto darilo. Obenem želim odboru obilo uspeha pri njegovem delu.

Upokojenec
Miroslav Kalan

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transporta se najtopleje zahvaljujem za darilo, ki sem ga prejel ob odhodu v pokoj. Najlepša hvala tudi za prijeten družabni večer.

Jože Dobravc

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage in skrbne žene, mame in stare mame

MARIJE KALAN

se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob teh težkih trenutkih stali ob strani. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom kirurškega in internega oddelka in osebju jeseniške bolnišnice. Prav tako pristrčna hvala gospe Knezovi in družini Uлага ter vsem lastnikom avtomobilov za nesebično pomoč. Se enkrat hvala vsem za cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Mirko, sin Igor, hčerka Ksenija in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, tasta in starega očeta

JANEZA HLEBANJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje ter poklonili vence in cvetje. Zahvaljujemo se sosedom za nesebično pomoč, govorniku ob odprtem grobu in vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoča žena Pavla, hčerki Pavla in Majda z družinama.

ČESTITKA

Ob dnevu republike čestitam vsemu delovnemu kolektivu ZJ, posebno pa sodelavcem HVZ — patentirnice in jim želim vesele praznike in še veliko delovnih uspehov v nadaljnjem delu, vaš sodelavec

Jurij Kelvišar,
V. p. 2050/32,
Ljubljana

Jeseniški nogometaši so v jesenskem delu prvaki gorenjske lige, želimo jim enak uspeh v spomladanskem delu — na sliki Kralj v akciji

Že vse odločeno?

Knez, M. Zbontar, Ravnik, Razinger, B. Jan, Pipan, Tišler, Felc, Smolej, Hiti, Mlakar, F. Zbontar, Poljanšek, Košir in Eržen, so v enem tednu igrali tri tekme v gosteh in trikrat zmagali. V dveh tekmah za alpski pokal so dobili z Bolzanom 6:1 in z Ortisejem 6:3 in si s tem močno popravili položaj na lestvici.

Veliko več zanimanja kot za ti dve tekmi pa je veljalo srečanju Olimpija : Jesenice, katerega izid je bil za obe moštvi zelo pomemben. Z zmago bi se Olimpija še naprej lahko borila za prvo mesto,

nik Hegediš iz Zagreba sodil zelo objektivno.

Takoj v začetku druge tretjine je bil izključen Franci Smolej. Eržen in Košir sta si po lepih medsebojnih podajah dvakrat pripravila položaj za zadetek, pa ni bilo nič. Zato pa je D. Beravs izkoristil napako našega Smoleja in prvič in zadnjič povedel Olimpijo v vodstvo. To je bilo v 31. minuti. Bogo Jan je bil štiri minute kasneje strellec izenačujočega zadetka. Kot za kazen je kmalu sedel na kazenski klopi, toda domačini spet niso uspeli doseči zadetka. Celo več. Naši so na-

med tekmo dajati kisik. Olimpijo ni pokopal vratar Mišon, ki je bil resda kriv za dva zadetka, sicer pa je branil dobro, pač pa res boljša igra Jeseničanov. Lahko pa bi bilo precej drugače, če ne bi bilo velike utrujenosti zaradi turneje po Italiji (dve tekmi ob 21. uri, vožnja). Olimpiji, ki zna igrati bolje, kot je tokrat, tudi sodnik Krisch ni mogel pomagati. Sicer pa, najvažnejši sta dve točki, verjetno odločilni, če le ne bo kakšnega nepredvidenega spodrsaljaja, in to, da je veliko število ljubiteljev jeseniškega hokeja, odhajalo domov zadovoljnih.

Zato pa smo naslednji dan zvedeli za slabo novico. Kranjska gora je v Beogradu izgubila s 6:3, čeprav smo od tega srečanja na tistem pričakovali dve točki. Možnosti, da bi se s to zmago rešili izpada iz lige, so torej splavale po vodi.

Prva tretjina je bila 4:1, zanimivo pa je to, da so prvi prišli v vodstvo Kranjskogorci. Po dveh napakah obrambe pa so prejeli dva gola. Domačini so s tem dobili poleta, našim pa ni in ni šlo, čeprav so imeli štiri zrele priložnosti za gol. Tega je bil kriv tudi hrapav led, saj kombinatorna igra naših fantov ni uspevala. Po visokem vodstvu v prvi tretjini, domačini za drugi del niso hoteli čistiti ledu in se je komajda dalo igrati. V tej tretjini so domačini dobili z 2:1.

Kranjska gora je odločila zadnjo tretjino v svojo korist z 0:1.

Trener Kranjske gore Dušan Brun je povedal, da so bile razmere za igro izredno slabe, kar je prišlo le domačinom, ki so tega navajeni. Poleg tega pa je bilo tudi sojenje Gerca in Grgca »beograjsko« in kaj več res niso mogli storiti.

Strelci za Kranjsko goro so bili Pirc, Hafner in Sebjanič.

V tem tednu bomo 28. novembra videli srečanje Jesenice : Slavija in Kranjska gora : Olimpija, ki bo 29. novembra. Tekma Jesenice : Ortisei (alpski pokal) pa bo na sporedu 3. decembra.

Z.

Konec odbojarske sezone

Jeseniški odbojkarji Arh, Bergelj, Božič, Pogačar, Potočnik, Rössler, Pristov in Strnad so v zadnji tekmi jesenskega dela II. zvezne odbojarske lige — zahod gostovali v Zagrebu, kjer so igrali z Metalcem.

Kljub porazu s 3:0 so prikazali dobro igro in bi bili lahko celo zmagali, saj so vodili v vseh treh nizih; v enem celo 2:8 in v zadnjem 5:9. Nizi so se končali takole — 15:8, 15:12, 15:9. Izgubljena tekma je davek za to, ker imajo premalo kondicije, saj trenirajo samo dvakrat tedensko.

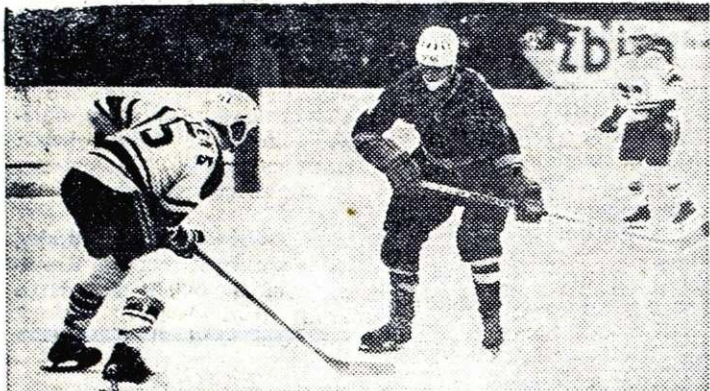
Vse tekme v tej ligi še niso bile odigrane, zato še ni znana končna lestvica. Vemo pa že, da bodo Jeseničani osvojili drugo ali pa tretje mesto. Čeprav je ta uvrstitev videti precej visoka, bi bilo lahko še veliko bolje, če se spomnimo ponesrečenega poraza doma s Fužinarjem in v gosteh v Sarajevu, ko so vodili v nizih že 0:2. Toda, če

bi tudi po končanem spomladanskem delu prvenstva, ko igrajo 5 tekem zunaj in štiri doma, obdržali drugo in tretje mesto, bi bil za Jeseničane to lep uspeh. Saj so si ob začetku prvenstva zaradi močno pomlajene ekipe zadali za nalogo le, da bi se obdržali v tej ligi, na višje mesto pa so mislili startati v prihodnji sezoni.

Kot smo zvedeli, pa je odbojarska zveza Slovenije poskrbela za novo tekmovalno. V Ljubljani bo 11. in 12. decembra v dvorani Tivoli turnir, na katerem lahko sodelujejo vse slovenske ekipe, ne glede na to, v kakšnem tekmovalju sodelujejo. Dolej je prijavljenih deset ekip.

V mladinsko reprezentanco Slovenije, ki bo te dni igrala na turnirju republike v Zagrebu, so bili od Jeseničanov izbrani Arh, Božič in Strnad.

Z.

Motiv s tekme Jesenice : Medveščak (desno Zbontar, levo Krmelj)

Jeseničani pa bi si z zmago v gosteh skorajda že zagotovili naslov državnih prvakov.

Pomembnost srečanja je vplivala na igro obeh moštev, ki sta v začetku bili precej nervozni. Poleg tega se je Jeseničanom poznala turneja po Italiji in nenavajenost na zadihljeno dvorano.

Olimpija je prva streljala na nasprotnikova vrata, toda jeseniški drugi napad je kmalu stisnil domačine v obrambo. Tako so se napadi nekaj minut vrstili pred obojema vratarjema. Olimpija tudi ni izkoristila številčne premoči, vendar je Knez streljal Iva Jan enkrat samo po sreči ubranil, ker je bil pokrit. Zato pa tudi Eržen ni mogel premagati Galeta, ko sta si sama stala iz oči v oči, temveč je streljal preko gola.

Val navdušenja jeseniških navijačev je prvi sprožil Felc. V 10. minuti je z nekaj metrov streljal v levi spodnji kot in Gale je bil brez moči. Že čez nekaj trenutkov ga je zamenjal Mišon. Še v isti minuti pa je Olimpija izenačila. Knez je že ubranil nekaj zaporednih strelcev in obležal na tleh, tako da ni mogel zaustaviti Semetovega udarca iz bližine.

Izenačenja pa se niso dolgo veselili. V 12. minuti je Razinger streljal, ploščici pa je pred vrati spremenil smer Zbontar in že je bilo 1:2. Do izenačenja pa je spet prišlo z zadetkom R. Hitija. V tej tretjini je bil izključen Ravnik in s tem smo spet lahko videli pristransko sojenje sodnika Krischa, ki je Jeseničane kaznoval za vsako malenkost, domačine pa ne. Lahko pa rečemo, da je Sod-

padali in mislili smo že, da bo Tišler zatresel mrežo, ko je sam drsal proti Mišonu in že zamahnil, da bi streljal s 4-5 metrov, potem pa predrsal pred vratarja, da bi ga ukanil, pa mu to ni uspelo.

Zadnji del igre je prinesel odločno premoč fantov z Jesenic in to se je poznalo tudi v zadetkih. V 45. minuti je Eržen povedel jeseniško moštvo v vodstvo. Še v isti minuti je Tišler z lahkim strelom od daleč, ki bi ga bil moral še laik ubraniti, spet zatresel mrežo. V 47. minuti je Aljan čič zmanjšal na 4:5. Kmalu nato smo videli kratek obračun s pestmi med Zvanom in Tišlerjem in sodnika sta oba postavila na hladno.

V 52. minuti je šel na kazensko klop spet Ravnik in to je bila zlata priložnost za Ljubljance, da bi izenačili in potem vseeno še kaj več storili. Toda ne, Felc je pokopal njihova upanja in v 53. minuti, ko so z igralcem manj Jeseničani zvišali na 4:6, so se Olimpijine sanje o zmagi razblinile. Gostje so jih potem stisnili v obrambo in krona tega je bil še Mlakarjev zadetek v zadnji minuti igre in na semaforju smo videli končni rezultat 4:7.

Derbi dveh najboljših v državi ni prinesel lepega hokeja, zato pa borbeno, moško in na čase grobo igro, v kateri sta pri Olimpiji prednjačila Zvan in Seme. Prvi dve tretjini sta si bili moštvi samostojni, v zadnji pa Jeseničani nasprotniku niso pustili do besede. Olimpija je bila odločena zmagati in zato so mobilizirali tudi Rudija Hitija, čeprav so mu morali

Četrtfinale jugoslovanskega košarkarskega pokala za Slovenijo

JESENICE : MEDVODE 81:68 (39:25)

Jeseniški košarkarji so v nedeljo dopoldan v ljubljanski hali Tivoli dosegli svoj dosedanj največji uspeh. Premagali so v četrtfinalu jugoslovanskega pokala za področje Slovenije košarkarje iz Medvoda in se tako uvrstili v polfinale tega tekmovanja, kjer se bodo v kratkem pomerili z lanskoletnimi državnimi prvaki, košarkarji Olimpije.

Kljub temu, da Medvodčani tekmujejo v drugi republiški ligi, so pred nedavnim v pokalu presenetili košarkarje Kroja, ki so v prvi slovenski ligi v pretekli sezoni vedno premagovali Jeseničane. Zato ni bilo nič čudnega, da so košarkarji Medvod po tistem upali, da bodo premagali tudi naše košarkarje. To se je tudi opazalo v pogovorih med našimi in medvoškimi igralci pred srečanjem v Tivoliju, kjer naši nasprotniki niso skrivali optimizma.

Na drugi strani to ni bilo tako nerealno, kajti naši nasprotniki so dobro moštvo, ki je že dalj časa redno treniralo, jeseniški košarkarji pa so po premoru dveh mesecev pred tekmo z Medvodami vadili le dvakrat. Toda že prvi trenutki srečanja so pokazali, katero izmed moštev je boljše. Naši so takoj prevzeli igro v svoje roke in je bil na polovici prvega dela igre rezultat 17:3 v korist Jeseničanov. Po tem so se nasprotniki nekoliko zbrali, toda rezultat v nadaljevanju srečanja ni nikoli bil manjši od 10 točk razlike v korist naših.

Jeseničani so kljub temu, da niso trenirali pokazali dokaj dobro igro, ki se je v prvem polčasu odlikovala tudi z zelo dobro obrambo. Toda v nadaljevanju je našim zmanjkalo kondicije, tako da so popustili posebej v obrambi, vendar so bili še vedno toliko boljši, da so si zagotovili zmago s 13 točk razlike.

V polfinalu se bodo naši pomerili z ljubljansko Olimpijo, ki je v četrtfinalu premagala kranjski Triglav z rezultatom 118:28. Kot smo zvedeli, bodo Ljubljanci nastopili v kompletini postavi tako kot proti Triglavu in to že samo po sebi govori, da bodo naši visoko poraženi, toda Jeseničani so z dosedanj uvrstitvijo povsem zadovoljni, ker so se uvrstili na tretje mesto v republiki za Olimpijo in Mariborom 66.

Koše so dosegli: Šarić 24, Vauhnik 13, Božič 13, Dragujević 10, Bunderla 19, Noč 2.

Dragojević

Košir in Eržen ogrožata gol Olimpije